

TUTKINTOKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA HIUSALAN PERUSTUTKINTO

Parturi-kampaajan koulutusohjelma Parturi-kampaaja

Ammattiopiston johtokunta hyväksynyt 9.5.2006
Voimaantulo 1.8.2006
Muutokset hyväksytyt
22.5.2007

HIUSALAN PERUSTUTKINTO	4
YHTEISTEN OPINTOJEN PAKOLLISET OPINNOT	6
Äidinkieli	6
Tiedonhankinta ja vuorovaikutus	6
Ammattialan kieli	7
Kieli ja kulttuuri	7
Suomi toisena kielenä	8
Suomen kieli, tiedonhankinta ja vuorovaikutus	9
Ammattialan kieli	9
Kieli ja kulttuuri	10
Ruotsi	11
Englanti	11
Englanti 1	12
Englanti 2	13
Matematiikka	13
Matematiikan perusteet	14
Geometria ja talousmatematiikka	15
Tilastomatematiikka	15
Fysiikka ja kemia	16
Fysiikka	17
Kemia	18
Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto	19
Terveystieto	20
Liikunta	21
Taide ja kulttuuri	21
YHTEISTEN OPINTOJEN VALINNAISET OPINNOT	23
Äidinkieli oppinäytetyön kirjallisen osan ohjaus	23
Ammattiruotsi	23
Ammattienglanti	24
Ympäristötieto	24
Tieto- ja viestintäteknikka	25
Tietotekniikan perusteet	26
Tietotekniikan jatkokurssi	27
Tietotekniikan ammattisovellukset	28
Syventävä tietotekniikka	28
Työelämä tieto	29
Etiikka	30
Psykologia	31
Psykologian perusteet	32
Ammatti- ja työpsykologia	33
Yritystoiminta	34
Yritystoiminta 1	34
Yritystoiminta 2	35
Yritystoiminta 3	36
Terveystieto, valinnainen	36
Terveysliikunta	37
Talviliikunta	38
Joukkue- ja mailapelit	38
Taide ja kulttuuri, valinnainen	39
Kulttuurien tuntemus	40
YHTEISET AMMATILLISET OPINNOT	42
Kosmeettinen hoitaminen	42
Kosmeettinen hoitaminen 1	45
Kosmeettinen hoitaminen 2	46
Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen	47
Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 1	52
Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 2	53
Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 3	55
Hiusten permanentti- ja värjäyskäsittelyt	55
Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 1	60
Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 2	61
Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 3	62
Hiusalan yritystoiminta	63

Palvelu- ja asiakasyhteistyö.....	66
Markkinointi ja myynti	67
Yritystoiminta.....	68
VALINNAISET AMMATILLISET OPINNOT.....	70
Kampaajatyö	70
Parturityö.....	72
Näytön arviointikriteerit	74
Opinnäytetyö	75

HIUSALAN PERUSTUTKINTO

Hiusalalla hyvä ammattitaito ja laaja ammattisivistys merkitsevät sellaisia valmiuksia, joiden avulla ammattilainen pystyy selviytymään alansa vaihtelevista tehtävistä, kehittämään ammattitaitoaan sekä täydentämään sitä jatkuvasti. Ammattisivistyksessä yhdistyvät vahva ammatillinen osaaminen ja yleissivistys. Se sisältää myös arvo-osaamisen ja sisäistetyn ammattietiikan, jotka auttavat ratkaisemaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa. Ammattitaitoon kuuluvat kädentaidot sekä kykyä soveltaa tietoa käytännön tilanteissa, joka näkyy sujuvana toimintana ja kykynä ratkaista ongelmia työtilanteissa. Uudistuva työelämä vaatii vastuullisuuden ohella työhön sitoutumista sekä työ- ja toimintakykyisyyttä. Työ on tiimityötä ja yhdessä tekemistä, joka vaatii sosiaalista kyvykkyyttä.

Hiusalan ammattilaiset, parturi-kampaajat, hoitavat asiakkaiden hiuspohjaa, hiuksia ja partaa sekä muotoilevat hiuksia ja partaa erilaisten menetelmien, välineiden ja kosmeettisten tuotteiden avulla. Työhön kuuluu myös tyylin suunnittelu yhdessä asiakkaan kanssa, ehostus, käsienhoito, sekä tuoteohjaus kotihoitoa varten. Kosmeettisten tuotteiden, välineiden, laitteiden, hiuskoristeiden ym. pientarvikkeiden myynti liittyy parturi-kampaajan työtehtäviin. Yhtenä työnosa-alueena ovat erityistaitoja vaativat hiuslisäkäsittelyt.

Hiusala on yksityistä käsityömaista palvelutuotantoa. Alan toiminnalle on ominaista pienyritys- ja parturi-kampaajat toimivat joka toisen palveluksessa, itsenäisenä ammatinharjoittajina tai yrittäjinä.

Alan kehittymisen myötä yritystoiminta on myös laajentunut erilaisten hoitoloiden, sairaaloiden, palvelutalojen hyvinvointi- ja matkailupalveluita tuottavien yritysten yhteyteen. Palveluita viedään myös suoraan asiakkaiden kotiin. Lisäksi hiusalan ammattilaisia työllistävät kosmeettisten valmisteiden maahantuoja ja tukkuliikkeet, kaupat ja erilaiset koulutuspalveluja tarjoavat yritykset, joissa he työskentelevät myynti-, koulutus- ja konsultointitehtävissä. Hiusalan ammattilaisia toimii myös teattereissa sekä median, mainonnan ja valokuvauksen alalla. Tällöin ammattitaitoa laajennetaan maskeeraajan tai kosmetologin tutkinnolla.

Hiusalalle on ominaista asiakkaiden tarpeista lähtevien palvelukokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen. Palveluiden avulla pyritään tuottamaan asiakkaalle mielihyvää, virkistystä ja hyvinvointia. Palveluiden avulla voidaan vahvistaa yksilön itsetuntoa, jolla on keskeinen merkitys ihmisen sosiaalisessa toiminnassa, itsensä hyväksymisessä ja omaan kulttuuriin sitoutumisessa. Hiusalan arvopäämäärinä on palveluiden korkea laatu, terveellisyys, esteettisyys, tarkoituksenmukaisuus ja asiakastyytyväisyys. Lisäksi tärkeää on yksilöllisyyden, kulttuurisen taustan ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, tasa-arvo ja suvaitsevaisuus. Näihin perustuu alan ammattietiikka. Hiusalan toimintaa ohjaavia periaatteita ovat viihtyisän ja rentouttavan palveluympäristön tarjoaminen asiakkaille, ammattilaisten omasta työtyytyväisyydestä ja –terveydestä huolehtiminen sekä vastuullisuus luottamuksellisten asiakassuhteiden synnyttämisessä ja ylläpitämisessä. Tärkein työväline parturi-kampaajalla on hänen personansa, jonka käyttö edellyttää vahvaa itsetuntoa, oman elämän hallintaa ja sisäistettyä ammattietiikkaa. Parturi-kampaaja on palvelu- ja yhteistyöhenkinen, rehellinen ja luotettava sekä kehittymishaluinen luova ja oma-aloitteinen.

Hiusalan yritystoiminnassa keskeisiä arvoja ovat terve kilpailu, vastuullinen yritys- ja yhteistoiminnallisuus.

Näiden myötä toteutuu yritystoiminnan kannattavuus ja kyky tehdä tiimi- ja yhteistyötä. Lisääntyvässä määrin tärkeää on ympäristötietoisuus ja kestävä kehityksen tukeminen.

Hiusala kuuluu sosiaali- ja terveysalaan. Alan koulusrakenne muodostuu hiusalan perustutkinnosta jonka tutkintonimikkeenä on parturi-kampaaja. Perustutkinto antaa yleiset jatko- opintokelpoisuuden, jonka mukaan hän on kelpoinen pyrkimään ammattikorkeakouluun ja yliopistoon.

Tutkinnon laajuus on 120 ov. Yksi opintovuosi sisältää 40 ov ja yksi opintoviikko vastaa opiskelijan 40 tunnin työpanosta. Tutkinto muodostuu yhteisistä opinnoista 20 ov, ammatillisista opinnoista 90 ov ja vapaasti valittavista opinnoista 10 ov

HIUSALAN PERUSTUTKINTO

Parturi-kampaajan koulutusohjelma, parturi-kampaaja (120 ov)

Palvelualojen koulu

OPINTOKOKONAISUUS Opintojakso	Opintovuosi/Laajuus,ov		
	1.	2.	3.
KAIKILLE YHTEISET OPINNOT	20	OV	
YHTEISET PAKOLLISET OPINNOT	16	ov	
ÄIDINKIELI	2	1	1
RUOTSIN KIELI	1		
ENGLANNIN KIELI	1	1	
MATEMATIIKKA	1	2	
FYSIKKA JA KEMIA	2		
YHTEISKUNTA-, YRITYS- JA TYÖELÄMÄTIETO		1	
LIIKUNTA JA TERVEYSTIETO	1	1	
TAIDE JA KULTTUURI		1	
VALINNAISET OPINNOT	4	ov	4
AMMATILLISET OPINNOT	90	OV	
YHTEISET AMMATILLISET OPINNOT	70	ov	
KOSMEETTINEN HOITAMINEN	10	ov	
Kosmeettinen hoitaminen 1		7	
Kosmeettinen hoitaminen 2			3
HIUSTEN LEIKKAAMINEN JA KAMPAAMINEN	30	ov	
Hiustenleikkaaminen ja kampaaminen 1		13	
Hiustenleikkaaminen ja kampaaminen 2			14
Hiustenleikkaaminen ja kampaaminen 3			3
HIUSTEN PERMANENTTI- JA VÄRJÄYSKÄSITTELYT	20	ov	
Hiusten permanentti ja värikäsittelyt 1		10	
Hiusten permanentti ja värikäsittelyt 2			7
Hiusten permanentti ja värikäsittelyt 3			3
HIUSALAN YRITYSTOIMINTA	10	ov	
Palvelu ja asiakasyhteistyö		2	
Myynti ja markkinointi			4
Yritystoiminta			4
VALINNAISET AMMATILLISET OPINNOT	20	ov	
KAMPAAJATYÖ	10	ov	10
PARTURITYÖ	10	ov	10
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	10	OV	5
OPINTOVIIKOT YHTEENSÄ	120	OV	40
			40
			40

YHTEISTEN OPINTOJEN PAKOLLISET OPINNOT

Opintokokonaisuus	ÄIDINKIELI
Laajuus	4 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hankkia, valikoida ja välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti ymmärtää ja osaa tulkita erilaisia tekstejä kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen osaa käyttää ammatillista sanastoa ja hyödyntää ammattikirjallisuutta opiskelussa ja työssä osaa hakea työtä suullisesti ja kirjallisesti osaa toimia ryhmän jäsenenä työ- ja kokoustilanteissa ymmärtää oman kielen ja kulttuurin sekä monikulttuurisuuden merkityksen hallitsee medialukutaidon osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä tekstejä ja raportoida niistä suullisesti.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Tiedonhankinta ja vuorovaikutus 2 ov Ammattialan kieli 1 ov Kieli ja kulttuuri 1 ov
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialan huomioiminen aineiston valinnassa.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksytyt suorittaminen. Opintokokonaisuuden arvosana määräytyy opintojaksojen ja opinnäytetyöraportin arvioinnin perusteella. Opettajat. Kokeet ja oppimistehtävät suoritettu hyväksytysti.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - saavutettava äidinkielen kaikkien pakollisten opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet tyydyttävästi - osattava laatia ohjattuna suppea opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen alansa asiayhteyksiä ja ammattikieltä	Opiskelijan on - saavutettava äidinkielen kaikkien pakollisten opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin hyvin tiedoin - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen asiayhteyksiä ja alansa ammattikieltä	Opiskelijan on - saavutettava äidinkielen kaikkien pakollisten opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin kiitettävästi - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen sujuvaa asiayhteyksiä ja täsmällistä alansa ammattikieltä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet

Opintojakso	Tiedonhankinta ja vuorovaikutus
Laajuus	2 ov
Tavoitteet	Opiskelija osaa hankkia tietoa eri lähteistä nykyaikaista teknologiaa hyödyntäen osaa valikoida, arvioida ja tulkita tietoa kriittisesti eri näkökulmista osaa välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti, kuunnella aktiivisesti ja toimia tarkoituksenmukaisesti eri ammatillisissa viestintätilanteissa ymmärtää tekstien tarkoituksen, keskeisen sisällön ja käsitteet kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen ja osaa tulkita oheisviestintää osaa suhtautua viestintätilanteissa suvaitsevaisesti ja tasa-arvoisesti erilaisiin viestijöihin ja viestintätapoihin.
Keskeinen sisältö	- opiskelu- ja ryhmätyötaidot - tiedonhankinta ja tiedon arviointi - asianmukainen kielenkäyttö eri tilanteissa - tiedon välittäminen suullisesti ja kirjallisesti opiskelu- ja ammatitilanteissa - kielenhuolto
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenät muihin opintoihin	Aineistossa ja viestinnässä huomioidaan ammattiala.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksytyt suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - toimii auttavasti erilaisissa viestintätilanteissa - tarvitsee apua tiedonhaussa	Opiskelija - osaa toimia erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea ja valita tietoa eri lähteistä	Opiskelija - toimii luontevasti erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea ja valita tietoa itsenäisesti

- osaa välittää tietoa opastettuna - osaa lukea ja kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä - ymmärtää lukemaansa - tunnistaa erilaisia viestijöitä	- osaa välittää tietoa - osaa lukea ja kirjoittaa erilaisia tekstejä - löytää lukemastaan keskeisen asiassällön. - osaa huomioida toisia viestijöitä	- eri lähteistä - osaa välittää tietoa eri keinoin - osaa lukea ja kirjoittaa erilaisia tekstejä - osaa arvioida omaa viestintäänsä - osaa suhtautua kriittisesti lukemaansa ja tulkita erilaisia tekstejä - osaa ottaa huomioon erilaiset viestijät.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ammattialan kieli
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija - osaa ammatillisen perussanaston - osaa laatia ammatin edellyttämät tavallisimmat kirjalliset työt - hallitsee ammatilliset puheviestintätilanteet - osaa toimia työnhakutilanteissa ja laatia työnhakuun liittyvät asiakirjat - osaa hyödyntää ammattikirjallisuutta, muita ammatillisia tietolähteitä ja käyttää erilaisia viestintävälineitä ja -taitoja opinnäytetyön tekemisessä - osaa kehittää omia vuorovaikutustaitojaan ja osallistuu viestinnän kehittämiseen ryhmässä - tutustuu kokouksen ja neuvottelun toimintatapoihin.
Keskeinen sisältö	- ammattisanasto - ammattikirjallisuus ja muut ammatilliset tiedonlähteet - työhakemus ja ansioluettelo - työnhakutilanne - asiakirjojen kirjoittaminen - kokous ja neuvottelu
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun
Kytkenät muihin opintoihin	Hyödynnetään ammattialan tekstejä.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksytyt suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - hallitsee keskeistä ammattisanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä opastettuna - osaa toimia yleisimmissä ammatillisissa puheviestintätilanteissa - tuntee työnhakutilanteen ja työnhakuasiakirjat - tuntee ammattikirjallisuutta ja ammatillisia tietolähteitä - osaa toimia vuorovaikutustilanteissa - tuntee keskeisimmät kokous- ja neuvottelukäytännöt.	Opiskelija - hallitsee ammattisanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä - osaa toimia ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia työnhakutilanteissa - ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa - osaa käyttää ammatillisia tietolähteitä - osaa arvioida omia vuorovaikutustaitoja - tuntee yleisiä kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.	Opiskelija - hallitsee ammattisanaston - osaa laatia itsenäisesti ammattiin liittyvät kirjalliset työt - osaa toimia hyvin ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia aktiivisesti ja asiallisesti työnhakutilanteissa ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa kriittisesti - osaa käyttää monipuolisesti ammatillisia tietolähteitä - osaa arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja kehittää niitä - tuntee yleiset kokous- ja neuvottelukäytännöt.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Kieli ja kulttuuri
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija - ymmärtää oman kielen ja kulttuurin merkityksen - kiinnostuu kirjallisuudesta, teatterista ja elokuvista - hallitsee medialukutaidon - ymmärtää kaksikielisyyden ja monikulttuurisuuden merkityksen ja huomioi sen erilaisissa tilanteissa - osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä raportteja, esimerkiksi opinnäytetyön ja työssäoppimisraportin

Keskeinen sisältö	- oman paikkakunnan kulttuuritarjontaan perehtyminen - suomen kielen kehittyminen - puhe- ja kirjakielen erot - ammattikielen historiaa - sanojen lainautuminen - kulttuurielämys ja sen arviointi - raporttien kirjoittaminen
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenät muihin opintoihin	Aineistossa huomioidaan ammattikieli.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - tietää oman paikkakunnan kulttuuritarjonnasta - tuntee jonkin verran suomen kielen historiaa - tunnistaa medioita - lukee lyhyitä tekstejä - osaa kirjoittaa raportin opastettuna - tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroja.	Opiskelija - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjontaa - tuntee suomen kielen ja ammattikielen historiaa - tuntee kirjallisuutta - hallitsee medialukutaitoa - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin - tunnistaa puhe- ja kirjakielen erot.	Opiskelija - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjonnan ja on kiinnostunut siitä - tuntee valtakunnallista kulttuuritarjontaa - tuntee suomen kielen ja ammattikielen historiaa ja ymmärtää sen merkityksen - on kiinnostunut kirjallisuudesta - hallitsee medialukutaidon - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin hyvällä suomen kielellä - ymmärtää puhe- ja kirjakielen erot.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	SUOMI TOISENA KIELENÄ
Laajuus	4 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija - osaa hankkia, valikoida ja välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti suomen kielellä - ymmärtää ja osaa tulkita erilaisia suomenkielisiä tekstejä - kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen - osaa ammattisanastoa suomeksi ja pystyy hyödyntämään suomenkielistä ammatikirjallisuutta opiskelussaan - tuntee Suomen työnhakukäytäntöjä ja osaa hakea työtä - osaa toimia ryhmän jäsenenä työ- ja kokoustilanteissa - tuntee sekä omaa että suomen kieltä ja kulttuuria - ymmärtää monikulttuurisuuden ja kaksikielisyyden merkityksen - hallitsee medialukutaidon - osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä tekstejä ja raportoida niistä suullisesti suomeksi.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Suomen kieli, tiedonhankinta ja vuorovaikutus 2 ov Ammattialan kieli 1 ov Kieli ja kulttuuri 1 ov
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialan huomiointi aineiston valinnassa.
Arvioinnin toteutus:	
- arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen. Opintokokonaisuuden arvosana määräytyy opintojaksojen ja opinnäytetyöraportin arvioinnin perusteella. Opettajat. Kokeet ja oppimistehtävät suoritettu hyväksytysti.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - saavutettava kaikkien suomi toisena kielenä opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet tyydyttävästi - osattava laatia ohjattuna suppea opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen suomen kieltä ja alansa ammattikieltä.	Opiskelijan on - saavutettava kaikkien suomi toisena kielenä opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin hyvin tiedoin - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen suomen kieltä ja alansa ammattikieltä.	Opiskelijan on - saavutettava kaikkien suomi toisena kielenä opintojaksojen arviointikriteerien mukaiset valmiudet pääosin kiitettävästi - osattava laatia opinnäytetyön kirjallinen osuus käyttäen sujuvaa suomen kieltä ja hyvää alansa ammattikieltä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Suomen kieli, tiedonhankinta ja vuorovaikutus
Laajuus	2 ov
Tavoitteet	Opiskelija - osaa hankkia tietoa eri lähteistä nykyaikaista teknologiaa hyödyntäen - osaa valikoida ja arvioida tietoa eri näkökulmista - osaa välittää tietoa suullisesti ja kirjallisesti, kuunnella aktiivisesti ja toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa viestintätilanteissa - ymmärtää tekstien tarkoituksen, keskeisen sisällön ja käsitteet ja osaa käyttää sujuvasti sanakirjoja - tuntee suomalaisia käytös- ja viestintätapoja - kykenee kohteliaaseen ja joustavaan vuorovaikutukseen ja osaa tulkita oheisviestintää - osaa opiskeluun liittyvää sanastoa - osaa kirjoittaa erilaisia oppimistehtäviä - harjaantuu käyttämään erilaisia suomen kielen kielioppirakenteita - tutustuu suomen kielen äännerakenteeseen.
Keskeinen sisältö	- opiskelu- ja ryhmätyötaidot - tekstin ymmärtäminen ja sanasto, sanakirjat - tiedonhankinta ja tiedon arviointi - asianmukainen kielenkäyttö eri tilanteissa - tiedon välittäminen suullisesti ja kirjallisesti - erilaiset oppimistehtävät - kielioppi ja kielenhuolto - ääntäminen
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenäät muihin opintoihin	Aineistossa ja viestinnässä huomioidaan ammattiala.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - toimii auttavasti erilaisissa viestintätilanteissa - tarvitsee apua tiedonhaussa - osaa välittää tietoa opastettuna - osaa lukea ja kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä - ymmärtää osittain lukemaansa - osaa opiskeluun liittyvää sanastoa - osaa joitakin jaksos aikana opettuja suomen kielioppirakenteita	Opiskelija - osaa toimia erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea tietoa eri lähteistä - osaa välittää tietoa - osaa lukea erilaisia tekstejä ja ymmärtää lukemaansa - osaa osittain arvioida lukemaansa - osaa opiskeluun liittyvää sanastoa - osaa kirjoittaa erilaisia tekstejä - osaa suomen kielioppia	Opiskelija - toimii sujuvasti erilaisissa viestintätilanteissa - osaa hakea tietoa itsenäisesti eri lähteistä - osaa välittää tietoa eri keinoin - osaa lukea erilaisia tekstejä ja ymmärtää lukemaansa hyvin - osaa arvioida lukemaansa - osaa opiskeluun liittyvän sanaston - osaa kirjoittaa erilaisia tekstejä hyvin - osaa suomen kielioppia.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ammattialan kieli
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija - osaa ammatillisen perussanaston - osaa laatia ammatin edellyttämät tavallisimmat kirjalliset työt - hallitsee ammatilliset puheviestintätilanteet - osaa toimia työnhakutilanteissa ja laatia työnhakuun liittyvät asiakirjat - osaa hyödyntää ammattikirjallisuutta ja käyttää erilaisia viestintävälineitä oppinäytetyön tekemisessä - tutustuu kokouksen ja neuvottelun toimintatapoihin - harjaantuu käyttämään erilaisia suomen kielen kielioppirakenteita.
Keskeinen sisältö	- ammattisanasto - ammattikirjallisuus - työhakemus ja ansioluettelo - työnhakutilanne - asiakirjojen kirjoittaminen - kokous ja neuvottelu

	- kielioppi
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenät muihin opintoihin	Hyödynnetään ammattialan tekstejä.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - hallitsee keskeistä ammatillista perussanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä opastettuna - osaa toimia yleisimmissä ammatillisissa puheviestintätilanteissa - tuntee työnhakutilanteen ja työnhakuasiakirjat - tuntee ammattikirjallisuutta - tuntee keskeisimmät kokous- ja neuvottelukäytännöt - osaa joitakin jakson aikana opettuja suomen kielioppirakenteita.	Opiskelija - hallitsee ammatillista perussanastoa - osaa laatia ammattiin liittyviä kirjallisia töitä - osaa toimia ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia työnhakutilanteissa ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa - tuntee yleisiä kokous- ja neuvottelukäytäntöjä - osaa suomen kielioppia.	Opiskelija - hallitsee ammatillisen perussanaston hyvin - osaa laatia ammattiin liittyvät kirjalliset työt - osaa toimia hyvin ammatillisissa puheviestintätilanteissa - osaa toimia aktiivisesti ja asiallisesti työnhakutilanteissa ja kirjoittaa työnhakuasiakirjat - osaa käyttää ammattikirjallisuutta tiedonhankinnassa hyvin - tuntee yleiset kokous- ja neuvottelukäytännöt - osaa suomen kielioppia.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Kieli ja kulttuuri
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija - tuntee sekä omaa että suomen kieltä ja kulttuuria - ymmärtää monikulttuurisuuden ja kaksikielisyyden merkityksen - kiinnostuu kirjallisuudesta, teatterista ja elokuvista - tuntee kulttuuriin liittyvää sanastoa - osaa hyödyntää eri medioita - osaa kirjoittaa omaan ammattialaan liittyviä raportteja, esimerkiksi opinnäytetyön ja työssäoppimisraportin - harjaantuu käyttämään erilaisia suomen kielen kielioppirakenteita.
Keskeinen sisältö	- oman paikkakunnan kulttuuritarjontaan perehtyminen - oman kulttuurin esittely - puhe- ja kirjakielen erot - sanojen muodostaminen suomen kielessä - kulttuurielämys ja sen arviointi - raporttien kirjoittaminen - kielioppi
Toteutustapa	Kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, aktiivinen osallistuminen opiskeluun.
Kytkenät muihin opintoihin	Hyödynnetään ammattialan tekstejä.
Arvioinnin toteutus	Oppimistehtävien ja kokeiden hyväksyty suorittaminen.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - tietää oman paikkakunnan kulttuuritarjonnasta - tuntee omaa kulttuuriaan - ymmärtää monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden merkityksen - tuntee suomen kielen sanaston muodostamistapoja - tuntee hieman kulttuuriin liittyvää sanastoa - tunnistaa eri medioita - osaa kirjoittaa raportin opastettuna suomen kielellä - tunnistaa puhe- ja kirjakielen eroja	Opiskelija - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjontaa - osaa esitellä omaa kulttuuriaan - ymmärtää monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden merkityksen - tuntee suomen kielen sanaston muodostamistapoja - tuntee kulttuuriin liittyvää sanastoa - osaa hyödyntää medioita - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin suomen kielellä - tunnistaa puhe- ja kirjakielen erot	Opiskelija - tuntee oman paikkakunnan kulttuuritarjonnan ja on kiinnostunut siitä - osaa esitellä omaa kulttuuriaan ja verrata sitä suomalaiseen kulttuuriin - ymmärtää monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden merkityksen - tuntee suomen kielen sanaston muodostamistavat - tuntee kulttuuriin liittyvää sanastoa hyvin - osaa hyödyntää medioita kriittisesti - osaa kirjoittaa ohjeiden mukaisen raportin hyvällä suomen kielellä - ymmärtää puhe- ja kirjakielen erot

- osaa joitakin jakson aikana opetettuja suomen kielioppirakenteita.	- osaa suomen kielen kieliooppia.	- osaa suomen kielen kieliooppia.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	RUOTSI
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Vahvistaa opiskelijan suullista ja kirjallista peruskielitaitoa, jotta hän selviytyy yksinkertaisista puheilanteista ja tavanomaisista asiakaspalvelutilanteista asiakkaana ja työntekijänä ja osaa toimia asianmukaisesti alansa työtehtävissä ja pohjoismaisissa yhteyksissä ruotsin kielellä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö on ammattialan työtehtävissä ja pohjoismaisissa yhteyksissä toimiminen. Aihealueina ovat itsestä kertominen, koulu ja opiskelu, lähiympäristö, Pohjoismaat, tien neuvominen, puhelimesta asiointi, työ, työpäivän rutiinit, oman alan ammattisanasto. Opintojakso: Ruotsin kieli 1
Kytkennot muihin opintokokonaisuuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla T1-K5 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - ymmärrettävä tuttuja ja yksinkertaisia suullisia ja kirjallisia ilmauksia jotka käsittelevät häntä itseään ja lähiympäristöä - ymmärrettävä lyhyiden ja yksinkertaisten kirjallisten ja suullisten viestien keskeisen sisällön ja osattava toimia niiden mukaan - selviytyttävä rutiininomaisista vuorovaikutustilanteista sekä yksityishenkilönä että oman alansa työntekijänä asiallisesti ja kohteliaasti keskustelukumppanien puhuessa selkeästi ja hitaasti - ymmärrettävä työhönsä ja työturvallisuuteen liittyvää ennustettavaa tietoa, esim. ruokalistaista, ilmoituksista ja ohjeistoista apuneuvoja käyttäen - osattava täyttää tavallisimpia työhönsä liittyviä lomakkeita	Opiskelijan on - selviytyttävä rutiininomaisista päivittäiseen elämään, työhön, omaan maahan ja kulttuuriin liittyvistä puheilanteista kohtalaisesti - ymmärrettävä tavanomaisten alaan liittyvien käskyjen, kieltojen ja kehoitusten sekä työturvallisuusohjeiden sisältö ja osattava toimia niiden mukaan - selviytyttävä tavanomaisimmista vuorovaikutustilanteista sekä yksityishenkilönä että työntekijänä asiallisesti ja kohteliaasti keskustelukumppanien käyttäessä normaalia puhetempoa - pystyttävä tulkitsemaan helpohkoja tekstejä kuten ruokalista, aikatauluja ja mainoksia sekä työhön liittyviä työ- ja turvaohjeita tarvittaessa apuneuvoja käyttäen - osattava laatia työhön liittyviä viestejä apuneuvoja käyttäen	Opiskelijan on - selviytyttävä rutiininomaisista päivittäiseen elämään, työhön, omaan maahan ja kulttuuriin liittyvistä puheilanteista hyvin - osattava toimia työhön liittyvien käskyjen, kieltojen ja kehoitusten mukaan - selviytyttävä tavanomaisimmista asiakaspalvelutilanteista asiakkaana ja työntekijänä - pystyttävä lukemaan lyhyitä tekstejä (ruokalistat, aikataulut, mainokset, työhön liittyvät käyttö-, työ- ja turvaohjeet) ja osattava hakea lisätietoa apuneuvoja käyttäen - osattava laatia työhön liittyviä viestejä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	ENGLANTI
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Tavoitteena on syventää ja aktivoida jo opitun kielen taitoja ammattialan suuntaisesti niin, että opiskelija hallitsee kielen keskeisimmän sanaston ja viestintätaidot yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Opiskelijan tulee kehittää jokapäiväisissä tilanteissa ja ammatissa tarvittavia kohteliaita ja asiallisia viestintätaitoja monipuolisesti. Hänen olisi pystyttävä myös hankkimaan lisätietoa omasta alastaan lukemalla ammattikirjallisuutta sanakirjaa ja uusinta teknologiaa apuna käyttäen. Hänen tulee myös ymmärtää kielitaidon merkitys kansainvälistyvässä työympäristössä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö on opiskelijan sanaston ja viestintätaitojen vahvistaminen yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Aihealueina ovat koulutusalasta riippuen mm. nuoren elämäntilanne, opiskeluuala, tuleva työ ja siihen liittyvät työtehtävät, materiaalit ja koneet ja laitteet ja niiden käyttöohjeet, työturvallisuus, työnhaku, asiakaspalvelutilanteet ja kansainvälisyys.

	Englanti I Englanti II
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla K5-T1 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on ymmärrettävä yksinkertaisia ja selkeitä omaan elämään ja alaan liittyviä tuttuja aihepiirejä käsitteleviä suullisia ja kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan osattava kertoa muutamalla sanalla itsestään sekä kertoa opinnoistaan ja ympäristöstään lyhyesti rutiinomaisissa tilanteissa osattava kirjoittaa yksinkertaisia ja suppeita henkilökohtaisia viestejä vaikkakin hajanaisesti työhön ja vapaa-aikaan liittyen ja osattava hakea aktiivisesti tietoa näihin liittyen. ei ole opiskelussaan usein kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	Opiskelijan on ymmärrettävä keskeinen ajatus omaan elämään ja alaan liittyvistä tavallisista normaalitempoisista suullisista sekä kirjallisista viesteistä ja osattava toimia niiden mukaan osattava kertoa itsestään ja kuvailla elinolojaan lyhyesti mutta kuitenkin yhtenäisesti sekä kertoa muutamilla lauseilla opinnoistaan ja ympäristöstään sekä osallistuttava jossain määrin keskusteluun selviydyttävä ymmärrettävästi omaan vapaa-aikaan ja työhön liittyvistä tilanteista kirjallisesti yhtenäistä tekstiä käyttäen ja osaa hakea aktiivisesti tietoa on kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	Opiskelijan on ymmärrettävä normaalitempoista puhetta arkielämän ja työelämän rutiinomaisissa tilanteissa ja osattava kysyä lisäohjeita sekä kuvata tapahtumia ja osallistuttava keskusteluun kohtalaisesti osattava kertoa hyvin yleisiä aihepiirejä koskevia keskusteluja liittyen opiskeluun ja elinympäristöön käyttämällä melko monipuolista sanastoa ja hallittava perusrakenteet hyvin ymmärrettävä viestejä koulutusaltaan ja osattava kertoa omasta koulutusaltaan hyvin sekä hankkia tietoa englanninkielisistä alansa aiheista apuneuvoja hyväksi käyttäen opiskelijalla on aito kiinnostus oman kielitaitonsa kehittämiseen

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Englanti 1
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Aktivoi ja vahvistaa opiskelijan jo opitun kielen taitoja ammattialan suuntaisesti, niin että hän hallitsee kielen keskeisimmän sanaston ja viestintätaidot yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Kannustaa opiskelijaa hankkimaan lisätietoa omasta alastaan lukemalla ammattikirjallisuutta sanakirjaa ja uusinta teknologiaa apuna käyttäen. Saada opiskelija ymmärtämään kielitaidon merkitys kansainvälistyvässä työympäristössä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Opiskelijan ammattikielen ja arkipäivän englannin perussanaston ja keskeisimpien viestintätaitojen hallitseminen yksityishenkilönä ja työntekijänä kansainvälisessä ympäristössä. Aihealueina ovat oma ala, opiskelu, perhe, työntekijänä oleminen, työtehtävät, työvälineet, työkalut ja koneet, peruspalvelutilanteet ja peruskielioppi, viestien ja ohjeiden kirjoittaminen ja ymmärtäminen.
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla K5-T1 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - ymmärrettävä yksinkertaisia, omaan elämään ja alaan liittyviä suullisia ja kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa muutamalla sanalla itsestään sekä kertoa opinnoistaan ja ympäristöstään lyhyesti	Opiskelijan on - ymmärrettävä jonkin verran omaan elämään ja alaan liittyviä, normaalitempoisia suullisia sekä kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa itsestään ja kuvailla elinolojaan lyhyesti sekä kertoa muutamilla lauseilla opinnoistaan ja ympäris-	Opiskelijan on - ymmärrettävä normaalitempoista puhetta arkielämän ja työelämän rutiinomaisissa tilanteissa ja osaa kysyä lisäohjeita sekä kuvata tapahtumia ja hän osallistuu keskusteluun kohtalaisesti -osattava kuvailla opiskeluaan ja elinympäristöään hyvin käyttämällä melko monipuolista sanastoa ja hallittava

- osattava kirjoittaa yksinkertaisia henkilökohtaisia viestejä työhön ja vapaa-aikaan liittyen ja osattava hakea aktiivisesti tietoa näihin liittyen -ei ole opiskelussaan usein kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	töstään sekä osallistumalla jossain määrin keskusteluun - selviydyttävä ymmärrettävästi omaan vapaa-aikaan ja työhön liittyvistä tilanteista kirjallisesti ja osaa hakea aktiivisesti tietoa -on kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	perusrakenteet hyvin - ymmärrettävä viestejä koulutusosaltaan ja osattava kertoa omasta koulutusosaltaan hyvin ja osattava hankkia tietoa englanninkielisistä alansa aiheista apuneuvoja hyväksi käyttäen - opiskelijalla on aito kiinnostus oman kielitaidon kehittämiseen

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Englanti 2
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Syventää ja vahvistaa opiskelijan ammattikielen ja arkipäivän englannin perusasiat. Kehittää opiskelijaa käyttämään monipuolisesti kieltä eri viestintätilanteissa arki- ja työelämässä. Kannustaa opiskelijaa itsenäisesti hakemaan tietoa omasta alastaan uusinta teknologiaa ja sanakirjaa ja ammattikirjallisuutta apuna käyttäen. Saada opiskelija ymmärtämään kielitaidon merkitys. Vahvistaa opiskelijan kykyä toimia kansainvälistyvässä työympäristössä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Ammattialan työtehtävissä toimiminen. Opiskelijan ammattisanaston ja arkielämän englannin viestintätaitojen syventäminen. Aihealueina ovat ammattiala ja siihen liittyvä erikoissanasto, monipuoliset palvelutilanteet ja erilaiset viestintätilanteet, viestien ja ohjeiden kirjoittaminen ja ymmärtäminen, kielioopin laajentaminen omalla alalla tarvittaviin erikoisrakenteisiin, luonnollisempaan ääntämykseen pyrkiminen ja kansainvälisyys.
Kytännät muihin opintokokonaisuksiin	Aihealueet liittyvät suoritettavaan tutkintoon ja niihin työtehtäviin, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla K5-T1 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - ymmärrettävä yksinkertaisia, omaan elämään ja alaan liittyviä suullisia ja kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa muutamalla sanalla itsestään sekä kertoa opinnoistaan ja ympäristöstään lyhyesti - osattava kirjoittaa yksinkertaisia henkilökohtaisia viestejä työhön ja vapaa-aikaan liittyen ja osattava hakea aktiivisesti tietoa näihin liittyen -ei ole opiskelussaan usein kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	Opiskelijan on - ymmärrettävä jonkin verran omaan elämään ja alaan liittyviä, normaalitehoisia suullisia sekä kirjallisia viestejä ja osattava toimia niiden mukaan - osattava kertoa itsestään ja kuvailla elinolojaan lyhyesti sekä kertoa muutamilla lauseilla opinnoistaan ja ympäristöstään sekä osallistumalla jossain määrin keskusteluun - selviydyttävä ymmärrettävästi omaan vapaa-aikaan ja työhön liittyvistä tilanteista kirjallisesti ja osaa hakea aktiivisesti tietoa -on kiinnostunut kielitaitonsa parantamisesta	Opiskelijan on - ymmärrettävä normaalitehoista puhetta arkielämän ja työelämän rutiinimaisissa tilanteissa ja osaa kysyä lisäohjeita sekä kuvata tapahtumia ja hän osallistuu keskusteluun kohtalaisesti -osattava kuvailla opiskeluaan ja elinympäristöään hyvin käyttämällä melko monipuolista sanastoa ja hallittava perusrakenteet hyvin - ymmärrettävä viestejä koulutusosaltaan ja osattava kertoa omasta koulutusosaltaan hyvin ja osattava hankkia tietoa englanninkielisistä alansa aiheista apuneuvoja hyväksi käyttäen - opiskelijalla on aito kiinnostus oman kielitaidon kehittämiseen

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	MATEMATIIKKA
Laajuus	3 ov
Yleistavoitteet	- Opiskelija osaa monipuolisesti soveltaa matematiikkaa ja käyttää sitä ongelmanratkaisussa tulevassa ammatissaan. Opiskelija osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset ja yksiköiden muuntamiset sekä osaa soveltaa prosenttilaskentaa ammattiinsa liittyvissä tehtävissä. Opiskelija osaa ratkaista matemaattisia ongelmia päättelemällä ja yhtälöillä. - Opiskelija osaa soveltaa geometriaa oman ammattialansa vaatimassa laajuudessa, esimerkiksi laskea pinta-aloja ja tilavuuksia ja käyttää mittakaavaa. Opiskelija osaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa, kuten kustannus-, verotus- ja

	lainalaskelmia. - Opiskelija osaa itsenäisesti kerätä tietoa ja laatia tiedoista omaa alaansa koskevia tilastoja, taulukoita ja kuvaajia. Hän osaa lukea ja tulkita tilastoja. - Opiskelija osaa monipuolisesti käyttää laskinta ja tietokonetta tehtävien ratkaisussa. Hän osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö: Matematiikan perusteet: peruslaskutoimitukset, yksikönmuunnokset, sanalliset tehtävät, prosenttilaskenta, geometrian peruskäsitteet, talous- ja tilastomatematiikka.
Arvioinnin toteutus	Opintokokonaisuus arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintokokonaisuuden arvio opintokokonaisuuden opettaja/opettajat.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava tavallisimmat mittayksiköt - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko päättelämällä tai yhtälöiden avulla - ymmärrettävä prosentin käsite ja osattava laskea prosenttiarvo - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle - osattava lukea oman alansa yksinkertaisia tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä	Opiskelijan on - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko päättelämällä tai yhtälöiden avulla - osattava laskea tulevassa ammatissaan tarvittavat prosenttilaskut - osattava laskea arki- ja työelämässä tarvittavia talousmatematiikan laskuja - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle - osattava lukea ja tulkita oman alansa tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava laatia kerätyistä tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä	Opiskelijan on - osattava laskea sujuvasti ja oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset sujuvasti - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia päättelämällä ja yhtälöiden avulla - osattava tulevassa ammatissaan tarvittava prosenttilaskenta - osattava soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia - osattava lukea ja tulkita tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava kerätä itsenäisesti tietoa ja laatia tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Matematiikan perusteet
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa monipuolisesti soveltaa matematiikkaa ja käyttää sitä ongelmanratkaisussa tulevassa ammatissaan. Opiskelija osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset ja yksiköiden muuntamiset sekä osaa soveltaa prosenttilaskentaa ammattiinsa liittyvissä tehtävissä. Opiskelija osaa ratkaista matemaattisia ongelmia päättelämällä ja yhtälöillä. Opiskelija osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.
Keskeinen sisältö	Matematiikan perusteet: peruslaskutoimitukset, yksikönmuunnokset, sanalliset tehtävät, prosenttilaskenta.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvio opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava tavallisimmat mittayksiköt - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko pääättelemällä tai yhtälöiden avulla - ymmärrettävä prosenttien käsite ja osattava laskea prosenttiarvo	Opiskelijan on - osattava laskea oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia joko pääättelemällä tai yhtälöiden avulla - osattava laskea tulevassa ammatissaan tarvittavat prosenttilaskut - osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä	Opiskelijan on - osattava laskea sujuvasti ja oikein tulevassa ammatissaan tarvittavat yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut osittain apuvälineitä hyväksi käyttäen - osattava yksikönmuunnokset sujuvasti - osattava ratkaista tavallisimpia oman alansa matemaattisia ongelmia pääättelemällä ja yhtälöiden avulla - osattava tulevassa ammatissaan tarvittava prosenttilaskenta - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Geometria ja talousmatematiikka
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa soveltaa geometriaa oman ammattialansa vaatimassa laajuudessa, esimerkiksi laskea pinta-aloja ja tilavuuksia ja käyttää mittakaavaa. Opiskelija osaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa. Opiskelija osaa monipuolisesti käyttää laskinta ja tietokonetta tehtävien ratkaisussa. Hän osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.
Keskeinen sisältö	Geometrian peruskäsitteet ja talousmatematiikka.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvioi opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
- Opiskelijan on - ymmärrettävä prosenttien käsite ja osattava laskea prosenttiarvo - osattava tavallisimmat mittayksiköt - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle	- Opiskelijan on - osattava laskea arki- ja työelämässä tarvittavia talousmatematiikan laskuja - osattava yksikönmuunnokset - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea käyttämiensä yleisimpien kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia tekemilleen tölle - osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä	- Opiskelijan on - osattava soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa - osattava yksikönmuunnokset sujuvasti - osattava käyttää laskinta ja tietokonetta apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava laskea kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia sekä käyttää mittakaavaa - osattava laskea materiaali- ja valmistuskustannuksia - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Tilastomatematiikka
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa itsenäisesti kerätä tietoa ja laatia tiedoista omaa alansa koskevia tilastoja, taulukoita ja kuvaajia. Hän osaa lukea ja tulkita tilastoja. Opiskelija osaa monipuolisesti käyttää laskinta ja tietokonetta tehtävien ratkaisussa. Hän osaa arvioida saatujen tulosten luotettavuutta ja mielekkyyttä.

Keskeinen sisältö	Tilastomatematiikka.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvioi opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
- Opiskelijan on - osattava käyttää laskinta ja tietokoneita apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava lukea oman alansa yksinkertaisia tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä	- Opiskelijan on - osattava käyttää laskinta ja tietokoneita apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - osattava lukea ja tulkita oman alansa tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava laatia kerätyistä tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten mielekkyyttä	- Opiskelijan on - osattava käyttää laskinta ja tietokoneita apuna työhönsä liittyvien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa - - osattava lukea ja tulkita tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä - osattava kerätä itsenäisesti tietoa ja laatia tiedoista tilastoja, taulukoita ja kuvaajia - osattava arvioida saamiensa tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin Kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintokokonaisuus	FYSIIKKA JA KEMIA
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa tulevan ammattinsa ja ergonomisen työskentelyn kannalta tärkeimmät fysiikan lainalaisuudet. Hän osaa työssään ottaa huomioon ympäristön ja ammatin kannalta keskeiset kemian ilmiöt sekä tuntee tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia. Opiskelija osaa säilyttää ja käyttää oikein sekä hävittää asianmukaisesti tavallisimpia ammattialalla käytettäviä aineita. Hän osaa soveltaa fysiikan ja kemian tietoja käyttämällä taloudellisia, turvallisia ja ympäristöä säästäviä työtapoja ja tekniikoita. Opiskelija osaa tehdä havaintoja ja mittauksia ammattiinsa liittyvistä keskeisistä fysiikan ja kemian ilmiöistä. Hän osaa tulkita ja arvioida mittaustuloksia sekä tehdä niistä johtopäätöksiä. Opiskelija osaa dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina tai kuvaajina.
Keskeinen sisältö	Fysiikka: Mekaniikan ja lämpöopin perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Energiamuodot sekä energian kulutus ja säästö. Kemia: Epäorgaanisen ja orgaanisen kemian perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Kemian keskeiset ilmiöt ja käsitteet ammattialan vaatimassa laajuudessa. Työympäristön kemikaalit ja kemikaalien käyttöturvallisuus. Kestävä kehitys.
Arvioinnin toteutus	Opintokokonaisuus arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintokokonaisuuden arvioi opintokokonaisuuden opettaja/opettajat.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - tunnistettava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ja kemian ilmiöt ja lainalaisuudet - - - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle	Opiskelijan on - osattava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ja kemian ilmiöt ja lainalaisuudet - - tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle	Opiskelijan on - osattava oman alan tärkeimmät fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - tunnettava ergonomiseen työskentelyyn liittyvät keskeiset fysiikan käsitteet ja lait - tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia ja osattava hyödyntää tietoa työssään - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle

- osattava säilyttää ja käyttää työssään tarvittavia kemikaaleja oikein ja hävittää jätteet asianmukaisesti - osattava tunnistaa ja tulkita omalla ammattialalla käytettävien tärkeimpien aineiden ja materiaalien merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia merkintöjen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan mittauksia, kirjata mittaustulokset ja laatia tuloksista raportti	- osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ja kemian ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia ja arvioida niiden mielekkyyttä - osattava ohjatusti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti	- osattava soveltaa fysiikan ja kemian tietojaan käyttämällä taloudellisia ja turvallisia työtapoja ja tekniikoita - osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ja kemian ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia, arvioida niiden luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä sekä tehdä johtopäätöksiä tuloksista - osattava itsenäisesti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti - osattava toimia ottamalla huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen - osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari ja siihen liittyvät energian muutokset
- osattava kuvata jonkin tuotteen elinkaari	- osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari	

Hyvä 4. Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2. Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Fysiikka
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa tulevan ammattinsa ja ergonomisen työskentelyn kannalta tärkeimmät fysiikan lainalaisuudet. Hän osaa soveltaa fysiikan tietoja käyttämällä taloudellisia, turvallisia ja ympäristöä säästäviä työtapoja ja tekniikoita. Opiskelija osaa tehdä havaintoja ja mittauksia ammattiinsa liittyvistä keskeisistä fysiikan ilmiöistä. Hän osaa tulkita ja arvioida mittaustuloksia sekä tehdä niistä johtopäätöksiä. Opiskelija osaa dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina tai kuvaajina.
Keskeinen sisältö	Mekaniikan ja lämpöopin perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Energiamuodot sekä energian kulutus ja säästö.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakso arvioi opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

- Tyydyttävä 1	- Hyvä 3	- Kiitettävä 5
- Opiskelijan on tunnistettava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle	- Opiskelijan on osattava ammattinsa kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle	- Opiskelijan on osattava oman alan tärkeimmät fysiikan ilmiöt ja lainalaisuudet - tunnettava ergonomiseen työskentelyyn liittyvät keskeiset fysiikan käsitteet ja lait - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle

- osattava tehdä ohjeen mukaan mittauksia, kirjata mittaustulokset ja laatia tuloksista raportti - osattava kuvata jonkin tuotteen elinkaari	- osattava tehdä ohjeen mukaan havainnot ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia ja arvioida niiden mielekkyyttä - osattava ohjatusti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti - osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari	- osattava soveltaa fysiikan tietojaan käyttämällä taloudellisia ja turvallisia työtapoja ja tekniikoita - osattava tehdä havainnot ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä fysiikan ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia, arvioida niiden luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä sekä tehdä johtopäätöksiä tuloksista - osattava itsenäisesti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti - osattava toimia ottamalla huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen - osattava kuvata jonkin omalla ammattialallaan käytettävän tai valmistettavan tuotteen elinkaari ja siihen liittyvät energian muutokset

Hyvä 4. Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2. Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintojakso	Kemia
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa työssään ottaa huomioon ympäristön ja ammatin kannalta keskeiset kemian ilmiöt sekä tuntee tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia. Opiskelija osaa säilyttää ja käyttää oikein sekä hävittää asianmukaisesti tavallisimpia ammattialalla käytettäviä aineita. Hän osaa soveltaa kemian tietoja käyttämällä taloudellisia, turvallisia ja ympäristöä säästäviä työtapoja ja tekniikoita. Opiskelija osaa tehdä havainnot ja mittauksia ammatin liittyvistä keskeisistä kemian ilmiöistä. Hän osaa tulkita ja arvioida mittaustuloksia sekä tehdä niistä johtopäätöksiä. Opiskelija osaa dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina tai kuvaajina.
Keskeinen sisältö	Epäorgaanisen ja orgaanisen kemian perusteita ammattialan vaatimassa laajuudessa. Kemian keskeiset ilmiöt ja käsitteet ammattialan vaatimassa laajuudessa. Työympäristön kemikaalit ja kemikaalien käyttöturvallisuus. Kestävä kehitys.
Arvioinnin toteutus	Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset kokeet ja tuntiaktiivisuus. Oppimistehtävät suoritettava hyväksytysti. Opintojakson arvio opintojakson opettaja.

Arviointikriteerit

- Tyydyttävä 1 - Opiskelijan on tunnistettava ammatin kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset kemian ilmiöt ja lainalaisuudet - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle	- Hyvä 3 - Opiskelijan on osattava ammatin kannalta tavallisimpiin työtehtäviin liittyvät keskeiset kemian ilmiöt ja lainalaisuudet - tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle	- Kiitettävä 5 - Opiskelijan on osattava oman alan tärkeimmät kemian ilmiöt ja lainalaisuudet - tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia ja osattava hyödyntää tietoa työssään - osattava työskennellä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille tai ympäristölle - osattava soveltaa kemian tietojaan

- osattava säilyttää ja käyttää työssään tarvittavia kemikaaleja oikein ja hävittää jätteet asianmukaisesti - osattava tunnistaa ja tulkita omalla ammattialalla käytettävien tärkeimpien aineiden ja materiaalien merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia merkintöjen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan mittauksia, kirjata mittaustulokset ja laatia tuloksista raportti	- osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä ohjeen mukaan havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä kemian ilmiöistä - - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia ja arvioida niiden mielekkyyttä - osattava ohjatusti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti	- käyttämällä taloudellisia ja turvallisia työtapoja ja tekniikoita - osattava säilyttää, käyttää oikein ja hävittää omalla alallaan käytettäviä aineita siten, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta - osattava tunnistaa ja tulkita oman alansa tuotteiden merkinnöistä niiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osattava toimia tilanteen edellyttämällä tavalla - osattava tehdä havaintoja ja mittauksia omaan alaansa liittyvistä keskeisistä kemian ilmiöistä - osattava dokumentoida mittaustulokset ja esittää ne esimerkiksi taulukoina ja kuvaajina - osattava tulkita mittaustuloksia, arvioida niiden luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä sekä tehdä johtopäätöksiä tuloksista - osattava itsenäisesti hankkia työskentelyssään tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti - osattava toimia ottamalla huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen

Hyvä 4. Opiskelijan on osattava kaikki Hyvä 3:een vaadittavat tavoitteet ja osin kiitettävä 5 tavoitteet.

Tyydyttävä 2. Opiskelijan on osattava kaikki Tyydyttävä 1:een vaadittavat tavoitteet ja osin Hyvä 3 tavoitteet.

Opintokokonaisuus	YHTEISKUNTA-, YRITYS- JA TYÖELÄMÄTIETO
Laajuus	1ov
Yleistavoitteet	Opiskelijan tulee tuntea omat oikeutensa ja velvollisuutensa opiskelijana sekä kansalaisena. Opiskelija osaa ottaa vastuuta omasta elämästään. Opiskelija tuntee kunnallisen ja valtiollisen toiminnan periaatteet. Opiskelijan tulee osata hoitaa omaa talouttaan yhteiskunnan osallistuvana jäsenenä. Hänen on tunnettava verojen ja julkisten maksujen merkitys hyvinvointipalvelujen rahoituslähteenä sekä tunnettava sosiaaliturva, niin että hän osaa sitä tarvittaessa hakea. Opiskelija ymmärtää oman työnsä merkityksen yhteiskunnassa. Hän tuntee velvollisuutensa ja oikeutensa työntekijänä sekä yrittäjänä. Hän tuntee työmarkkinoiden toimintaperiaatteet, tavat ja keskeiset sopimusmenettelyt. Opiskelija osaa hakeutua Suomen ja muiden EU –maiden työmarkkinoille. Opiskelija saa valmiuksia työllistyä myös itsenäisenä yrittäjänä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	- yhteiskunta, sen rakenne ja muuttuminen - kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet - kansalaisen toiminta- ja vaikutusmahdollisuudet - päätöksenteko kunnassa, valtiossa ja Euroopan Unionissa - kansantalouden toiminnan periaatteet - sosiaaliturva - kodin talous ja kuluttajansuoja - toiminta työmarkkinoilla
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Opintojakson sisältöjä voidaan käsitellä muissa koulutusalan opinnoissa.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	pakollisten opintojen ja mahdollisten valinnaisten opintojen suorittaminen opintojakson opettaja osallistuminen opetukseen, suoritettavat tehtävät ja teoriakoe

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - osattava toimia oppilaitoksessaan ja työssäoppimispaikoissa niiden sääntöjen mukaisesti - osattava toimia opiskeluunsa ja omaan ikäkauteensa liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti - osattava toimia yhteiskunnan jäsenenä kansalaisen perusoikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti - osattava ohjattuna suunnitella omaa talouttaan ja huolehtia siihen liittyvistä velvoitteista - tunnettava oikeutensa ja velvollisuutensa työntekijänä ja osattava hakea työtä, tehdä osaltaan työsopimus sekä noudattaa siinä sovittuja asioita - osattava pohtia omaa kuluttajakäyttäytymistään ja sen vaikutusta työllisyyteen ja kansantalouteen - osattava ohjattuna etsiä tietoa EU:n päätöksenteosta ja työmarkkinoista.	Opiskelijan on - edellisten lisäksi hallittava kunnallisen ja valtiollisen toiminnan periaatteet, niin että hän osaa toimia vastuullisena yhteiskunnan jäsenenä.	Opiskelijan on - edellisten lisäksi osattava toimia aktiivisesti oppilaitoksessaan ja muissa opiskeluun liittyvissä toimintaympäristöissä, kuten toisissa oppilaitoksissa, työpaikoilla ja ulkomaisessa opiskelijavaihdossa. - osattava itsenäisesti hoitaa omaa talouttaan ja tuntea taloudelliset velvoitteensa - tunnettava työmarkkinoiden ja työelämän toimintatavat niin että hänellä on valmiuksia kehittää omaa työtään - osattava huolehtia oikeuksistaan ja velvoitteistaan työyhteisön jäsenenä ja alan itsenäisenä yrittäjänä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TERVEYSTIETO
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa vaikuttaa omaan terveyskäyttäytymiseensä niin vapaa-aikana kuin työympäristössään. Opiskelija osaa arvioida omaa työ- ja toimintakykyään erilaisin menetelmin.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Terveyttä edistävät elintavat ja tottumukset sekä niiden yhteys vallitseviin elintapaisairauksiin. Oman ammattialan keskeiset terveyttä kuormittavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset rasitustekijät. Työympäristön ja työskentelytapojen kehittäminen turvallisiksi ja terveellisiksi. Toimintakykyisyyden mittaaminen eri menetelmin.
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Liikunta, ammattiergonomia, työelämä (työssäoppiminen)
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppiminen tapahtuu kontaktiopetuksen pohjalta. Arviointi aktiivisuuden, kiinnostuksen ja harjoitustehtävien sekä tentin tulosten perusteella. Arvioijana opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on	Opiskelijan on	Opiskelijan on
osattava tiedostaa terveyttä edistävät tavat ja tottumukset	omaksuttava keskeiset taidot ja tiedot terveellisen ja liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi	ymmärrettävä terveyttä edistävien ja kuluttavien tekijöiden vaikutus ja osattava toteuttaa tämä omassa elämässään
osattava etsiä apua oman terveyden, työ- ja toimintakykyisyyden edistämiseksi	osattava tunnistaa työn ja terveyden väliset yhteydet ja ammattialan kannalta keskeiset kuormitustekijät	tiedettävä ammattialan keskeiset kuormitustekijät ja keinot niiden ehkäisemiseen
tunnistettava oman ammattialan keskeiset kuormitustekijät ja osattava ohjattuna vaikuttaa työympäristöönsä terveyttä edistävällä tavalla	osattava hoitaa työn kannalta tavalliset ensiaputilanteet	osattava toimia työn kannalta keskeisissä ensiaputilanteissa
suoritettava annetut harjoitustehtävät ja loppuentti	suoritettava annetut harjoitustehtävät oikea-aikaisesti ja ohjeiden mukaisesti sekä suoritettava loppuentti	suoritettava annetut harjoitustehtävät ajallaan kiitettävästi ja oma-aloitteisesti ja suoritettava loppuentti kiitettävästi tai hyvin

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	LIIKUNTA
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hyödyntää asuin- ja työpaikan terveystuotetarjontaa oman hyvinvoinnin sekä toiminta- ja työkykyisyyden edistäjänä sekä opiskelun että työnteon aikana..
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Toiminta- ja työkykyä edistävän terveystuotteen eri muotoihin tutustuminen erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaikojen ja opintojen jaksotusten mukaisesti.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppiminen tapahtuu kontaktiopetuksessa, ja arviointi jatkuvan seurannan pohjalta. Arvioinnissa huomioidaan aktiivisuus ja asenne sekä fyysinen kuntoisuus ja yhteistyökykyisyys. Arvioinnin suorittaa opettaja. Vaadittaviin suorituksiin kuuluvat fyysisen kunnan testit.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osallistuttava järjestettyyn opetukseen asianmukaisin välinein ja varustein suoritettava omien edellytysten mukaiset liikuntasuoritukset opettajan opastuksella osoitettava kiinnostusta omien liikunnallisten tietojen, taitojen ja fyysisen kunnan kehittämiseen oltava halua toimia ryhmässä ja oppia ryhmätoiminnan periaatteet suorittaa annetut tehtävät	Opiskelijan on osoitettava kiinnostusta terveysliikunnan myönteisiä vaikutuksia kohtaan osoitettava kiinnostusta oman fyysisen kunnan ja liikuntataitojen ja -tietojen kehittämiseen oltava liikunnallisilta taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta hyvä tai kohtalainen omattava riittävä fyysinen toimintakyky jokapäiväisestä elämästä selviämiseen osaa ryhmätoiminnan perusperiaatteet suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät	Opiskelijan on - ymmärrettävä terveystuotteen myönteinen merkitys omalle hyvinvoinnille ja aktiivisesti toteutettava sen periaatteita oltava liikunnallisilta taidoiltaan, taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta kiitettävä tai hyvä asennoiduttava erittäin myönteisesti liikunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin oltava kiinnostunut käyttämään (ja myös käyttämään itseään kehittämisen) yhteiskunnan tarjoamia vapaa-ajan liikuntamahdollisuuksia kykenee tarvittaessa toimimaan itsenäisesti osaa toimia ryhmässä sen henkeä rakentavasti suorittaa kiitettävästi tai hyvin annetut tehtävät

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TAIDE JA KULTTUURI
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	- Yksilö toimii monikulttuurisessa yhteiskunnassa työntekijänä ja yhteiskunnan jäsenenä. Työelämässä tarvitaan eri kulttuurien, erityisesti eurooppalaisen kulttuurin, taiteen vuorovaikutuksellisuuden ja käden taitojen ymmärtämistä. Kansainvälistyvään yritystoimintaan kuuluu kansallisen kulttuurin syvä tuntemus ja tietoja muista kulttuureista. - Kulttuurien ytimessä on aina taide. Taito- ja taideaineen opinnot ovat tärkeitä ammattisivistyksen saamiseksi ja luovan persoonallisuuden monipuolisuuden kehittämiseksi. - Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja tuntee sen ilmenemismuotoja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Hänen tulee tiedostaa esteettisen, visuaalisen ja auditiivisen ilmeen merkitys sekä miten niitä voi hyödyntää ja kehittää taiteessa sekä omassa ammatissa. - Opiskelijan tulee osata hankkia tietoa eri lähteistä ja hänen tulee osata muodostaa niistä kokonaisuuksia. - Opiskelijan on osattava hyödyntää ammattialansa perinteitä. Hänen on osattava ottaa huomioon omassa toiminnassaan asiakkaan kulttuuriin liittyviä arvoja, jolloin hänen tulee olla tietoinen, että taide ilmenee eri kulttuureissa erilaisena. - Opiskelijan tulee osata suunnitella ja tehdä omien ajatuksiensa ja mielikuviansa avulla jokin taiteen tai taiteiden tuotos. - Materiaalien valinnassa ja työskentelyssä hänen on osattava ottaa huomioon ekologisen kestävyuden ja taloudellisen työskentelyn vaatimuksia. - Opiskelijan on osattava kriittisesti arvioida omaa ja muiden työskentelyä ja tuotoksia ja käyttää saamaansa palautetta työskentelynsä kehittämiseen. - Opiskelijan oman taideharrastuksen sisäistäminen.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Taide ja kulttuuri 1 ov
Kytkenäät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen	- arvosana muodostuu: jatkuva näyttö, vaadittavat opintosuoritukset ja harjoitustyöt, koe

-arvioijat - vaadittavat suoritukset	-opettaja / opiskelijan itsearviointi -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittavien opintosuoritusten, harjoitustehtävien ja kokeen suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on saavutettava osittain oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuuriarvojen tärkeys ammatissa ja yhteiskunnassa tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä ohjattuna hankkimaan tietoa ja muodostaa niistä yksinkertaisia kokonaisuuksia pystyttävä tuottamaan ohjatusti omia tuotoksia taiteessa ja kulttuurissa ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissa osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.	Opiskelijan on saavutettava pääosin oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuurikysymysten yleisiä merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä hankkimaan ohjatusti uutta tietoa ja muodostaa niistä kokonaisuuksia pystyttävä tuottamaan hyviä tuotoksia ja esityksiä taiteessa ja kulttuurissa osattava soveltaa esteettisiä arvoja taiteessa ja omassa ammatissaan osattava antaa kritiikkiä omista ja muiden tuotoksista ja kehittää omia tuotoksiaan kritiikin perusteella osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.	Opiskelijan on saavutettava oppimäärälle asetetut kokonaistavoitteet ja osoitettava aktiivista kiinnostusta ja osallistumista taide- ja kulttuurikysymyksiin tiedollisella alueella oltava selvillä taiteen ja kulttuurin käsitteistä ja kyettävä hankkimaan itsenäisesti uutta tietoa ja muodostaa niistä kiitettäviä kokonaisuuksia pystyttävä itsenäisesti tuottamaan laadukkaita tuotoksia ja esityksiä taiteen ja kulttuurin parissa kyettävä soveltamaan taide- ja kulttuuri oppimäärän sisällöstä osa-alueita oman koulutusalsansa käytäntöön ja ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissaan osattava kriittisesti eritellä oppimäärään kuuluvia ilmiöitä sekä kyettävä esittämään kritiikkiä omista ja muiden tekemistä töistä osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

YHTEISTEN OPINTOJEN VALINNAISET OPINNOT

Opintokokonaisuus	ÄIDINKIELI OPINNÄYTETYÖN KIRJALLISEN OSAN OHJAUS
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija - osaa kirjoittaa omaan opintoalaansa liittyvästä aiheesta koulun tavoitteiden ja ohjeiden mukaisen kirjallisen raportin käyttäen ammattikirjallisuutta ja muita ammatillisia lähteitä - opiskelija tekee opinnäytetyön sovitun aikataulun mukaisesti
Keskeinen sisältö	- opinnäytetyöhöjeen käsittely osastokohtaiset ohjeet ja käytänteet huomioiden - kirjoitussuunnitelman laatiminen - tiedonhankinta ja lähdemateriaalin käsittely - arvioivaan ja kriittiseen ajatteluun ohjaaminen - itsenäiseen ongelmanratkaisuun ohjaaminen - suulliseen esitykseen valmistautuminen - opinnäytetyön kirjallisen raportin kirjoittaminen - kielen tarkistus
Toteutustapa	Aktiivinen ja tavoitteellinen työskentely
Kytännät muihin opintoihin	Opinnäytetyö tehdään omalta ammattialalta
Arvioinnin toteutus	Opinnäytetyön prosessin ja raportin arviointi

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija on osannut suunnitella ohjattuna opinnäytetyön kirjallisen raportin. osannut ohjattuna asettaa työnsä tavoitteet ja työskentelyaikataulun. ohjatusti osannut hankkia tietoa keskeisistä lähteistä. osannut esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti.	Opiskelija on suunnitellut opinnäytetyönsä kirjallisen raportin melko itsenäisesti. asettanut työnsä tavoitteet ja laatinut työskentelyaikataulun. osannut etsiä opinnäytetyössä tarvittavaa tietoa eri lähteistä. työskennellyt melko omatoimisesti ja johdonmukaisesti hyödyntäen tarvittaessa ohjausta opinnäytetyötä tehdessään. osannut ratkaista pääasiassa itsenäisesti opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia. osannut esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti käyttäen melko sujuvaa ja virheetöntä asiatyöliä. esitellyt opinnäytetyönsä keskeiset asiat käyttäen havaintomateriaalia. Opinnäytetyön ulkoasu noudattaa oppilaitoksen ohjetta pääsääntöisesti.	Opiskelija on suunnitellut opinnäytetyönsä kirjallisen raportin itsenäisesti ja aktiivisuutta osoittaen. asettanut työnsä realistisen työskentelyaikataulun ja noudattanut sitä. osannut etsiä opinnäytetyössä tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautunut tietoon kriittisesti. työskennellyt omatoimisesti, johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti ohjausta hyödyntäen. osannut ratkaista itsenäisesti opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia. esitellyt opinnäytetyönsä kirjallisesti käyttäen sujuvaa ja virheetöntä asiatyöliä. esitellyt opinnäytetyönsä pääasiat käyttäen monipuolisesti havaintomateriaalia. Opinnäytetyön ulkoasu noudattaa oppilaitoksen ohjetta.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	AMMATTIRUOTSI
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Tavoitteena on vahvistaa edelleen opiskelijan suullista ja kirjallista peruskielitaitoa, jotta hän saa hyvät valmiudet selviytyä ruotsin kielellä työelämässä ja jatko-opinnoissa. Syventää opiskelijan kielen rakenteiden tuntemusta ja laajentaa sanavarastoa. Harjoitella tavallisimpia arki- ja työelämän puhetilanteita niin että hän saa valmiuksia toimia pohjoismaisissa työyhteisöissä. Opiskelijan olisi pystyttävä myös hankkimaan lisätietoa omasta alastaan lukemalla ammattikirjallisuutta sanakirjaa ja uusinta teknologiaa apuna käyttäen
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Käsiteltävät aihealueet riippuvat ryhmästä. Niitä ovat mm. Arkielämän ja työelämän puhetilanteet Ammattisanastoa Kielen rakenteiden syventäminen Suomenruotsin ja ruotsinruotsin välisiä eroja

Kytkenät muihin opintokokonaisuksiin	Suosittelaa suoritettavaksi pakollisten ruotsin kurssien jälkeen toisena tai kolmantena opintovuonna
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn. Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla T1-K5 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
- Opiskelija osallistuu tunnilla tehtyihin suullisiin ja kirjallisiin harjoituksiin ja pyrkii parantamaan omaa kielitaitoaan. Hän ymmärtää tuttuja ja yksinkertaisia omaan elämään liittyviä suullisia ja kirjallisia sanontoja ja ilmauksia, jotka koskevat häntä itseään, lähiympäristöä tai työympäristöä ja osaa ruotsin kielen perusrakenteita ja viestintätilanteissa tarvittavaa sanastoa auttavasti.	- Opiskelija osallistuu aktiivisesti tunnilla tehtyihin suullisiin ja kirjallisiin harjoituksiin ja osoittaa kiinnostusta kielitä kohtaan. Hän selviytyy hyvin tavanomaisimmista työelämän ja arkielämän puhetilanteista ja osaa tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä. Hän osaa hyvin ruotsin kielen perusrakenteita ja viestintätilanteisiin liittyvää keskeistä sanastoa.	- Opiskelija osallistuu kiitettävästi tunnilla tehtyihin suullisiin ja kirjallisiin harjoituksiin ja osoittaa kiinnostusta kielitä ja kielitaidon kehittymistä kohtaan. Hän selviytyy kiitettävästi työelämän ja arkielämän puhetilanteista, osaa ruotsin kielen rakenteita ja osaa käyttää tiettyihin viestintätilanteisiin liittyvää keskeistä sanastoa. Hän osaa hakea ja hyödyntää ammatissa tarvittavaa lisätietoa apuneuvoja käyttäen.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	AMMATTIENGLANTI
Laajuus	1ov
Yleistavoitteet	Syventää opiskelijan englannin kielen ammatillisia tai jatkoopintovalmiuksia ja vahvistaa kielen eri osa-alueita, (kuullunymmärtämistä, tekstin ymmärtämistä ja puhumista) niin että hän saa valmiuksia toimia englannin kielellä kansainvälisissä työyhteisöissä ja vapaa-aikana.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Käsiteltävät aihealueet riippuvat ryhmästä. Niitä ovat mm. työelämän ja arkielämän puhetilanteet, ammattisanasto ja kielen rakenteiden syventäminen
Kytkenät muihin opintokokonaisuksiin	Suosittelaa suoritettavaksi pakollisten englannin kurssien jälkeen toisena tai kolmantena opintovuonna
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokeiden ja tehtävien suorittamista hyväksytysti ja säännöllistä osallistumista tuntityöskentelyyn. Arvosana muodostuu kokeista, tehtävistä, läsnäolosta ja muusta näytöstä. Opettaja antaa arvosanan hyväksytystä suorituksesta asteikolla T1-K5 ja opiskelija arvioi omaa oppimistaan

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija - puhuu ja kirjoittaa vain yksittäisiä ammattikielen sanoja; ääntäminen ei ole kovin sujuvaa, vain helpoimmat sanat sujuvat hyvin - tunnistaa kurssimateriaalina olevasta ammattitekstistä joitakin sanoja - lauseiden muodostamisessa on vaikeuksia samoin tekstin ymmärtämisessä	Opiskelija - puhuu ja ymmärtää helpohkoa ammattienenglantia; ääntäminen on kohtalaista, "mieltimistaukoja" on paljon - kirjoittaa yksinkertaisia viestejä; virheitä tulee, mutta ne eivät haittaa viestintää - pystyy nimeämään asioita lyhyesti käyttäen perusilmauksia	Opiskelija - puhuu ja ymmärtää perusammattienenglantia; ääntäminen on sujuvaa ja puhe-rytmi ei jatkuvasti katkeile, se on myös keskusteluun osallistuvaa - kirjoittaa viestejä ja ohjeita sujuvasti, vaikka virheitäkin tulee - osaa käyttää ammattialan perussanastoa muodostaessaan lauseita, ja osaa käyttää kohteliaisuuksia tavatessaan ulkomaalaisia

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	YMPÄRISTÖTIETO
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	- Opiskelijan on osattava toimia kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta. Opiskelijan on arvostettava ympäristöään ja otettava huomioon, että ihmisellä on oikeus terveelliseen ympäristöön. Hänen on tunnettava erityisesti oman alansa edistämiseksi niin opiskelijana kuin tulevassa ammatissaan. - Opiskelijan on vaalittava kulttuuriperinnettä ja osattava arvostaa omaa elinympä-

	ristöään. Hänen on osattava huolehtia asuin- ja työympäristön toimivuudesta, esteettisyydestä, viihtyvyydestä ja terveellisyydestä. - Opiskelijan tulee arkielämässä ja ammatissa toimiessaan tiedostaa ympäristökysymysten monimutkaisuus ja ristiriitaisuus ja osata ratkaisuja tehdessään ottaa huomioon erilaisia näkökulmia.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	- ympäristöongelmat: maailmanlaajuiset, kansalliset ja paikalliset - kestävän kehityksen edistäminen omalla alalla - Jokamiehen oikeudet - oman alan jätehuolto - kierrätys - keskeiset kulttuurimaisemat - kansallispuistot ja luonnonpuistot - ekologisuus; ympäristöä säästävä toiminta - ympäristölainsäädäntö omalla alalla
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus:	-tentti, oppimistehtävät, osallistuminen opintokäynneille, aktiivinen osallistuminen opetukseen
- arvosanan muodostuminen	- itsearviointi, vertaisarviointi ja opettaja (riippuen koulutusohjelmasta)
- arvioijat	- hyväksytysti suoritettavat oppimistehtävät ja tentti
- vaadittavat suoritukset	

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on toimittava kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta tunnettava Suomen luontoa ja sen tarjoamia virkistysmahdollisuuksia tiedettävä Jokamiehen oikeuksien keskeinen sisältö ohjatusti osattava tehdä kestäviä valintoja niin kuluttajana kuin tulevassa ammatissaan tunnettava alansa tärkeimmät ympäristöriskit tiedostettava maailmanlaajusten, kansallisten ja paikallisten ympäristöongelmien olemassaolo tunnettava jätteiden lajittelu ja hyötykäyttö omalla alalla	Opiskelijan on toimittava kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta tunnettava Suomen luontoa ja sen tarjoamia virkistysmahdollisuuksia tiedettävä Jokamiehen oikeudet osattava tehdä kestäviä valintoja niin kuluttajana kuin tulevassa ammatissaan tunnettava alansa tärkeimmät ympäristöriskit osattava pohtia markkinoinnin vaikutuksia omaan kulutukseensa osattava arvioida omaa kulutustaan kestävän kehityksen näkökulmasta tunnettava maailmanlaajuisia, kansallisia ja paikallisia ympäristöongelmia ja niistä aiheutuvia uhkia tunnettava jätteiden lajittelu ja hyötykäyttö omalla alalla sekä niistä aiheutuvat kulut	Opiskelijan on toimittava kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden puolesta tunnettava Suomen luontoa ja sen tarjoamia virkistysmahdollisuuksia sekä osattava suosittelua, niitä muille tiedettävä Jokamiehen oikeudet ja osattava kertoa niistä muille osattava tehdä kestäviä valintoja niin kuluttajana kuin tulevassa ammatissaan tunnettava alansa tärkeimmät ympäristöriskit osattava pohtia markkinoinnin vaikutuksia omaan kulutukseensa osattava arvioida omaa kulutustaan kestävän kehityksen näkökulmasta tunnettava maailmanlaajuisia, kansallisia ja paikallisia ympäristöongelmia ja niistä aiheutuvia uhkia omalle alalleen tunnettava jätteiden lajittelu ja hyötykäyttö omalla alalla sekä niistä aiheutuvat kulut kyettävä omalla esimerkillään vähentämään jätteiden syntyä ja niistä aiheutuvia kuluja

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka
Laajuus	4 ov
Yleistavoitteet	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkoston/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava

	käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Keskeinen sisältö on tietotekniikan, erilaisten tietolähteiden ja tietoliikennevälineiden käyttäminen omalla ammattialalla, omissa opinnoissa ja yksityiselämässä. Opintojaksot: Tietotekniikan perusteet 1 ov Tietotekniikan jatkokurssi 1 ov Tietotekniikan ammattisovellukset 1ov
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ei kytkenäjä muihin opintokokonaisuuksiin.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää yhtä tekstinkäsittelyohjelmaa, hakea, tallentaa ja kopioida tiedostoja. Hänen on osattava etsiä internetistä tarvitsemaansa tietoa, osattava käyttää sähköpostia ja käyttää ohjattuna tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.	Opiskelijan on osattava käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan ymmärtää salasanojen merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkostojen/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Tietotekniikan perusteet
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa opintojensa ja oman ammattialan tueksi. Opiskelija omaa perustaidot toimialueympäristöstä, opiskelijoille tarkoitettusta verkko-opintoalustasta, tietokoneen peruskäytöstä, tekstinkäsittelyn perusteista ja taulukkolaskennan perusteista. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat.
Keskeinen sisältö	ATK-keskuksen julkaisemat verkon käyttöäännöt. Salasanat ja verkkokansiot. Käyttöjärjestelmän peruskäyttö. Tekstinkäsittelyn peruskäyttö. Verkko-opiskelualustan käyttö. Tiedonhaku internetistä.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkoalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Ei kytkenäjä muihin opintokokonaisuuksiin.

Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava kirjautua toimialueelle omalla tunnuksellaan ja pitää huolta omasta käyttäjätunnuksestaan ja salasana. Hänen tulee osata käyttöjärjestelmän hallittu käynnistäminen ja sammuttaminen. Opiskelijan tulee osata kirjoittaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla. Hänen on osattava kirjautua verkkopalustalle.	Opiskelijan on osattava kirjautua toimialueelle omalla tunnuksellaan ja pitää huolta omasta käyttäjätunnuksestaan ja salasana. Hänen tulee osata käyttöjärjestelmän peruskäyttö. Opiskelijan tulee osata kirjoittaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla ja tehdä taulukkolaskentaohjelmalla tarvitsemiaan taulukoita. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä. Hänen on osattava kirjautua verkkopalustalle. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita.	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonkäsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä sekä omissa opinnoissaan. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskentaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Tietotekniikan jatkokurssi
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omissa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkostojen/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.
Keskeinen sisältö	Esitysgrafiikka- ja piirtoohjelma. Digikuvan perusteet. Tietokantojen perusteet. Sähköpostin käyttö Tekstinkäsittelyn osaamisen syventäminen. Taulukkolaskennan osaamisen syventäminen.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkopalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Tietotekniikan perusteet 1 ov
Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää yhtä tekstinkäsittelyohjelmaa, hakea, tallen-	Opiskelijan on osattava käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintä-

taa ja kopioida tiedostoja. Hänen on osattava etsiä internetistä tarvitsemaansa tietoa, osattava käyttää sähköpostia ja käyttää ohjattuna tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.	käsittelyn ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omassa opinnoissaan. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan ymmärtää salasanojen merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja. Hänen on osattava kirjautua verkkoalustalle.	tekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omassa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä. Hänen tulee osata käsitellä tiedostoja eli hakea tallentaa ja kopioida niitä ymmärtäen missä tiedostot sijaitsevat, lisäksi hänen tulee osata lähettää tiedostoja sähköpostina. Opiskelijan tulee osata hyödyntää verkkoympäristön tarjoamia palveluja ja samalla ymmärtää salasanojen ja yksityisyyden merkitys. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, piirto/esitysgrafiikka ja tietokantaohjelmia sekä liittää taulukoita ja kuvia tekstiin. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun (verkko-opinnot). Hänen tulee osata hyödyntää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteistyöhön verkostojen/verkkojen avulla. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita, suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon ja muuttaa sitä toimivaksi. Hänen on osattava käyttää tiedon välittämiseen erilaisia tietoliikennepalveluja.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Tietotekniikan ammattisovellukset
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava käyttää vähintään yhtä hänen omaan ammattialaan liittyvää tietotekniikan sovellusohjelmaa. Hänen tulee omata valitun sovelluksen peruskäyttö ja valmiudet käyttää ohjelmaa oman alan tehtävissä. Lisäksi hänen tulee omata valmiudet hakea lisäkoulutusta alakohtaisiin sovellusohjelmiin.
Keskeinen sisältö	Alakohtaisesti valittu tietotekniikan sovellusohjelma.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkoalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Tietotekniikan perusteet 1ov Tietotekniikan jatkokurssi 1 ov
Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelija osaa valitun ammattisovelluksen peruskäytön.	Opiskelija osaa valitun ammattisovelluksen käytön ja osaa soveltaa sen käyttöä omalla ammattialallaan.	Opiskelija osaa valitun ammattisovelluksen käytön ja osaa soveltaa sen käyttöä omalla ammattialallaan. Hän pystyy itseopiskeluna omaksumaan ohjelman laajemmankin käytön. Tarvittaessa hän pystyy toimimaan ohjelman vertaistukea muille opiskelijoille.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Syventävä tietotekniikka
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alaansa kuuluvissa tehtävissä, omassa opinnoissaan sekä osallistuvana yhteiskunnan jäsenenä.

	Hänen on osattava tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelmien yhteiskäyttö ja osattava muokata digikuvia kuvankäsittelyohjelmalla. Hänen on osattava monipuolisesti käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun. Hänen on osattava käyttää tietokantaohjelmaa ja luoda uusia tietokantoja Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita ja suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon.
Keskeinen sisältö	Esitysgrafiikkaohjelma. Kuvankäsittelyohjelma. Tietokantojen luominen ja käyttö. Tekstinkäsittelyn osaamisen syventäminen. Taulukkolaskennan osaamisen syventäminen.
Toteutustapa	Oppitunnit, oppitunneilla jaettavat oppimistehtävät, verkkoalustalla jaettavat oppimistehtävät ja mahdolliset kokeet.
Kytkenät muihin opintoihin	Tietotekniikan perusteet 1 ov Tietotekniikan jatkokurssi 1 ov
Arvioinnin toteutus	Arvosana muodostuu opetukseen osallistumisesta, annettujen oppimistehtävien suorittamisesta ja mahdollisten kokeiden hyväksytyistä suorituksista. Kurssin arvioi kurssin opettanut opettaja tai mahdollisen viivästyneen suorituksen voi arvioida muu tietotekniikan opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alansa kuuluvissa tehtävissä. Hän osaa suhtautua harkiten löytämäänsä informaatioon. Hänen on osattava käyttää tekstinkäsittely- ja esitysgrafiikka-ohjelmia. Hänen on osattava ohjattuna taulukkolaskennan perusteet. Hänen on osattava ohjattuna muokata digikuvia kuvankäsittely-ohjelmalla (esim. kuvan rajaus). Hänen on osattava ohjattuna käyttää tietokantaohjelmaa.	Opiskelijan on osattava vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä omaan alansa kuuluvissa tehtävissä. Hänen on osattava tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelmien yhteiskäyttö ja osattava muokata digikuvia kuvankäsittely-ohjelmalla. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia opiskeluunsa. Hänen on osattava käyttää tietokantaohjelmaa ja luoda uusia tietokantoja. Opiskelijan on osattava käyttää hakupalveluita ja suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon.	Opiskelijan on osattava aktiivisesti ja vastuullisesti käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnan ja käsittelyn sekä tiedon tuottamisen ja viestinnän välineenä. Hänen on osattava monipuolisesti tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikka-ohjelmien yhteiskäyttö ja osattava muokata digikuvia kuvankäsittelyohjelmalla. Hänen on osattava käyttää tietoteknisiä laitteita ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös itsenäiseen opiskeluun. Hänen on osattava käyttää tietokantaohjelmaa ja luoda ja suunnitella uusia tietokantoja. Opiskelijan on osattava käyttää monipuolisesti, hakupalveluita ja suhtautua kriittisesti löytämäänsä informaatioon.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TYÖELÄMÄTIETO
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija perehtyy työmarkkina- ja työsopimusikäntöön oman alansa näkökulmasta. Hän tuntee työelämän organisaatioita, osallistumisjärjestelmiä ja sopimusmenettelyjä niin, että kykenee osallistumaan niiden toimintaan ja kehittämiseen. Hän pystyy kehittämään omaa työtään ja työympäristönsä turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Opiskelija perehtyy oman alansa tarpeiden mukaisesti keskeiseen työelämäntietoon, sen tavoitteisiin ja valvontaan sekä Suomessa että ulkomailla.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Työnhaku ja työsopimus. Työntekijän ja työnantajan perusoikeudet ja -velvollisuudet. Ammatillinen järjestäytyminen, työehtosopimustietous, oman alan työehtosopimuksen ydinasiat. Työriidat ja niiden sovittelu. Työaikalaki, vuosilomalaki. Työntekijän sosiaaliturva. Työsuojelu ja työturvallisuus. Työvoima ja työllisyys. Työsuhteen päättymisen.
Toteutustapa	Lähiopetus kirjalliset tehtävät
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Työn- ja ammatin opetus työissäoppiminen
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen	-vaadittavat opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, koe

-arvioija -vaadittavat suoritukset	-opettaja -opetukseen osallistuminen, koe

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on tunnettava perusasiat suomalaisesta työelämästä. Hänellä on oltava taitoa etsiä työtä ja tehdä työsuhteeseen sopiva työsuhde. Opiskelijan on tunnettava työntekijän perusoikeuksia ja -velvollisuuksia. Opiskelijan pitää tuntea työehtosopimuksen idea ja oman alan sopimuksen perusteet. Työntekijän perussosiaaliturvan tunteminen.	Opiskelijan on tunnettava keskeisiä suomalaisen työelämän asioita. Hänen on osattava suullinen, kirjallinen ja sähköinen työn hakeminen ja työsuhteeseen tekeminen koeaikoineen. Hänen on tunnettava työsuhteen päättämisen. Opiskelijan on tunnettava oman alansa työehtosopimuksen keskeisimmät asiat. Opiskelija tuntee pääpiirteisesti työntekijän työsuhteeseen liittyvän sosiaaliturvan.	Opiskelijan on osattava itsenäisesti etsiä vastauksia kysymyksiin suomalaisen työelämän ilmiöihin. Hän osaa arvioida omat mahdollisuutensa työnhakijana ja työntekijänä. Opiskelija tuntee hyvin työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet. Opiskelija ymmärtää hyvin työehtosopimuksen merkityksen ja pääsisällön. Opiskelija tuntee työriidat, niiden sovittelun sekä neuvottelumenettelyn. Opiskelija osaa hyvin työsuhteesta johtuvan sosiaaliturvansa. Hän osaa oma-aloitteisesti etsiä tietoja ja ratkaisuja työelämän jokapäiväisiin ongelmiin ja ristiriitoihin.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	ETIIKKA
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa eritellä omaa elämäänsä, ihmissuhteisiin, yhteiskuntaan, ympäristöön, työelämään, yritystoimintaan ja ammatteihin liittyviä arvoja ja eettisiä ongelmia. Opiskelijan osaa arvioida arvojen, normien, hyveiden ja katsomusten merkitystä omassa elämässään ja ihmisten välisissä suhteissa. Hän osaa keskustella eettisistä ja katsomuksellisista kysymyksistä, käsitellä niitä ja esittää niistä perusteltuja näkemyksiä. Opiskelija osaa perustella omia arvovalintojaan ja arvioida niiden vaikutuksia ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta. Ammatillisissa ristiriitatilanteissa opiskelija osaa toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla. Opiskelija on halukas osallistumaan oman ammattialansa arvopohjan ja eettisten periaatteiden kehittämiseen.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Etiikka ja elämäntaito Ammattietiikka ja yhteiskuntaetiikka Oman alan ammattietiikka Yritys- ja liike-elämäetiikka Globaali etiikka
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvioidaan T1-K5 Opettajat Lähiopetukseen osallistuminen sekä oppimistehtävien ja/tai kurssin kokeen hyväksytyt suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käsitellä omaan elämäänsä liittyviä arvoja sekä eettisiä ja elämäntavoitteellisia kysymyksiä osattava perustella omia arvovalintojaan	Opiskelijan on osattava eritellä omaan elämäänsä, ihmissuhteisiin ja ympäristöön liittyviä arvoja ja eettisiä ongelmia osattava tehdä eettisesti perusteltuja arvovalintoja ja arvioida niiden vaikutuk-	Opiskelijan on osattava eritellä omaan elämäänsä, ihmissuhteisiin, yhteiskuntaan, ympäristöön, työelämään, yritystoimintaan ja ammatteihin liittyviä arvoja ja eettisiä ongelmia osattava tehdä eettisesti perusteltuja arvovalintoja ja arvioida niiden vaikutuk-

osattava ratkaista toisten kanssa omaan alaan liittyviä arvo- ja normiristiriitoja eettisesti kestäväällä tavalla	sia ihmisarvon näkökulmasta osattava ratkaista itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa arvo- ja normiristiriitoja eettisesti hyväksyttävällä tavalla	sia ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta osattava ratkaista itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa arvo- ja normiristiriitoja eettisesti hyväksyttävällä tavalla erityisesti oman alansa työelämän kysymyksissä
osattava toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla omaan ammattiin liittyvissä ristiriitatilanteissa	osattava toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla ristiriitaisissa tilanteissa ja ymmärrettävä oman ammattialan arvopohjan ja eettisten periaatteiden tärkeyden	osattava toimia vastuullisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla ristiriitaisissa tilanteissa ja on oltava halukas osallistumaan oman ammattialansa arvopohjan ja eettisten periaatteiden kehittämiseen

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	PSYKOLOGIA
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija perehtyy oppimisen perusmekanismeihin ja pystyy kehittämään omaa oppimisen taitoaan. Hän hankkii perustietoa havaitsemisesta, ajattelusta, persoonallisuudesta, tunteista ja muista käyttäytymistä säätelevistä tekijöistä. Tämän tiedon avulla hän pystyy ymmärtämään ja selittämään sekä omaa että muiden ihmisten käyttäytymistä. Hän oppii tunnistamaan omia ja toisten tunteita ja asenteita sekä hallitsemaan niitä tilanteen mukaan. Hän osaa soveltaa psykologista tietoa eri tilanteissa ja kykenee kehittämään itsetuntemuksessa. Opiskelija perehtyy ryhmän ja tiimin toimintaan vaikuttaviin tekijöihin ja osaa soveltaa psykologista tietoa ryhmän ihmissuhteista ja vuorovaikutuksesta asiakaspalvelussa ja muussa vuorovaikutuksessa. Hän ymmärtää työpaikan ihmissuhteiden ja ilmapiirin merkityksen sekä osaa toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti. Lisäksi hän kykenee yhteistyöhön erilaisten ihmisten kanssa. Hän tunnistaa erilaisia johtamistapoja ja työkuultuureja ja osaa toimia niiden mukaan. Opiskelija tietää motivaation vaikutuksen ihmisen tavoitteelliseen toimintaan työssä ja vapaa-aikana. Hän tietää motivaation ylläpitämistä ja edistämistä. Lisäksi hän oppii, miten sitoudutaan työhön ja samaistutaan ryhmään. Opiskelija tietää psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä. Hän osaa huolehtia omasta psyykkisestä työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistään sen heikkenemistä. Hän tietää omaan jaksamiseensa vaikuttavista psyykkisistä tekijöistä ja osaa välttää jaksamista uhkaavia tekijöitä. Hän tietää, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osaa tunnistaa niitä itsessään ja osaa tarvittaessa hakea apua niihin.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Psykologia 1 ov Ammatti- ja työpsykologia 1 ov
Kytkenäät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvioidaan T1-K5. Kumpikin opintojakso arvioidaan itsenäisenä. Opettajat Lähiopetukseen osallistuminen ja oppimistehtävien ja/tai kokeen hyväksytyt suoritukset

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä omien oppimistaitojen kehittämisen tärkeyden tiedettävä psykologiset käsitteet ja ymmärrettävä, mitä ne tarkoittavat pyrittävä lisäämään itsetuntemustaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään	Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä oppimistaitojen kehittämisen tärkeyden ja pystyttävä ohjattuna kehittämään omaa oppimisen taitoaan tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää niitä ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen käyttäytymiselle sekä kyettävä tunnistamaan omia tunteitaan ja asenteitaan	Opiskelijan on osattava ja ymmärrettävä oppimistapahtuman keskeiset mekanismit ja pystyttävä aktiivisesti kehittämään omaa oppimisen taitoaan tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää psykologista tietoa soveltaen sitä eri tilanteissa ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen käyttäytymiselle ja kyettävä selittämään ihmisen toimintaa niiden avulla sekä kyettävä tunnistamaan omia ja toisten tunteita sekä asenteita sekä hallitsemaan niitä tilan-

osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa	osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa sekä tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttuureja	teen mukaan osattava käyttää psykologista tietoa soveltaen asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa, tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttuureja ja osattava toimia niiden mukaan sekä ymmärrettävä työpaikan ihmissuhteiden dynamiikkaa ja osattava toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti
tiedettävä motivoituneeseen toimintaan vaikuttavat perusasiat	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan, tiedettävä motivaation ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä samaistumisen merkityksestä ihmisen toiminnalle	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan ja tiedettävä sen ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä osattava soveltaa sitä omaan toimintaansa sekä ymmärrettävä samaistumisen merkitys ihmisen toiminnalle
tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen sekä ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen, ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle sekä osattava toimia itse sitoutumista ja samaistumista edistävästi
tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja miten omaa toimintakykyä voidaan pitää yllä	tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osattava huolehtia omasta psyykkisestä hyvinvoinnistaan	tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä, osattava huolehtia omasta työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistä sen heikkenemistä sekä tietää omaan jaksamiensa vaikuttavista tekijöistä ja osattava välttää niitä
tiedettävä, mistä saa apua, tietoja ja neuvoja psyykkisiin ongelmiin	tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla sekä tiedettävä mistä niihin saa apua ja neuvoja	tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osattava tunnistaa niitä itsessään ja tarvittaessa hakea apua niihin

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Psykologian perusteet
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija perehtyy oppimisen perusmekanismeihin ja pystyy kehittämään omaa oppimisen taitoaan. Hän hankkii perustietoa havaitsemisesta, ajattelusta, persoonallisuudesta, tunteista ja muista käyttäytymistä säätelevistä tekijöistä. Tämän tiedon avulla hän pystyy ymmärtämään ja selittämään sekä omaa että muiden ihmisten käyttäytymistä. Hän oppii tunnistamaan omia ja toisten tunteita ja asenteita sekä hallitsemaan niitä tilanteen mukaan. Hän osaa soveltaa psykologista tietoa eri tilanteissa ja kykenee kehittämään itsetuntemuksessa. Opiskelija tietää motivaation vaikutuksen ihmisen tavoitteelliseen toimintaan työssä ja vapaa-aikana. Hän tietää motivaation ylläpitämisestä ja edistämisestä.
Keskeinen sisältö	Oppiminen Ajattelu Havaitseminen Persoonallisuuden ja minän kehittyminen Tunteiden hallinta Toiminnan tavoitteellisuus Motivaatio Samaistuminen ja sitoutuminen sosiaalisina ilmiöinä
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Oppimistehtävät
Kytkenät muihin opintoihin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus	Arvioidaan T1-K5. Arvosana muodostuu oppimistehtävien ja/tai kokeen perusteella. Arvioijana opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä omien oppimistaitojen kehittämisen tär-	Opiskelijan on osattava oppimistapahtumaan vaikuttavat keskeiset tekijät ja ymmärrettävä oppimistaitojen kehittämisen tärkeyden	Opiskelijan on osattava ja ymmärrettävä oppimistapahtuman keskeiset mekanismit ja pystyttävä aktiivisesti kehittämään omaa oppi-

keyden	ja pystyttävä ohjattuna kehittämään omaa oppimisen taitoaan	misen taitoaan
tiedettävä psykologiset käsitteet ja ymmärrettävä, mitä ne tarkoittavat	tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää niitä	tiedettävä psykologiset käsitteet, ymmärrettävä ne ja osattava käyttää soveltaen niitä eri tilanteissa
pyrittävä lisäämään itsetuntemustaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään	ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen käyttäytymiselle sekä kyettävä tunnistamaan omia tunteitaan ja asenteitaan	ymmärrettävä havaitsemisen, ajattelun, persoonallisuuden, tunteiden ja muiden käyttäytymistä säätelevien tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnalle ja kyettävä selittämään ihmisen käyttäytymistä niiden avulla sekä kyettävä tunnistamaan omia ja toisten tunteita sekä asenteita sekä hallitsemaan niitä tilanteen mukaan
tiedettävä motivoituneeseen toimintaan vaikuttavat perusasiat	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan, tiedettävä motivaation ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä samaistumisen merkityksestä ihmisen toiminnalle	ymmärrettävä motivaation vaikutus ihmisen tavoitteelliseen toimintaan ja tiedettävä sen ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä osattava soveltaa sitä omaan toimintaansa sekä ymmärrettävä samaistumisen merkitys ihmisen toiminnalle

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Ammatti- ja työpsykologia
Laajuus	1 ov
Tavoitteet	Opiskelija perehtyy ryhmän ja tiimin toimintaan vaikuttaviin tekijöihin ja osaa soveltaa psykologista tietoa ryhmän ihmissuhteista ja vuorovaikutuksesta asiakaspalvelussa ja muussa vuorovaikutuksessa. Hän ymmärtää työpaikan ihmissuhteiden ja ilmapiirin merkityksen sekä osaa toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti. Lisäksi hän kykenee toimimaan erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä. Hän tunnistaa erilaisia johtamistapoja ja työkulttureja ja osaa toimia niiden mukaan. Hän oppii, miten sitoudutaan työhön ja samaistutaan ryhmään. Opiskelija tietää psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä. Hän osaa huolehtia omasta psyykkisestä työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistä sen heikkenemistä. Hän tietää omaan jaksamiseensa vaikuttavista psyykkisistä tekijöistä ja osaa välttää jaksamista uhkaavia tekijöitä. Hän tietää, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osaa tunnistaa niitä itsessään ja osaa tarvittaessa hakea apua niihin.
Keskeinen sisältö	Työpaikan, ryhmän ja tiimin vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaidot Johtamistavat ja erilaiset työkultuurit ja niiden vaikutus toimintaan Psyykkisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen Samaistuminen ja sitoutuminen sosiaalisina ilmiöinä Elämänhallinta Työssäjaksaminen Stressinhallinta
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Oppimistehtävät
Kytkenäät muihin opintoihin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus	Arvioidaan T1-K5. Arvosana muodostuu arvioitavan oppimistehtävän ja/tai kokeen perusteella. Arvioijana opettaja.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa	Opiskelijan on osattava käyttää psykologista tietoa asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa sekä tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttureja	Opiskelijan on osattava käyttää psykologista tietoa soveltaen asiakaspalvelussa, työryhmässä ja tiimeissä sekä muussa vuorovaikutuksessa, tunnistettava erilaisia johtamistapoja ja työkulttureja ja osattava toimia niiden mukaan sekä ymmärrettävä työpaikan ihmissuhteiden dynamiikkaa ja osattava toimia erilaisissa rooleissa yhteistyökykyisesti
tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen sekä ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle	tiedettävä, mitkä tekijät vaikuttavat työhön sitoutumiseen ja ryhmään samaistumiseen, ymmärrettävä niiden merkitys työyhteisön toiminnalle sekä osattava

tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja kuinka omaa toimintakykyä voidaan pitää yllä	tiedettävä psyykkiseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osattava huolehtia omasta psyykkisestä hyvinvoinnistaan	toimia itse sitoutumista ja samaistumista edistävästi
tiedettävä, mistä saa apua, tietoja ja neuvoja psyykkisiin ongelmiin	tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla sekä tiedettävä, mistä niihin saa apua ja neuvoja	tiedettävä psyykkisen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä, osattava huolehtia omasta työ- ja toimintakyvystään, ylläpitää sitä ja ehkäistä sen heikkenemistä sekä oltava tietoinen omaan jaksamiseensa vaikuttavista tekijöistä ja osattava välttää niitä tiedettävä, millaisia psyykkisiä ongelmia, kriisejä ja mielenterveyshäiriöitä ihmisellä voi olla, osattava tunnistaa niitä itsensä ja tarvittaessa hakea apua niihin

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	YRITYSTOIMINTA
Laajuus	1-3ov
Yleistavoitteet	Opiskelija ymmärtää yrittäjyyden työllistymismahdollisuutena. Opiskelija osaa suhtautua yrittäjyyteen oikein sekä oppii jäsentämään omaa työtään.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	- Yrityksen perustamiseen liittyvät prosessit ja perus toiminnot - yritystoiminnan merkitys yhteiskunnassa - asiakas palvelu - yrityksen talous
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Aktiivinen osallistuminen opetukseen, oppimistehtävät ja tentit. Opiskelijan itsearviointi ja kokonaisuutta opettavat opettajat.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava tunnistaa yritystoiminnan peruskäsitteet ja hahmottaa yrityksen perustoiminnot	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet ja soveltaa niitä omalle ammattialalleen hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit sekä toimintojen vaikutus kannattavuuteen
tietää yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat	laatia ohjatusti yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat	laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat itsenäisesti
kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnalle	hahmottaa yritystoiminnan ja yrittäjyyden omassa ammatissaan	ymmärtää yritystoiminnan ja yrittäjyyden omassa ammatissaan

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Yritystoiminta 1
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	- Opiskelija osaa yritystoiminnan peruskäsitteet ja hänen on oppii hahmottamaan yritystoimintaa oman ammattialansa näkökulmasta. - Opiskelijan osaa eri yritysmuodot ja yritysmuodon valintakriteerit. - Opiskelijan osaa eri yritysmuotojen perustamiseen liittyvät asiakirjat. - Opiskelijan osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	- Yritystoiminnan perustoiminnot ja toimintaprosessit - Yritystoiminnan merkitys yhteiskunnassa - Yrityksen perustaminen - Yritysmuodot ja niiden merkitys yritystoiminnassa - Yrityksen kokonaisrahoitus - Kestävä kehitys yritystoiminnassa
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen	Tentit, oppimistehtävät ja aktiivinen osallistuminen opetukseen. Itsearviointi, vertaisarviointi ja opettaja (opettajan valinnan mukaan)

- arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tenttien ja oppimistehtävien hyväksytysti suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osatta va tunnistaa yritystoiminnan peruskäsitteet hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät tietää yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat selvittää ohjatusti yritystoiminnan ympäristövaikutuksia	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit laatia ohjatusti yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat ottaa huomioon yritystoiminnan ympäristövaikutuksia	Opiskelijan on osattava yritystoiminnan peruskäsitteet ja soveltaa niitä omalle ammattialalleen hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit sekä toimintojen vaikutus kannattavuuteen laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat itsenäisesti selvittää yritystoiminnan ympäristövaikutuksia omalla alallaan ja ottaa ne huomioon toiminnassaan

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Yritystoiminta 2
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Tavoitteena on, että opiskelija suhtautuu myönteisesti yrittäjyyteen ja hänellä on asenteelliset edellytykset omatoimiseen yrittämiseen. Opiskelija oppii ymmärtämään, että yrittäjyys perustuu kunkin omaan yritteliäisyyteen sekä aktiiviseen ja luovaan toimintaan. Opiskelija oppii perustiedot yritystoiminnasta ja pystyy hahmottamaan yritystoimintaa oman ammattialan ja ammatissa toimimisen näkökulmasta, jolloin hänelle kehittyy realistinen käsitys omista mahdollisuuksistaan oman alansa yrittäjänä.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Yrittäjyys Yrityksen toiminta-ajatus Liiketoimintasuunnitelma Yritysmuodot Perustamistoimet Markkinointi Yrityksen talous
Toteutustapa	Ammattialojen mukaan soveltaen opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö opettaja lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittujen opintosuoritusten tekeminen, koe

Aarviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on Tiedettävä elinkeinotoimintaan vaikuttavien säännösten keskeinen sisältö. Oma-aloitteisesti osattava arvioida mahdollisuuksiaan toimia yrittäjänä. Osattava ohjatusti kehitellä pienimuotoisia liikeideoita sekä osattava laskea mahdollisen liiketoimintansa tuotot ja kustannukset.	Opiskelijan on tunnettava yrityksen perustamisvaiheet. Opiskelijan on osattava hakea tietoa itsenäisesti yrityksen perustamiseen tarvittavista seikoista.	Opiskelijan on Osattava kehittää ja arvioida erilaisia liikeideoita ja valita niistä itselleen sopiva. Opiskelijan on osattava asettaa liikeidealleen taloudellisia tavoitteita. Opiskelijan osattava laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat. Opiskelijan tulee hallita keskeiset asiakaspalveluun ja myyntiin vaikuttavat näkökohdat. Opiskelijan on osattava kustannuslaskennan perusteet sekä tuntea keskeiset laskelmat ja tunnusluvut.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Yritystoiminta 3
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Opiskelijan tulee osata hahmottaa yrityksen perustoiminnot ja toimintaprosessit sidosryhmäajattelun, yrityksen elinkaariajattelun ja yritystoiminnan ominaispiirteet. Opiskelijan osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Yritystoiminnan merkitys yhteiskunnassa Yritystoiminnan ominaispiirteet Yrityksen perustoiminnot ja toimintaprosessit Yrityksen sidosryhmät Kokonaisrahoitus Riskien hallinta Kestävä kehitys yritystoiminnassa Henkilöstöhallinto
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Tentit, oppimistehtävät ja aktiivinen osallistuminen opetukseen. Itsearviointi, vertaisarviointi ja opettaja (opettajan valinnan mukaan) Tenttien ja oppimistehtävien hyväksytyt suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava Ohjatusti yritystoiminnan peruskäsitteet Kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnalle Hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät Selvittää yrityksen kokonaisrahoituksen muodostuminen ja tuntee joitakin yrityksen rahanlähteitä Selvittää yrityksen yritystoiminnan ympäristövaikutuksia Tunnistaa tavanomaisempia yritystoiminnan liike- ja vahinkoriskejä Työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ja osata toimia niitä noudattaen Tunnistaa yrityksen tyypillisimmät sidosryhmät	Opiskelijan on osattava Osattava yritystoiminnan peruskäsitteet Kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnalle liiketaloudessa vakiintunein käsittein Hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit Selvittää yrityksen kokonaisrahoituksen muodostuminen ja selvittää yrityksen rahanlähteet ja rahan käyttö Selvittää yritystoiminnan ympäristövaikutuksia ja toimia ympäristövaikutukset huomioiden Tunnistaa yritystoiminnan liike- ja vahinkoriskejä ja toimia niiden hallitsemiseksi Sidosryhmäajattelu ja pohtia verkostoitumisen etuja yrityksen kannalta ja tuntee joitakin verkostoitumismuotoja Yrityksen elinkaariajattelun ja jatkuvuuden merkitys Työyhteisöön liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ja toimia niitä noudattaen	Opiskelijan on osattava Yritystoiminnan peruskäsitteet ja soveltaa niitä Kuvata yritystoiminnan ja yrittäjyyden merkitys yhteiskunnalle liiketaloudessa vakiintunein käsittein Hahmottaa yrityksen perustoiminnot sekä niiden päätehtävät ja toimintaprosessit sekä toimintojen vaikutuksen kannattavuuteen Selvittää yrityksen kokonaisrahoituksen muodostuminen ja selvittää yrityksen rahanlähteet sekä rahan käytön ja rahoituksen ongelmat pääpiirteissään Selvittää yritystoiminnan ympäristövaikutuksia toimia ympäristövaikutukset huomioiden Tunnistaa yritystoiminnan liike- ja vahinkoriskejä ja toimia niiden hallitsemiseksi Sidosryhmäajattelu ja pohtia verkostoitumisen etuja ja tuntee useita verkostoitumistapoja. Yrityksen elinkaariajattelun ja jatkuvuuden merkitys ja edellytykset Työsuhteisiin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ja toimia niitä noudattaen ja työyhteisöään kehittäen ja tukien

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TERVEYSTIETO, VALINNAINEN
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa vaikuttaa terveyskäyttäytymiseensä vapaa-aikana ja työympäristössä.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Terveys ja sen edistäminen. Tavallisimpien kansantautien ehkäisy. Kasvu ja kehitys, ihmissuhteet, mielenterveys ja hyvinvointi. Pakollisen terveystiedon kurssin sisältöjen syventäminen.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arviointi aktiivisuuden, harjoitustöiden ja kokeen perusteella.

Tavoitteet ja arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5

Opiskelijan on - tiedettävä joitakin kansantauteja ehkäiseviä ja terveyttä edistäviä tekijöitä - ymmärrettävä joidenkin omien elämäntapojen yhteyden terveyteen - tiedettävä ihmissuhteiden merkitys mielenterveydelle ja mainittava joitakin mielenterveyden ongelmien ehkäisykeinoja - suoritettava tunneilla tehtävät harjoitteet - suoritettava loppupentti	Opiskelijan on - tiedettävä keskeiset tekijät kansantautien ehkäisyssä ja terveyden edistämässä - pohdittava omien elämäntapojen merkitystä terveydelle ja oltava valmis muuttamaan niitä terveelliseen suuntaan - ymmärrettävä mielenterveyden merkitys itsensä kannalta - tiedettävä yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja niiden ehkäisykeinot - suoritettava tunneilla tehtävät harjoitteet hyvin - suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät	Opiskelijan on - tiedettävä ja kansantautien yhteydet elämäntapoihin ja toimittava terveyttä edistävasti - osattava perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta - ymmärrettävä myönteisten ihmissuhteiden merkityksen mielenterveydelle itsensä ja ympäristönsä kannalta - toimittava elinympäristössään oman ja muiden ihmisten kannalta terveellä tavalla - tiedettävä yleisimmät mielenterveyden ongelmia ja häiriöitä aiheuttavia tekijöitä sekä niiden ehkäisy- ja hoitokeinoja - suoritettava tunneilla tehtävät harjoitteet kiitettävasti - suorittaa kiitettävasti tai hyvin annetut tehtävät

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	LIIKUNTA
Laajuus	1-3 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hyödyntää asuin- ja työpaikan liikuntatarjontaa oman hyvinvoinnin sekä toiminta- ja työkykyisyyden edistäjänä niin opiskelun kuin työnteon aikana..
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Liikunnan harjoittaminen erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaikojen ja opintojen jaksotusten mukaisesti. Vaihtoehtoisin liikuntalajeihin tutustuminen. Vaihtoehtoisesti oman liikuntasuunnitelman laatiminen, toteuttaminen ja seuranta opettajan harkinnan mukaan.
Arvioinnin toteutus:	Arvosana muodostuu aktiivisuudesta, asenteesta, taidosta, fyysisestä kunnosta ja yhteistyökykyisyydestä. Opettaja arvioi.
- arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Vaadittaviin suorituksiin kuuluvat fyysisen kunnan testit.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on - osallistuttava järjestettyyn opetuksen asianmukaisin välinein ja varustein - suoritettava omien edellytysten mukaiset liikuntasuoritukset opettajan opastuksella - osoitettava kiinnostusta omien liikunnallisten tietojen, taitojen ja fyysisen kunnan kehittämiseen - oltava halua toimia ryhmässä ja oppia ryhmätoiminnan periaatteet - suorittaa annetut tehtävät	Opiskelijan on - osoitettava kiinnostusta terveysliikunnan myönteisiä vaikutuksia kohtaan - osoitettava kiinnostusta oman fyysisen kunnan ja liikuntataitojen ja tietojen kehittämiseen - oltava liikunnallisilta taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta hyvä tai kohtalainen - omattava riittävä fyysinen toimintakyky jokapäiväisestä elämästä selviämiseen - osaa ryhmätoiminnan perusperiaatteet - suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät	Opiskelijan on - ymmärrettävä terveysliikunnan myönteinen merkitys omalle hyvinvoinnille ja aktiivisesti toteutettava sen periaatteita - oltava liikunnallisilta taidoiltaan, taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta kiitettävä tai hyvä - asennoiduttava erittäin myönteisesti liikunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin - oltava kiinnostunut käyttämään (ja myös käyttää itseään kehittämään) yhteiskunnan tarjoamia vapaa-ajan liikuntamahdollisuuksia - kykenee toimimaan itsenäisesti - osaa toimia ryhmässä sen henkeä rakentavasti - suorittaa kiitettävasti tai hyvin annetut tehtävät

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Terveysliikunta
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa hyödyntää asuin- ja työpaikan terveysliikuntatarjontaa oman hyvin-

	voinnin sekä toiminta- ja työkykyisyyden edistäjänä sekä opiskelun että työnteon aikana..
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Toiminta- ja työkykyä edistävän terveystieteiden eri muotoihin tutustuminen erilaisissa oppimisympäristöissä vuodenaikojen ja opintojen jaksotusten mukaisesti.
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Oppiminen tapahtuu kontaktiopetuksessa, ja arviointi jatkuvan seurannan pohjalta. Arvioinnissa huomioidaan aktiivisuus ja asenne sekä fyysinen kuntoisuus ja yhteistyökykyisyys. Arvioinnin suorittaa opettaja. Vaadittaviin suorituksiin kuuluvat fyysisen kunnan testit.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osallistuttava järjestettyyn opetukseen asianmukaisin välinein ja varustein suoritettava omien edellytysten mukaiset liikuntasuoritukset opettajan opastuksella osoitettava kiinnostusta omien liikunnallisten tietojen, taitojen ja fyysisen kunnan kehittämiseen oltava halua toimia ryhmässä ja oppia ryhmätoiminnan periaatteet suorittaa annetut tehtävät	Opiskelijan on osoitettava kiinnostusta terveysliikunnan myönteisiä vaikutuksia kohtaan osoitettava kiinnostusta oman fyysisen kunnan ja liikuntataitojen ja -tietojen kehittämiseen oltava liikunnallisilta taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta hyvä tai kohtalainen omattava riittävä fyysinen toimintakyky jokapäiväisestä elämästä selviämiseen osaa ryhmätoiminnan perusperiaatteet suorittaa hyvin tai kohtalaisesti annetut tehtävät	Opiskelijan on - ymmärrettävä terveysliikunnan myönteinen merkitys omalle hyvinvoinnille ja aktiivisesti toteutettava sen periaatteita oltava liikunnallisilta tiedoiltaan, taidoiltaan ja fyysisen kunnan osalta kiitettävä tai hyvä asennoituttava erittäin myönteisesti liikunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin oltava kiinnostunut käyttämään (ja myös käyttää itseään kehittäen) yhteiskunnan tarjoamia vapaa-ajan liikuntamahdollisuuksia kykenee tarvittaessa toimimaan itsenäisesti osaa toimia ryhmässä sen henkeä rakentavasti suorittaa kiitettävästi tai hyvin annetut tehtävät

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Talviliikunta
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija oppii lajitaitoja, kokee ulkoliikunnan mielekkäänä ja saa fyysistä rasitusta. Opiskelija oppii käyttämään lähiympäristön liikuntamahdollisuuksia hyväkseen sekä löytää oman tavan harrastaa talvilajeja.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Koulun mahdollisuukisen ja opiskelijaryhmän valintojen mukaan, hiihto, luistelu, jääpelit ja laskettelu. Lajikohtaiset perustekniikat ja taidot. Fyysisen kunnan kohotus.
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Opintosuoritukset
Kytkenäät muihin opintokokonaisuuksiin	Opiskelijan liikunnallisuuden lisääminen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen -arvioijat - vaadittavat suoritukset	-vaadittavat opintosuoritukset, jatkuva näyttö -opettaja -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti.

Aarviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on -opittava perustaidot ja tiedot -pystyttävä sekä itsenäiseen että ryhmätyöskentelyyn. -osallistuttava asiallisista varusteista tunteille. -pystyttävä noudattamaan annettuja aikatauluja	Opiskelijan on -omattava hyvät lajitaidot ja tiedot. -oltava asenteeltaan positiivinen, yritteliäs ja aktiivinen.	Opiskelijan on -hallittava useimmat lajit. -oltava vastuullinen sekä itseään että muita kohtaan. -osattava käyttää paikkakunnan liikuntapalveluita. -pystyttävä kehittämään omaa kuntoa.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Joukkue- ja mailapelit
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija kokee yhdessä pelaamisen iloa, nauttii taidoista ja fyysisestä ponnistelusta sekä sisäistää reilun pelin periaatteet. Opiskelija oppii kurssiin kuuluvien pallope-

	lien perusteet ja säännöt.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Jalkapallo, koripallo, lentopallo, käsipallo, sähly, salibandy. Sulkapallo ja tennis. Lajiharjoitteet, lajien erityispiirteet, pelikäsityksen kehittyminen ja sääntöjen oppiminen.
Toteutustapa	Lähiopetustunnit, pelit Opintosuoritukset
Kytkenä muihin opintokokonaisuuksiin	peruskurssien taitojen ja tietojen syventäminen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen -arvioijat -vaadittavat suoritukset	-vaadittavat opintosuoritukset, koe, jatkuva näyttö -opettaja -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on -pystyttävä osallistumaan peleihin oppien säännöt ja noudattamaan niitä. Asusteet on oltava lajiin sopivat.	Opiskelijan on -omattava hyvät pelitaidot ja tiedot. -oltava aktiivinen ja kannustava pystytävä toimimaan ryhmässä ja omatoimisesti.	Opiskelijan on -hallitsee useimpien pelien perusteet ja pystyy toimimaan tuomarina tarvittaessa.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	TAIDE JA KULTTUURI, VALINNAINEN
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Yksilö toimii monikulttuurisessa yhteiskunnassa työntekijänä ja yhteiskunnan jäsenenä. Työelämässä tarvitaan eri kulttuurien, erityisesti eurooppalaisen kulttuurin, taiteen vuorovaikutuksellisuuden ja käden taitojen ymmärtämistä. Kansainvälistyvään yritystoimintaan kuuluu kansallisen kulttuurin syvä tuntemus ja tietoja muista kulttuureista. Kulttuurien ytimessä on aina taide. Taito- ja taideaineen opinnot ovat tärkeitä ammativistyksen saamiseksi ja luovan persoonallisuuden monipuolisuuden kehittämiseksi. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja tuntee sen ilmenemismuotoja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Hänen tulee tiedostaa esteettisen, visuaalisen ja auditiivisen ilmeen merkitys sekä miten niitä voi hyödyntää ja kehittää taiteessa sekä omassa ammatissa. Opiskelijan tulee osata hankkia tietoa eri lähteistä ja hänen tulee osata muodostaa niistä kokonaisuuksia. Opiskelijan on osattava hyödyntää ammattialansa perinteitä. Hänen on osattava ottaa huomioon omassa toiminnassaan asiakkaan kulttuuriin liittyviä arvoja, jolloin hänen tulee olla tietoinen, että taide ilmenee eri kulttuureissa erilaisena. Opiskelijan tulee osata suunnitella ja tehdä omien ajatuksiensa ja mielikuviansa avulla jokin taiteen tai taiteiden tuotos. Materiaalien valinnassa ja työskentelyssä hänen on osattava ottaa huomioon ekologisen kestävyuden ja taloudellisen työskentelyn vaatimuksia. Opiskelijan on osattava kriittisesti arvioida omaa ja muiden työskentelyä ja tuotoksia ja käyttää saamaansa palautetta työskentelynsä kehittämiseen. Opiskelijan oman taideharrastuksen sisäistäminen.
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Taide ja kulttuuri 1 ov / Pakollisten opintojen valinnaiset lisäopinnot
Kytkenä muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus: -arvosanan muodostuminen -arvioijat -vaadittavat suoritukset	- arvosana muodostuu: jatkuva näyttö, vaadittavat opintosuoritukset ja harjoitustyöt, koe -opettaja / opiskelijan itsearviointi -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittavien opintosuoritusten, harjoitustehtävien ja kokeen suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on saavutettava osittain oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuuriarvojen tärkeys ammatissa ja yhteiskunnassa tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä ohjattuna hankkimaan tietoa ja muodostaa niistä yksinkertaisia kokonai-	Opiskelijan on saavutettava pääosin oppimäärän tavoitteet ja ymmärrettävä taide- ja kulttuurikysymysten yleisiä merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta tiedollisella alueella ymmärrettävä taiteen ja kulttuurin käsitteitä ja kyettävä hankkimaan ohjatusti uutta tietoa ja muodostaa niistä kokonaisuuksia	Opiskelijan on saavutettava oppimäärälle asetetut kokonaistavoitteet ja osoitettava aktiivista kiinnostusta ja osallistumista taide- ja kulttuurikysymyksiin tiedollisella alueella oltava selvillä taiteen ja kulttuurin käsitteistä ja kyettävä hankkimaan itsenäisesti uutta tietoa ja muodostaa niistä kiitettäviä kokonai-

suuksia pystyttävä tuottamaan ohjatusti omia tuotoksia taiteessa ja kulttuurissa ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissa osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.	-pystyttävä tuottamaan hyviä tuotoksia ja esityksiä taiteessa ja kulttuurissa -osattava soveltaa esteettisiä arvoja taiteessa ja omassa ammatissaan osattava antaa kritiikkiä omista ja muiden tuotoksista ja kehittää omia tuotoksiaan kritiikin perusteella osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.	suuksia pystyttävä itsenäisesti tuottamaan laadukkaita tuotoksia ja esityksiä taiteen ja kulttuurin parissa kyettävä soveltamaan taide- ja kulttuurioppimäärän sisällöstä osa-alueita oman koulutusalan käytäntöön ja ymmärrettävä esteettisten arvojen merkitys taiteessa ja omassa ammatissaan osattava kriittisesti eritellä oppimäärään kuuluvia ilmiöitä sekä kyettävä esittämään kritiikkiä omista ja muiden tekemistä töistä osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaadittavat opintosuoritukset.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	KULTTUURIEN TUNTEMUS
Laajuus	1 ov
Yleistavoitteet	Opiskelijan on oltava selvillä siitä, että kulttuurisia tietoja - ja taitoja tarvitaan kaikissa sosiaalisissa tilanteissa. Kulttuurien tunteminen lisää kykyä ymmärtää myös omaa kulttuuriaan ja käyttäytymistään. Opiskelija on selvillä siitä, miten ihmisten päivittäinen toiminta eroaa eri kulttuureissa. Tähän kuuluvat esim. tutustuminen, tervehtiminen, vieraiden vastaanotto, fyysinen reviiiri, sopivuuden rajat keskusteltaessa sekä miesten ja naisten erilaiset roolit. Hänen tulee tuntea myös pukeutumiseen ja käyttäytymiseen liittyviä ohjeita, sääntöjä ja menettelytapoja. Hänen on osattava toimia eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa niin kotonaan kuin työympäristössään. Opiskelijan on osattava esittää toisten kulttuurien edustajille maansa kulttuuriopitteita, kuten keskeistä historiaa, nähtävyyksiä, taiteita, urheilusaavutuksia ja viihdettä sekä tarkemmin oman alansa taitoja, työtapoja saavutuksia. Opiskelijan tulee tuntea oman ammattialansa erikoispiirteitä omassa maassaan ja muissa maissa.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	-käyttäytyminen ja pukeutuminen eri tilanteissa sekä työtovereiden, asiakkaiden ja vieraiden kohtaaminen -organisaatioympäristön ja tehtävän mukaan joustava käyttäytyminen -tavallisimpien oman maansa kulttuuriopitteiden tietämys, tunnistaminen ja esitleminen -Suomen ja lähimaiden keskeisen kulttuurihistorian ja nykytilanteen tunteminen ja vertaileminen -oman ammattialan erikoispiirteiden tunteminen ja kyky kertoa ne ulkomaalaisille
Toteutustapa	Lähiopetustunnit Opintosuoritukset ja harjoitustehtävät
Kytkenä muihin opintokokonaisuuksiin	Ammattialojen mukaan soveltaen
Arvioinnin toteutus:	
-arvosanan muodostuminen -arvioijat - vaadittavat suoritukset	-vaadittavat opintosuoritukset, harjoitustyöt, koe, jatkuva näyttö -opettaja -lähiopetukseen osallistuminen säännöllisesti, vaadittavien opintosuoritusten- ja kokeen suorittaminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on -osattava ohjattuna etsiä tietoa eroista ihmisten päivittäisessä toiminnassa Suomessa ja joissakin muissa maissa -pystyttävä kohtaamaan myös ulkomaalaiset työtoverit, asiakkaat ja vieraat. -osattava kertoa ulkomaalaisille vieraille joitakin keskeisiä asioita Suomesta ja ammattialastaan	Opiskelijan on -ymmärrettävä normaaliin kanssakäymiseen liittyvää tapakulttuuria ja osattava toimia vieraasta kulttuurista tulevien ihmisten kanssa -tunnettava ammattialansa perinteitä ja Suomen keskeisiä kulttuuriopitteita ja osattava esittää niitä toisen kulttuurin edustajille	Opiskelijan on -osattava toimia eri kulttuurista tulevien ihmisten kanssa ja ymmärrettävä normaaliin kanssakäymiseen liittyvä tapakulttuuri, myöskin kirjoittamattomat säännöt ja menettelyt -on oltava selvillä siitä, miten ihmisten päivittäinen toiminta eroaa eri kulttuureissa. Tähän kuuluvat esim. tutustumi-

-osattava hakea ohjattuna tietoa vieraismaista ja niiden kulttuurista -osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaaditut opintosuoritukset.	-osattava hakea omatoimisesti tietoa Suomen- ja muiden maiden kulttuureista sekä tunnistettava tuotteista ja työta-voista eri maista olevia kulttuuripiirteitä -osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaaditut opintosuoritukset.	nen, tervehtiminen, vieraiden vastaanotto, fyysinen reviiiri, sopivuuden rajat keskusteltaessa sekä miesten ja naisten erilaiset roolit. Hänen tulee tuntea myös pukeutumiseen ja käyttäytymiseen liittyviä ohjeita, sääntöjä ja menettelytapoja. Hänen on osattava toimia eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa. - on osattava esittää toisten kulttuurien edustajille maansa kulttuuripiirteitä, kuten keskeistä historiaa, nähtävyyksiä, taiteita, urheilusaavutuksia ja viihdettä sekä tarkemmin oman alansa taitoja, työtapoja ja innovatiivisia saavutuksia. -tunnettava oman ammattialansa erikoispiirteitä omasta maastaan ja joistakin muista maista. -osallistuttava säännöllisesti opetukseen ja tehtävä vaaditut opintosuoritukset.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

YHTEISET AMMATILLISET OPINNOT

Ammatillisiin opintoihin sisältyy 20 ov työssä oppimista. Työssä oppiminen jakautuu kahteen jaksoon;

2.luokalla 8 ov ja 3.luokalla 12 ov

Työssä oppimisen opintoviikot muodostuvat ammatillisten opintojen opinkokonaisuuksista;

2. luokalla

3. luokalla

Kosmeettinen hoitaminen	1 ov	
Hiustenleikkaaminen ja kampaaminen	4 ov	1 ov
Hiusten permanentti ja värikäsittelyt	3 ov	1 ov
Hiusalan yritystoiminta		2 ov
Kampaajan työ		4 ov
Parturi työ		4 ov

Opintoihin sisältyy 1.5 ov opintojen ohjausta Opintojen ohjauksen avulla tuetaan opiskelijan sitoutumista koulun toimintatapa- sääntöihin ja opiskeluun. Hänen on osattava seurata omaa kehittymistään yhteisön jäsenenä ja opinnoissa menestymistään. Hänen on osattava etsiä tukea opiskeluunsa tai elämänhallintaan liittyviin vaikeuksiinsa Opintojen ohjauksella opiskelija saa tietoa jatko-opinnoista tai työssä oppimisesta koti- ja ulkomailla.

Opintokokonaisuus	KOSMEETTINEN HOITAMINEN
Laajuus	10 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisia asiakkaiden tarpeiden mukaisia hiusten, hiuspohjan ja käsien hoitoja. Opiskelijan on osattava käyttää ongelman ratkaisussaan tietoa ihon ja hiuksen anatomia ja fysiologiasta, ihosairauksista ja asiakkaan elintavoista. Hänen on osattava perustella käyttämiensä hiusalan pesu- ja hoitotuotteiden valinnan, aineiden koostumuksen, kemiallisten tehtävien ja toimintaperiaatteiden avulla. Opiskelija on osattava perustellen valita ja käyttää kosmeettisiin hoitoihin tarkoitettuja laitteita. Opiskelijan on osattava myydä ja markkinoida omaa työtään sekä ohjata asiakasta kotona tapahtuvaan hiusten ja hiuspohjan hoitamiseen tarkoitettujen tuotteiden käytössä. Asiakaspalvelussa ja työyhteisössä opiskelijan on osattava noudattaa hyviä tapoja ja toimittava palveluhenkisesti, asiakaskeskeisesti ja tasa-arvoisesti. Työyhteisön jäsenenä hänen on osattava antaa ja vastaanottaa palautetta, sekä toimittava myönteisen työilmapiirin edistämisen hyväksi. Opiskelijan on osattava arvioida tekemäänsä työtä ja toimintaansa, sekä kehittää jatkuvasti omaa ammattitaitoaan.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Kosmeettinen hoitaminen 1 7 ov Kosmeettinen hoitaminen 2 3 ov
Työssäoppiminen	2. luokalla 1 ov
Kytkennot muihin opintokokonaisuuksiin	Kemia Palvelu- ja asiakasyhteistyö
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosanaa annettaessa painottuu kosmeettisen hoidon 2 jakson osaaminen. Osaamista arvioidaan kokonaisuutena, johon vaikuttavat työtehtävän -tiedontyöturvallisuuden hallinta Kokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoitteiden ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Tehtävät, teoria -,työkokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioijat Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetus-suunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Tunnistaa hiuksen ja hiuspohjan kunnan ja laadun sekä laatii hoitosuunnitelmia. Toteuttaa hoitokäsittelyjä myyntikelpoisesti lähes liiketyöajassa. Antaa asiakkaille yksinkertaiset ohjeet hiusten kotihoitoon. Hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehittymiselleen.	Työtehtävän hallinta Tunnistaa käsittelyjen tarpeellisuuden ja laatii hoitosuunnitelmia asiakkaiden hoitotarpeisiin Tekee hoitokäsittelyjä suunnitelmien mukaan liiketyöajassa. Antaa kotihoitoon ohjausta asiakkaalle. Arvioi hoitotulosta ja omia kehittämiskohteitaan suhteessa hoitosuun-	Työtehtävän hallinta Ottaa hoitosuunnitelmissa huomioon asiakkaiden hiusten ja hiuspohjan laadun ja kunnan sekä selvittää ongelmien syyt asiakkaiden kanssa. Toteuttaa itsenäisesti suunnitelmien mukaisia hoitokäsittelyjä liiketyöajassa. Soveltaa ohjauksen asiakkaan tarpeiden mukaan. Antaa ja vastaanottaa palautetta ja edistää toiminnallaan myönteisen ilmapiirin luomista.

Valitsee hoitotuotteet tukeutuen käyttöohjeisiin. Osaa pestä ja hieroa hiuspohjaa. Käyttää tavallisimpia aineita, välineitä ja laitteita. Työn perustana olevan tiedon hallinta Osaa määrittellä hiuksen rakenteen, kasvun ja elinkaaren. Tuntee normaalin perusuokavalion ja osaa antaa asiakkaalle ohjeita sen noudattamiseen. Kertoo asiakkaalle hoitotuotteiden vaikuttavat aineet ja niiden toimintaperiaatteet. Ydinsaaminen Tunnistaa hiusten ja hiuspohjan kunnon ja laadun sekä ne hiuspohjan muutokset, jotka vaativat asiantuntijan hoitoa. Hankkii tietoa ammattilehdistä, kirjoista ja tietoverkoista kosmeettisen hoidon ongelmanratkaisua varten. Yhteiset painotukset Työskentelee hygieenisesti aiheuttamatta tartuntoja. Pitää työympäristön siistinä. Suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja työaikoja Palvelee asiakasta ystävällisesti Kielenkäyttö on asiallista.	nitelmaan. Valitse hoitotuotteet Tukee asiakasta tuotevalinnoissa ja ostopäätöksen tekemisessä. Hallitsee hierontatekniikat ja käyttää niitä hoitokäsittelyssä. Käyttää tuotteita, laitteita ja välineitä turvallisesti. Työn perustana olevan tiedon hallinta Ottaa työssään huomioon hiuksen ja ihon anatomisen rakenteen ja fysiologisen toiminnan. Ohjaa asiakasta normaalin perusuokavalion noudattamisessa. Tuntee hoitotuotteet ja kertoo asiakkaalle ainevalinnoista ja käytettävistä tekniikoista ammattikäsitteliä käyttäen. Ydinsaaminen Ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita. Opiskelija kuuntelee asiakasta. Määrittelee hiusten ja hiuspohjan kunnon ja tilan ja hoitomahdollisuudet. Hankkii oma-aloitteisesti lisätietoa työnsä tueksi ammattilehdistä, kirjoista ja tietoverkoista Yhteiset painotukset Työskentelee siististi, hygieenisesti ja ergonomisesti ja hakee tietoa puhtaanapitoon liittyvistä asioista. Pitää työympäristön siistinä. Suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja työturvallisuusohjeita. Palvelee asiakasta asiakaskeskeisesti. Arvostaa omaa osaamistaan ja työpanostaan ja ymmärtää oman toiminnan vaikutuksen hoitopalveluihin. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti. Ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. Tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja noudattaa niitä kosmeettisissa hoidoissa.	Ohjaa asiakasta kestävää kehitystä edistävien tuotteiden valinnassa. Soveltaa tarvittavia hoitomenetelmiä ja valitsee hoitotarpeen mukaiset hoitotuotteet. Hallitsee hoitotyössä käytettävien laitteiden toimintaperiaatteet ja käytön. Työn perustana olevan tiedon hallinta Soveltaa hoitotapahtumassa tietouttaan hiuksen ja ihon anatomisesta rakenteesta ja fysiologisesta toiminnasta. Ohjaa asiakasta ihon ja hiusten hyvinvoinnin kannalta terveellisten elintapojen ja ravintotottumusten noudattamisessa. Perustelee asiakkaalle suosittelemiensä hoitojen ja tuotteiden tarpeen ammattikäsittelystä käyttäen. Ydinsaaminen Ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti, noudattaa hyviä tapoja ja toimii palveluhenkisesti, asiakaskeskeisesti ja tasavertaisesti hoitotilanteessa ja työyhteisön jäsenenä. Opiskelija kuuntelee asiakasta empaattisesti. Tulkitsee asiakkaan hiusten ja hiuspohjan hoitotarpeita. Opiskelija pystyy ongelmatilanteissa hakemaan lisätietoa, ohjausta ja tukea alan asiantuntijoilta ja valitsemaan ratkaisun itsenäisesti. Yhteiset painotukset Työskentelee siististi, hygieenisesti, taloudellisesti ja ergonomisesti ja noudattaa alan puhtaanapitoa koskevia määräyksiä ja lainsäädäntöä. Pitää työympäristön siistinä. Suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla Valitsee ja käyttää perustellen hoitoihin tarkoitettuja käytössä olevia koneita, laitteita ja tuotteita ja noudattaa työturvallisuutta. Palvelee asiakasta laadukkaasti, asiakaskeskeisesti, vastuullisesti sekä yhteistoiminnallisesti ottaen huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen. Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. Toteuttaa kestävän kehityksen periaatteita kosmeettisissa hoidoissa ja noudattaa niitä kosmeettisissa hoidoissa.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.
Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Hoitokäsittely asiakkaan yksilöllisen hoito tarpeen mukaan
Näyttöympäristö	Oppilaitoksen parturi-kampaamo
Näytön ajankohta	1. luokan kevät lukukaudellalukukaudella

Näytön arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
Työprosessin hallinta	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija

Hoitosuunnitelman laadinta	tunnistaa hiuksen ja hiuspohjan kunnon ja laadun sekä laatii hoitosuunnitelman.	tunnistaa käsittelyn tarpeellisuuden ja laatii hoitosuunnitelman asiakkaan hoitotarpeeseen.	ottaa hoitosuunnitelmassa huomioon asiakkaan hiusten ja hiuspohjan laadun ja kunnon sekä selvittää ongelmien syyt asiakkaan kanssa.
Hoitokäsittelyn toteutus ja ajan käyttö	toteuttaa hoitokäsittelyn myyntikelpoisesti lähes liiketoajassa.	tekee hoidon suunnitelman mukaan liiketoajassa.	toteuttaa itsenäisesti suunnitelman mukaisen hoidon liiketoajassa.
Asiakkaan ohjaaminen	antaa asiakkaalle yksinkertaiset ohjeet hiusten kotihoitoon.	antaa kotihoidon ohjausta asiakkaalle.	soveltaa ohjauksen asiakkaan tarpeiden mukaan.
Itsearviointi	hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehittämiselle.	arvioi hoitotulosta ja omia kehittämiskohteitaan suhteessa hoitosuunnitelmaan.	antaa ja vastaanottaa palautetta ja edistää toiminnallaan myönteisen ilmapiirin luomista.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta)	valitsee hoitotuotteet tukeutuen käyttöohjeisiin.	tukee asiakasta tuotevalinnoissa ja ostopäätöksen tekemisessä.	ohjaa asiakasta kestävästä kehityksestä edistävien tuotteiden valinnassa.
Hoitomenetelmien hallinta	osaa hieroa hiuspohjaa.	hallitsee hierontatekniikat ja käyttää niitä hoitokäsittelyssä.	soveltaa tarvittavia hoitomenetelmiä ja valitsee hoitotarpeen mukaiset hoitotuotteet.
Tuotteiden, laitteiden ja välineiden tuntemus ja käyttö	käyttää tavallisimpia aineita, välineitä ja laitteita.	käyttää tuotteita, laitteita ja välineitä turvallisesti.	hallitsee hoitotyössä käytettävien laitteiden toimintaperiaatteet ja käytön.
Työn perustana olevan tiedon hallinta	osaa määrittellä hiuksen rakenteen, kasvun ja elinkaaren.	ottaa työssään huomioon hiuksen anatomisen rakenteen ja fysiologisen toiminnan.	soveltaa hoitotapahtumassa tietoutta hiuksen anatomisesta rakenteesta ja fysiologiasta toiminnasta.
Ihon ja hiusten anatomiaa ja fysiologiaa koskevan tiedon hyödyntäminen	tuntee normaalin perusruokavalioiden ja osaa antaa asiakkaalle ohjeita sen noudattamiseen.	ohjaa asiakasta normaalin perusruokavalioiden noudattamisessa.	ohjaa asiakasta ihon ja hiusten hyvinvoinnin kannalta terveellisten elintapojen ja ravintotottumusten noudattamisessa.
Terveellistä ravitsemusta ja terveellisiä elintapoja koskevan tiedon hyödyntäminen	kertoo asiakkaalle hoitotuotteiden vaikuttavat aineet ja niiden toimintaperiaatteet.	tuntee hoitotuotteet ja kertoo asiakkaalle ainevalinnoista ja käytettävistä tekniikoista ammattikäsitteistöä käyttäen.	perustelee asiakkaalle suosittelemiensä hoitojen ja tuotteiden tarpeen ammattikäsitteistöä käyttäen.
Työturvallisuuden hallinta	toimii hygieenisesti aiheuttamatta tartuntoja.	työskentelee siististi, hygieenisesti ja ergonomisesti ja hakee tietoa puhtaanapitoon liittyvistä asioista.	työskentelee siististi, hygieenisesti ja ergonomisesti ja noudattaa alan puhtaanapitoa koskevia määräyksiä ja lainsäädäntöä.
Hygienian noudattaminen			
Ergonomian noudattaminen			
Tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja turvallisuusohjeiden noudattaminen	työskentelee ergonomisia työtapoja ja työturvallisuusohjeita noudattaen.	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja työturvallisuusohjeita.	valitsee ja käyttää perustellen hoitoihin tarkoitettuja käytössä olevia koneita, laitteita ja tuotteita ja noudattaa työturvallisuutta.
Ydinosaaminen		ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita. Opiskelija kuuntelee asiakasta.	ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti, noudattaa hyviä tapoja ja toimii palveluhenkisesti, asiakaskeskeisesti ja tasa-arvoisesti hoitotilanteessa ja työyhteisön jäsenenä. Opiskelija kuuntelee asiakasta empaattisesti.
Vuorovaikutus ja viestintä			
Ongelmanratkaisu	tunnistaa hiusten ja hiuspohjan kunnon ja laadun sekä ne hiuspohjan muutokset, jotka vaativat asiantuntijan hoitoa. hankkii tietoa ammattilehdistä, kirjoista ja tietoverkoista koskeittaisen hoidon ongelmanratkaisua varten.	määrittelee hiusten ja hiuspohjan kunnon ja tilan ja hoitomahdollisuudet. hankkii oma-aloitteisesti lisätietoa työnsä tueksi ammattilehdistä, kirjoista ja tietoverkoista.	tulkitsee asiakkaan hiusten ja hiuspohjan hoitotarpeita. Opiskelija pystyy ongelmatilanteissa hakemaan lisätietoa, ohjausta ja tukea alan asian-

			tuntijoilta ja valitsemaan ratkaisun itsenäisesti.
Yhteiset painotukset Yrittäjyyden huomioon ottaminen toiminnassa Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen	noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja.	arvostaa omaa osaamistaan ja työpanostaan yrityksessä ja siten edistää työllistymistään. ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja noudattaa niitä kosmeettisissa hoidoissa.	palvelee asiakasta laadukkaasti ja edistää toiminnallaan yrityksen kilpailukykyä ja omaa työllistymistään. ottaa huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen. Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. toteuttaa kestävän kehityksen periaatteita kosmeettisissa hoidoissa.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Kosmeettinen hoitaminen 1
Laajuus	7 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava harjata, pestä, hieroa ja hoitaa asiakkaan hiuksia ja hiuspohjaa sekä osattava huoltaa, puhdistaa ja desinfioida työvälineet sekä huolehtia henkilökohtaisesta hygieniastaan ja työympäristöstään. Opiskelijan on perehdyttävä anatomiaan ja fysiologiaan, tiedettävä ihon ja hiuksen rakenne sekä osattava analysoida hiusten ja hiuspohjan laatu ja kunto sekä valittava aineet ja laitteet asiakkaiden hiusten hoitotarpeiden mukaan. Opiskelijan on osattava erottaa terve ja sairas hiuspohja ja tunnistettava hiuksissa elävät loiset. Opiskelijan on tiedettävä hoitavien aineiden vaikuttavat aineosat ja toimintaperiaatteet sekä aineiden vaikutusmahdollisuudet hiusten ja hiuspohjan hoitamisessa. Opiskelijan on osattava ohjata asiakasta hiusten ja hiuspohjan kotihoitoon taroituksenmukaisilla hoitotavoilla ja tuotteilla. Opiskelijan on osattava tehdä käsienhoito asiakkaille. Opiskelijan on osattava arvioida ja kehittää omaa toimintaansa.
Keskeinen sisältö	Ihon ja hiuksen anatomia ja fysiologia Hiusten ja hiuspohjan tilan määrittely Hiuspohjan ja hiusten sairauksien tunnistaminen Hiuspohjan ja hiusten hoitotuotteiden käyttö Kotihoidon ohjaus ja tuotemyynti Hiusalan hygienia Käsien hoito
Toteutustapa	Teoriaopinnot ja käytännön harjoittelu asiakaspalvelussa
Kytkenäät muihin opintoihin	Palvelu- ja asiakasyhteistyö
Arvioinnin toteutus	Arvosanan arvioinnissa vaikuttavat työtehtävän –tiedon- työturvallisuuden hallinta. Arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Tehtävät, teoria- ja ,työkokeet tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Tunnistaa ihon ,hiuksen ja hiuspohjan kunnon ja laadun sekä laatii hoitosuunnitelman ohjatusti Toteuttaa ohjatusti haudehoidon myyntikelpoisesti. Hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehitykselleen.	Työtehtävän hallinta Tunnistaa käsittelyjen tarpeellisuuden ja laatii hoitosuunnitelmia asiakkaiden hoitotarpeesta Tekee hoitokäsittelyjä suunnitelmien mukaan. Antaa asiakkaille yksinkertaiset ohjeet hiusten kotihoitoon. Arvioi hoitotulosta ja omia kehittämiskohteitaan suhteessa hoitosuunnitelmaan.	Työtehtävän hallinta Ottaa hoitosuunnitelmissa huomioon asiakkaiden ihon, hiusten ja hiuspohjan laadun ja kunnon sekä selvittää ongelmien syyt asiakkaiden kanssa. Toteuttaa itsenäisesti suunnitelmien mukaisia hoitokäsittelyjä. Antaa kotihoidon ohjausta asiakkaalle. Antaa ja vastaanottaa palautetta ja edistää toiminnallaan myönteisen ilmapiirin luomista.

Valitsee ohjatusti hoitotuotteet tukeutuen käyttöohjeisiin. Käyttää tavallisimpia aineita, välineitä ja laitteita. Työn perustana olevan tiedon hallinta Osaa ohjatusti määritellä hiuksen rakenteen, kasvun ja elinkaaren Ydinosaaminen Tunnistaa ohjatusti hiusten ja hiuspohjan kunnon ja laadun sekä ne hiuspohjan muutokset, jotka vaativat asiantuntijan hoitoa. Yhteiset painotukset Työskentelee siististi hygieenisesti aiheuttamatta tartuntoja. Suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja Noudattaa työaikoja Kielenkäyttö on asiallista.	Valitsee osittain ohjatusti hoitotarpeen mukaiset hoitotuotteet Tukee asiakasta tuotevalinnoissa ja ostopäätöksen tekemisessä. Hallitsee pesu ja hierontatekniikan ja käyttää sitä hoitokäsittelyssä. Käyttää tuotteita, laitteita ja välineitä turvallisesti. Työn perustana olevan tiedon hallinta Osaa määritellä hiuksen- ja ihon rakenteen, kasvun ja elinkaaren Ydinosaaminen Ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita. Opiskelija kuuntelee asiakasta. Tunnistaa hiusten ja hiuspohjan kunnon ja laadun. Hankkii tietoa ammattilehdistä, kirjoista ja tietoverkoista kosmeettisen hoidon ongelmanratkaisua varten. Yhteiset painotukset Työskentelee siististi, hygieenisesti, taloudellisesti ja ergonomisesti ja hakee tietoa puhtaanapitoon liittyvistä asioista. Suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja työturvallisuusohjeita Asiakaspalvelu on asiakaskeskeistä, toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti	Ohjaa asiakasta tuotteiden valinnassa. Soveltaa tarvittavia hoitomenetelmiä ja valitsee hoitotarpeen mukaiset hoitotuotteet. Hallitsee hoitotyössä käytettävien laitteiden toimintaperiaatteet ja käytön. Työn perustana olevan tiedon hallinta Ottaa työssään huomioon hiuksen ja ihon anatomisen rakenteen ja fysiologisen toiminnan. Ydinosaaminen Ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti, noudattaa hyviä tapoja ja toimii palveluhenkisesti, asiakaskeskeisesti ja tasa-arvoisesti hoitotilanteensa. Opiskelija kuuntelee asiakasta empaattisesti. Määrittellee hiusten ja hiuspohjan kunnon ja tilan ja hoitomahdollisuudet. Hankkii oma-aloitteisesti lisätietoa työnsä tueksi ammattilehdistä, kirjoista ja tietoverkoista Yhteiset painotukset Työskentelee siististi, hygieenisesti, taloudellisesti ja ergonomisesti ja noudattaa alan puhtaanapitoa koskevia määräyksiä ja lainsäädäntöä. Suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla Valitsee ja käyttää perustellen hoitoihin tarkoitettuja käytössä olevia koneita, laitteita ja tuotteita ja noudattaa työturvallisuutta Palvelee asiakasta laadukkaasti, ottaen huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen. Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Kosmeettinen hoitaminen 2
Laajuus	3 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava analysoida asiakkaan persoonan ja elämäntavan vaikutus hiuksiin ja hiuspohjaan ja niiden ongelmiin. Hänen on osattava suunnitella ja toteuttaa asiakkaille erilaisia hoitokokonaisuuksia hyödyntäen ajanmukaisia tuotteita menetelmiä ja laitteita. Opiskelijan on osattava ohjata asiakasta hiusten ja hiuspohjan kotihoitoon myymällä ja markkinoimalla omaa työtään sekä kotihoitotuotteita. Opiskelijan on perehdyttävä kosmeettisen tuotteiden aineosaluetteloihin ja kansainväliseen nimitykseen.
Keskeinen sisältö	Elintavat ja ravitsemus hiustenhoidossa INCI Kotihoidon ohjaus ja tuotemyynti Kosmeettisen hoidon asiakaspalvelu
Toteutustapa	Teoriaopinnot, käytännön harjoittelu asiakaspalvelussa ja työssäoppiminen
Kytkennot muihin opintoihin	Palvelu ja asiakasyhteistyö Markkinointi ja myynti Kemia
Arvioinnin toteutus	Arvosanan arvioinnissa vaikuttavat työtehtävän -tiedon- työturvallisuuden hallinta. Arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Tehtävät, teoria -,työkokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Samat kuin opintokokonaisuuden	Samat kuin opintokokonaisuuden	Samat kuin opintokokonaisuuden

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	HIUSTEN LEIKKAAMINEN JA KAMPAAMINEN
Laajuus	30 ov
Yleistavoitteet	Opiskelija on osattava toteuttaa palvelukokonaisuuksia, joissa yhdistyy asiakkaan hiuslaatuun sopivien muotoilutuotteiden valinta ja myynti, hiusten ja parran leikkaaminen ja hiusten kampaaminen. Hänen on osattava tulkitella asiakkaan yksilöllisiä tarpeita, elämäntapaa, tyyliä ja kulttuuria. Opiskelijan on osattava hyödyntää muoto- ja tyyliopin periaatteita sekä osattava ilmaista suunnitelmansa työvaiheet kuvallisesti piirtäen käyttäen hyväksi erilaisia tietolähteitä. Opiskelijan on osattava myydä ja markkinoida omaa työtään muotoilukokonaisuuksia täydentävillä värjäys ja permanenttikäsittelyillä. Asiakaspalvelussa ja työyhteisössä opiskelijan on osattava noudattaa hyviä tapoja ja toimittava palveluhenkisesti, asiakaskeskeisesti ja tasa-arvoisesti. Työyhteisön jäsenenä hänen on osattava antaa ja vastaanottaa palautetta, sekä toimittava myönteisen työilmapiirin edistämisen hyväksi. Opiskelijan on osattava arvioida tekemäänsä työtä ja toimintaansa, sekä kehittää jatkuvasti omaa ammattitaitoaan.
Keskeinen sisältö / Opintojaksot	Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 1 13 ov Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 2 14 ov Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 3 3 ov
Työssäoppiminen	Työssäoppiminen 4 ov 2. luokalla Työssäoppiminen 1 ov 3. luokalla
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Kosmeettinen hoitaminen Hiusten permanentti ja värikäsittelyt Hiusalan yritystoiminta
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosanaa annettaessa painottuu loppuvaiheen osaaminen ja osaamista arvioidaan kokonaisuutena, johon vaikuttavat työtehtävän ja tiedonhallinta Kokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Annetut tehtävät, teoria, -työkokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvioinnista päättävät opettajat ja näytön arvioija Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetus-suunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Osaa ohjatusti suunnitella ja leikata hiukset myyntikelpoisesti. Osaa ohjatusti suunnitella ja tehdä perusrakenteiden mukaisia kampauksia. Laatii kirjallisen tai kuvallisen partakäsittelyn suunnitelman. Osaa ohjatusti tehdä partakäsittelyjä myyntikelpoisesti. Työskentelee lähes edellytetyssä ajassa	Työtehtävän hallinta Tunnistaa suunnitteluvaiheessa leikkauksen tarpeen ja mahdollisuudet. Leikkaa hiukset suunnitelman mukaisesti. Tunnistaa asiakkaan tyylin ja kampausten toteuttamismahdollisuudet. Tekee kampausten suunnitelman mukaisesti ja yhdistelee eri rakenteita ja tekniikoita. Analysoi parran ominaisuuksia. Tekee suunnitelman mukaisen partakäsittelyn ja käyttää aineita, välineitä ja tekniikoita tavoitteen mukaisesti. Ohjaa asiakasta parran kotihoidossa. Ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja suosittelee asiakkaalle erilaisia kampaustuotteita.	Työtehtävän hallinta Analysoi hiusten suomat mahdollisuudet ja rajoitukset suhteessa asiakkaan toiveisiin. Leikkaa hiukset suunnitelman mukaisesti ja perustelee valintojaan. Tulkitsee suunnitteluvaiheessa asiakkaan yksilöllisen tyylin ja kampaukseen vaikuttavat tekijät ja tekee niiden pohjalta luovasti työsuunnitelman. Tekee kampausten yhdistellen perustellusti erilaisia rakenteita, tekniikoita, tuotteita ja välineitä. Analysoi ihon ja parran Tekee suunnitelman mukaisen partakäsittelyn ja käyttää aineita, välineitä ja tekniikoita perustellen valintojaan. Ohjaa asiakasta parran- ja ihonhoidos-

Hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehitymiselle. Osaa määrittellä pituussuhteet ja painopisteet. Käyttää leikkauksen perusrakenteita. Osaa valita leikkauksessa käytettävät yksinkertaiset perustekniikat ja välineet. Käyttää ohjatusti kampauksissa perustekniikoita ja -työvälineitä. Osaa ohjatusti toteuttaa kampauksen tavallisia pintarakenteita käyttäen, luonnostella, tehdä pohjatyön ja viimeistellä kampauksen. Käyttää tavallisimpia muotoilutuotteita. Opiskelija valitsee tarkoituksenmukaiset työvälineet partakäsittelyissä. Työ perustana olevan tiedon hallinta Huomioi suunnittelussa muodon vaikutuksen kokonaisuuteen ja tietää, mikä merkitys asiakkaan tyyliin on suunnittelussa Tekee ohjatusti työsuunnitelman, jossa kuvaa leikkauksen ja kampauksen lopputulosta. Hankkii työskentelynsä tueksi tietoa yleisimmistä tietolähteistä. Ydinosaaminen Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja. Osaa hankkia tieto eri lähteistä ongelmanratkaisua Yhteiset painotukset Työskentelee huolellisesti ja hygieenisesti Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työasua	Työskentelee edellytetyssä ajassa. Arvioi lopputulosta ja omaa osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan sekä tunnistaa ne osaamisen alueet, joilla tarvitsee harjoitusta kehittyäkseen. Valitsee leikkaukseen sopivan tekniikan sekä työvälineet ja käyttää niitä. Hallitsee kampauksen muoto- ja pintarakenteet. Käyttää tarkoituksenmukaisia kampaustuotteita. Käyttää kampauksissa tarkoituksenmukaisia tekniikoita ja työvälineitä. Käyttää tarvittaessa hauteita ja tuotteita ihon pehmytykseen. Käyttää sujuvasti parranajo-otteita ja parranmuotoilutekniikoita. Tuntee yleisimmät partakäsittelyissä käytettävät tuotteet ja osaa käyttää niitä. Opiskelija valitsee tarkoituksenmukaiset työvälineet partakäsittelyissä ja käyttää niitä oikein. Työ perustana olevan tiedon hallinta Käyttää muoto- ja tyyliopin tietoja leikkaus ja kampausmallin toteuttamisessa. Valitsee leikkaus ja kampausmallin asiakaslähtöisesti. Tulkitsee ja toteuttaa ajankohtaista muotia. Ilmaisee suunnittelemansa ammattikäsitteitä käyttäen. Tunnistaa yleisimmät ihotaudit tuntee ihon anatomian. Otaa työssään huomioon valitsemansa tuotteiden käyttöohjeet ja tuotteiden vaikutukset ihoon ja partaan. Otaa parranmuotoilussa huomioon asiakkaalle sopivan tyylin. Hankkii tarvittaessa työskentelynsä tueksi varten tietoa eri tietolähteistä. Ydinosaaminen ottaa asiakaspalvelussa huomioon ammattityön lisäksi tekijöitä, jotka tähtäävät asiakkaan mielihyvään. tekee leikkauksen ja kampauksen ottaen huomioon sen käyttötarkoituksen sekä asiakkaan toiveet ja persoonallisuuden. hankkii ongelmatilanteissa työyhteisöstä tukea ratkaisuilleen. Yhteiset painotukset Noudattaa työturvallisuusohjeita Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työasua ja työskentelee hygieenisesti	sa. Hallitsee ajankäytön. Arvioi lopputulosta ja toteuttamisvaihtoehtoja suhteessa työsuunnitelmaan tunnistaa työskentelynsä vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja etsii kehittämismahdollisuuksia. Käyttää leikkauksen lopputuloksen kannalta perusteltua tekniikkaa ja työvälineitä. Hyödyntää kampauksen muoto- ja pintarakenteita. Hallitsee kampaustuotteiden käytön. Käyttää tarkoituksenmukaisia kampaustekniikoita ja -välineitä ja perustelee niiden käytön. Käyttää perustellusti partakäsittelyä helpottavia esikäsitteilyjä. Ajaa ja muotoilee asiakkaan parran itsenäisesti, sujuvasti ja rauhallisesti. Käyttää perustellusti tuotteita ja työvälineitä. Työ perustana olevan tiedon hallinta Soveltaa tietoaan ja ammatillista näkemystään tyylistä ja muodosta toteuttaessaan leikkaus-, kampaus ja partakäsittelyissä Perustelee leikkaus- ja kampausmallin valintaan johtaneita päätöksiä asiakkaan persoonallisten ominaisuuksien ja muoto-opillisten seikkojen pohjalta. Soveltaa luovasti muotia ottaen huomioon asiakkaan toiveet. Ilmaisee suunnittelemansa tarvittaessa kuvallisesti ammattikäsitteitä käyttäen. Käyttää hyväkseen tietoa ihon anatomista ja ihotaudeista. Valitsee käyttämänsä tuotteet hiuksen, ihon ja parran ominaisuuksien ja halutun lopputuloksen mukaan ja perustelee valintansa. Opiskelija osaa soveltaa parranmuotoilun tyyliä asiakkaalle sopivalla tavalla. Hankkii työskentelynsä tueksi itsenäisesti tietoa ammatti- ja muotilehdistä ja tietoverkoista. Ydinosaaminen Viestii hienotunteisesti palvelutilanteessa. Ymmärtää palvelutilanteen asiakkaalle mielihyvää tuottavana, esteettisenä kokonaisuutena, johon sisältyy tehtävän ammattityön sekä palvelun lisäksi miellyttävä ympäristö ja vuorovaikutus. Tekee leikkauksen, kampauksen niin, että se muotonsa, kokonsa, painopisteidensä ja koristelunsa puolesta on käyttötarkoitukseen sopiva ja pukee asiakasta. Pystyy ongelmatilanteissa valitsemaan ratkaisun itsenäisesti. Yhteiset painotukset Noudattaa työturvallisuusohjeita ja osaa perustella niiden merkityksen. Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työ-

Noudattaa ergonomisia työtapoja ja työturvallisuusohjeita. Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja työaikoja Palvelee asiakasta ystävällisesti Kielenkäyttö on asiallista Työskentelee niin, että kampauksen ja / tai leikkauksen lopputulos on asiakasta tyydyttävä.	Noudattaa ergonomisia työasentoja ja käyttää mahdollisuuksien mukaan työtuolia. Pitää työympäristön siistinä Työskentelee rauhallisesti ja turvallisesti Ohjaa oma-aloitteisesti asiakasta hiusten kotihoidossa ja tuotteiden käytössä sekä markkinoi tuotteita. Työskentelee niin, että kampauksen ja / tai leikkauksen lopputulos on hyvä ja asiakasta tyydyttävä. Kertoo asiakkaalle partakäsittelyiden vaihtoehdoista Noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita ja asennoituu palveluun myönteisesti. Toimii asiakaslähtöisesti ylläpitäen olemassa olevia asiakassuhteita. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti Markkinoi osaamistaan ottaen huomioon asiakkaan odotukset ja tarpeet.	asua Noudattaa ergonomisia työasentoja ja käyttää hyväkseen saatavilla olevia apuvälineitä ja menetelmiä. Noudattaa partakäsittelyn edellyttämää hygieniää. Pitää työympäristön siistinä ja huolehtii sen rauhallisuudesta Opiskelija käyttää työvälineitä turvallisesti ja työskentelee huolellisesti ja hygieenisesti. Ohjaa asiakasta hiusten kotihoidossa ja tuotteiden käytössä, suosittelee ja esittää vaihtoehtoja hiusten, parran jatkokäsittelyiksi. Markkinoi osaamistaan. Palvelee niin, että kampauksen, leikkauksen partakäsittelyjen lopputulos on korkeatasoinen ja asiakkaan toivomuksen mukainen. Työskentely on asiakaslähtöistä ja tähtää jatkuvaan asiakassuhteeseen. Toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeskisesti palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.
 Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Erilaisia hiustenleikkauksia, kampauksia joissa käytetään erilaisia tekniikoita, rakenteita,- välineitä ja tuotteita. Näyttö koostuu kahden päivän aikana asiakkaille tehdyistä töistä.
Näyttöympäristö	Parturi-kampaamo yritys
Näytön ajankohta	2. luokan työssäoppimisen jakson aikana

Näytön arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Leikkaaminen Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Leikkaussuunnitelman laadinta Leikkauksen toteuttaminen Ajankäyttö Itsearviointi	leikkaa hiukset myyntikelpoisesti. työskentelee lähes edellytetyssä ajassa. hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehittämiselleen.	tunnistaa suunnitteluvaiheessa leikkauksen tarpeen ja mahdollisuudet. leikkaa hiukset suunnitelman mukaisesti. työskentelee edellytetyssä ajassa. arvioi lopputulosta ja osaamistaan suhteessa leikkaussuunnitelmaan. arvioi omia kehittämiskohteitaan.	analysoi hiusten suomat mahdollisuudet ja rajoitukset suhteessa asiakkaan toiveisiin. leikkaa hiukset suunnitelman mukaisesti ja perustelee valintojaan. hallitsee ajankäytön. arvioi lopputulosta ja toteuttamisvaihtoehtoja suhteessa työsuunnitelmaan. tunnistaa työskentelynsä vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja etsii kehittämismahdollisuuksia.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta) Leikkaustekniikoiden hal-	osaa määritellä pituussuhteet ja painopisteet. käyttää leikkauksen perusrakenteita.	valitsee leikkaukseen sopivan tekniikan sekä työvälineet ja käyttää niitä.	käyttää leikkauksen lopputuloksen kannalta perusteltua tekniikkaa ja työvälineitä.

linta	osaa valita leikkauksessa käytettävät yksinkertaiset perustekniikat ja välineet.		
Työvälineiden käyttö			
Työn perustana olevan tiedon hallinta			
Asiakkaan tyylin tukeminen	huomioi suunnittelussa muodon vaikutuksen kokonaisuuteen ja tietää, mikä merkitys asiakkaan tyyliin on suunnittelussa.	käyttää tyyliin ja muotoon liittyviä tietoja hiusten leikkauksissa. valitsee leikkausmallin asiakaslähtöisesti.	soveltaa muoto- ja tyyliopin tietoa ja leikkausmallin toteuttamisessa. perustelee leikkausmallin valintaan johtaneita päätöksiä asiakkaan persoonallisten ominaisuuksien ja muoto-opillisten seikkojen pohjalta.
Muodin huomioon ottaminen	tekee työsuunnitelman, jossa kuvaa leikkauksen lopputulosta.	tulkitsee ja toteuttaa ajankohtaisia muotia.	soveltaa perustellusti vallitsevaa muotia ottaen huomioon asiakkaan toiveet.
Leikkauksen ammattikäsitteiden hallinta	hankkii työskentelynsä tueksi tietoa kirjoista, ammattilehdistä ja tietoverkoista.	ilmaisee suunnittelemansa leikkauksen ja tekniikat ammattikäsitteitä käyttäen.	ilmaisee suunnitelmansa tarvitessa kuvallisesti ammattikäsitteitä käyttäen.
Tiedon hankinta		hankkii tarvittaessa työskentelynsä tueksi tietoa eri tietolähteistä.	hankkii työskentelynsä tueksi itsenäisesti tietoa ammatti- ja muotilehdistä ja tietoverkoista.
Työturvallisuuden hallinta			
Työvälineiden käyttö	työskentelee huolellisesti ja hygieenisesti (suojaa asiakkaan ja käyttää itse työasua) sekä ergonomisia työtapoja ja työturvallisuusohjeita noudattaen.	noudattaa työturvallisuusohjeita.	noudattaa työturvallisuusohjeita ja osaa perustella niiden merkityksen.
Ergonomian noudattaminen		noudattaa ergonomisia työasentoja ja käyttää mahdollisuuksien mukaan työtuolia.	noudattaa ergonomisia työasentoja ja käyttää hyväkseen saatavilla olevia apuvälineitä.
Hygienian noudattaminen		suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla ja työskentelee hygieenisesti.	suojaa asiakkaan ja itsensä asianmukaisella työasulla ja työskentelee hygieenisesti.
Työympäristön siisteyden ylläpito		pitää työympäristön siistinä.	pitää työympäristön siistinä.
Ydinosaaminen			
Ammattietiikan noudattaminen		ottaa asiakaspalvelussa huomioon ammattityön lisäksi tekijöitä, jotka tähtäävät asiakkaan mielihyvään.	ymmärtää palvelutilanteen asiakkaalle mielihyvää tuottavana, esteettisenä kokonaisuutena, johon sisältyy tehtävän ammattityön sekä palvelun lisäksi miellyttävä ympäristö ja vuorovaikutus.
Vuorovaikutus ja viestintä			
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähäinen toiminta	noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja.	ohjaa oma-aloitteisesti asiakasta hiusten kotihoidossa ja tuotteiden käytössä sekä markkinoi tuotteita.	ohjaa asiakasta hiusten kotihoidossa ja tuotteiden käytössä, suosittelee ja esittää vaihtoehtoja hiusten jatkokäsittelyiksi ja markkinoi osaamistaan.
Yrittäjyyden huomioon ottaminen työssä		palvelee niin, että leikkauksen lopputulos on asiakasta tyydyttävä. toimii asiakaslähtöisesti.	palvelee asiakasta niin, että leikkauksen lopputulos on korkeatasoinen ja tyytyväinen asiakas ostaa tuotteita.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näytön arviointikriteerit

	Kampaaminen		
Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija

Työprosessin hallinta Kampaussuunnitelman laadinta Kampauksen toteuttaminen	osaa suunnitella ja tehdä perusrakenteiden mukaisia kampauksia.	tunnistaa asiakkaan tyylin ja kampauksen toteuttamismahdollisuudet.	tulkitsee suunnitteluvaiheessa asiakkaan yksilöllisen tyylin ja kampaukseen vaikuttavat tekijät ja tekee niiden pohjalta luovasti työsuunnitelman.
Ajankäyttö	työskentelee lähes edellytetyssä ajassa.	tekee kampauksen suunnitelman mukaisesti ja yhdistelee eri rakenteita ja tekniikoita. työskentelee edellytetyssä ajassa.	tekee kampauksen yhdistellen perustellusti erilaisia rakenteita, tekniikoita, tuotteita ja välineitä. hallitsee ajankäyttönsä.
Asiakkaan palvelu ja ohjaaminen	osaa tarvittaessa palvella asiakasta äidinkielen lisäksi toisella kotimaisella tai jollakin vieraalla kielellä (kielitutkinnon taitotaso 2).	ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja suosittelee asiakkaalle erilaisia kampaustuotteita. palvelee asiakasta äidinkielen lisäksi tilanteen mukaan myös toisella kotimaisella tai jollakin vieraalla kielellä.	työskentelee ja ohjaa asiakasta asiakaslähtöisesti ja myy lisäpalveluja ja tuotteita. palvelee asiakasta äidinkielen lisäksi toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä.
Itsearviointi	hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehitymiselleen.	arvioi lopputulosta ja omaa osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan sekä tunnistaa ne osaamisen alueet, joilla tarvitsee harjoitusta kehittyäkseen.	arvioi lopputulosta ja toteuttamisvaihtoehtoja suhteessa työsuunnitelmaan ja tunnistaa ne osaamisalueet, joilla on vahva sekä ne alueet, joilla tarvitsee harjoitusta kehittyäkseen.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta) ampaustekniikoiden hallinta	osaa toteuttaa kampauksen tavallisia pintarakenteita käyttäen ja luonnostella, tehdä pohjatyön ja viimeistellä kampauksen.	hallitsee kampauksen muoto- ja pintarakenteet.	hyödyntää kampauksen muoto- ja pintarakenteita.
Tuotteiden käyttö Laitteiden ja työvälineiden tuntemus ja käyttö	käyttää tavallisimpia muotoilutuotteita. käyttää perustekniikoita ja -työvälineitä.	käyttää tarkoituksenmukaisia kampaustuotteita. käyttää tarkoituksenmukaisia tekniikoita ja työvälineitä.	hallitsee kampaustuotteiden käytön. käyttää tarkoituksenmukaisia kampaustekniikoita ja -välineitä ja perustelee niiden käytön.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Asiakkaan tyylin tukeminen Muodin huomioon ottaminen Kampaamisen ammattikäsitteiden käyttö Tiedon hankinta	ottaa kampauksen suunnittelussa huomioon muotoon ja tyyliin liittyviä tekijöitä. ilmaisee suunnitelmansa ymmärrettävästi ja tarvittaessa kuvallisesti. hankkii tietoa yleisimmistä tietolähteistä.	käyttää hyväkseen tietoja tyylistä ja tuo kampauksessa esiin asiakkaan persoonallisuutta. toteuttaa ajankohtaista muotia asiakkaalle sopivalla tavalla. ilmaisee suunnittelemansa kampauksen käyttäen ammattikäsitteitä. hankkii kampauksen toteuttamista varten tietoa eri ammattija muotilehdistä.	soveltaa tietojaan ja ammatillista näkemystään tyylistä ja muodosta toteuttaessaan kampausta asiakkaan toiveiden mukaan. soveltaa luovasti ajankohtaista muotia. ilmaisee suunnittelemansa ymmärrettävästi ammattitermejä käyttäen. hankkii suunnittelua ja toteuttamista varten itsenäisesti tietoa ammatti- ja muotilehdistä ja tietoverkoista.
Työturvallisuuden hallinta Työturvallisuusohjeiden noudattaminen Ergonomian noudattaminen Hygienian noudattaminen Työympäristön siisteyden ylläpito	työskentelee työturvallisuusohjeita noudattaen.	noudattaa työturvallisuusohjeita ja ergonomisia työtapoja. suojaa asiakkaan ja itsensä ja työskentelee hygieenisesti. pitää työympäristön siistinä.	ymmärtää työturvallisuusohjeet ja noudattaa niitä sekä työskentelee ergonomisesti käyttäen erilaisia apuvälineitä ja menetelmiä. suojaa asiakkaan ja itsensä sekä työskentelee hygieenisesti. pitää työympäristön siistinä ja puhtaana.

Ydinosaaminen Esteettisten taitojen hyödyntäminen Ongelmanratkaisu		tekee kampauksen ottaen huomioon sen käyttötarkoituksen sekä asiakkaan toiveet ja persoonallisuuden. hankkii ongelmatilanteissa työyhteisöstä tukea ratkaisuilleen.	tekee kampauksen niin, että se muotonsa, kokonsa, painopisteidensä ja koristelunsa puolesta on käyttötarkoitukseen sopiva ja pukee asiakasta. pystyy ongelmatilanteissa valitsemaan ratkaisun itsenäisesti
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	työskentelee niin, että kampauksen lopputulos on myyntikelpoinen. noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja.	työskentelee niin, että kampauksen lopputulos on hyvä ja tavoitteen mukainen. noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita ja asennoituu palveluun myönteisesti.	työskentelee niin, että kampauksen lopputulos on korkeatasoinen ja asiakkaan toivomuksen mukainen. työskentely on asiakaslähtöistä ja tähtää jatkuvaan asiakassuhteeseen.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 1
Laajuus	13 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava hiustenleikkauksen perusrakenteiden muodostamiseen vaikuttavat periaatteet ja osattava käyttää niitä perusrakenteiden leikkauksissa. Opiskelijan on osattava hahmottaa erilaisia kampausten pintarakenteita ja osattava tehdä yksinkertaisia peruskampauksia erilaisiin leikkausrakenteisiin. Opiskelijan on osattava suunnittelussa ja toteutuksessa tulkita asiakkaan tarpeita ja toiveita ja ilmaista suunnitelmansa työvaiheittain kuvallisesti. Opiskelijan on osattava käyttää leikkauksen ja kampausten työvälineitä ja muotoilutuotteita.
Keskeinen sisältö	Muoto-oppi Hiusten kampaaminen Muotoilutuotteet Leikkaamisen ja kampaamisen asiakaspalvelu
Toteutustapa	Teoriaopinnot, käytännön harjoitteet harjoituspäihin ja asiakaspalvelussa
Kytkenät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen Palvelu- ja asiakasyhteistyö
Arvioinnin toteutus	Arvosanan arvioinnissa vaikuttavat työtehtävän –tiedon- työturvallisuuden hallinta. Arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Teoria ja työkokeet tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta osaa ohjatusti tehdä hiustenleikkauksen ja kampausten suunnitelman leikkaamisen ja kampaamisen toteuttaminen toteutuu ohjauksen tukeutuen hakee ohjausta ja tukea jatkuvasti ammatilliselle kehitykselle.	Työtehtävän hallinta osaa suunnitella perusrakenteiden mukaisia leikkauksia ja kampauksia suunnittelussa on huomioitu osittain muoto-opin periaatteita. leikkaa hiukset osittain ohjatusti suunnitelman mukaisesti osaa tehdä osittain ohjatusti perusrakenteisia kampauksia työskentelee lähes edellytetyssä ajassa. arvioi lopputulosta suhteessa leikkaus- ja kampaussuunnitelmaan	Työtehtävän hallinta tunnistaa suunnitteluvaiheessa leikkauksen tarpeen ja mahdollisuudet. leikkaa hiukset suunnitelman mukaisesti tunnistaa asiakkaan tyylin ja kampausten toteuttamismahdollisuudet. osaa suunnitella ja tehdä perusrakenteiden mukaisia kampauksia. työskentelee edellytetyssä ajassa. arvioi lopputulosta ja toteuttamisvaihtoehtoja suhteessa leikkauksen ja kampausten suunnitelmaan. arvioi omia kehittämiskohteitaan.
osaa ohjatusti käyttää leikkauksen ja kampausten perustekniikoita, työvälineitä ja muotoilutuotteita.	käyttää osittain ohjatusti leikkauksen perusrakenteita osaa valita leikkaukseen ja kampaukseen soveltuvat työvälineet	osaa määritellä pituussuhteet ja painopisteet. käyttää leikkauksen perusrakenteita. osaa valita leikkauksessa käytettävät yksinkertaiset perustekniikat ja väli-

	osaa toteuttaa melko itsenäisesti kampauksen tavallisia pintarakenteita käyttäen ja luonnostella, tehdä pohjatyön ja viimeistellä kampauksen. käyttää muotoilutuotteita. käyttää perustekniikoita ja työvälineitä.	neet. osaa toteuttaa kampauksen tavallisia pintarakenteita käyttäen ja luonnostella, tehdä pohjatyön ja viimeistellä kampauksen. käyttää tarkoituksenmukaisia muotoilutuotteita. käyttää perustekniikoita ja työvälineitä.
Tiedon hallinta huomioi ohjattuna suunnittelussa asiakkaan yksilölliset ominaisuudet, tyylin ja toiveet ilmaisee suunnitelmat ymmärrettävästi	Tiedon hallinta ottaa leikkauksen ja kampauksen suunnittelussa huomioon muotoon ja tyyliin liittyviä tekijöitä. ilmaisee suunnitelmansa ymmärrettävästi ja tarvittaessa kuvallisesti hankkii työskentelynsä tueksi tietoa kirjoista ja ammattilehdistä	Tiedon hallinta huomioi suunnittelussa muodon vaikutuksen kokonaisuuteen ja tietää, mikä merkitys asiakkaan tyyliin on suunnittelussa. tekee työsuunnitelman, jossa kuvaa leikkauksen ja kampauksen lopputulosta. hankkii työskentelynsä tueksi tietoa kirjoista, ammattilehdistä ja tietoverkoista.
Ydiosaaminen	Ydiosaaminen ottaa asiakaspalvelussa huomioon ammattityön lisäksi tekijöitä, jotka tähtäävät asiakkaan mielihyvään. ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti tekee	Ydiosaaminen ymmärtää palvelutilanteen asiakkaalle mielihyvää tuottavana, esteettisenä kokonaisuutena, johon sisältyy tehtävän ammattityön sekä palvelun lisäksi miellyttävä ympäristö ja vuorovaikutus. hankkii ongelmatilanteissa työyhteisöltä tukea ratkaisuilleen tekee leikkauksen ja kampauksen niin että se käyttötarkoitukseen sopiva
Yhteiset painatukset Työskentelee hygieenisesti. Työturvallisuusohjeita noudattaen. Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työ-asua.noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja noudattaa työaikoja kielenkäyttö on asiallista	Yhteiset painatukset työskentelee hygieenisesti työturvallisuusohjeita noudattaen. suojaa asiakkaan ja käyttää itse työ-asua pitää työympäristön siistinä työskentelee niin, että leikkausten ja kampausten lopputulos on myyntikelpoinen. noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja. toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja tarpeet	Yhteiset painatukset työskentelee huolellisesti ja hygieenisesti ergonomisia työtapoja ja työturvallisuusohjeita noudattaen. suojaa asiakkaan ja käyttää itse työ-asua pitää työympäristön siistinä ohjaa oma-aloitteisesti asiakasta hiusten kotihoi-dossa ja tuotteiden käytössä sekä markkinoi tuotteita. palvelee niin, että leikkauksen ja kampausten lopputulos on asiakasta tyydyttävä. toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeisiksi palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 2
Laajuus	14 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava asiakaspalvelussa suunnitella ja toteuttaa perusleikkauksia, erilaisia rakenteita ja niiden yhdistelmiä ottaen huomioon asiakkaan tyyli. Opiskelijan on osattava ohentaa hiuksia eri menetelmillä sekä harjaannuttava käyttämään hiustenleikkauksissa veistä ja hiustenleikkukonetta. Opiskelijan on osattava asiakaspalvelussa suunnitella ja toteuttaa erilaisia kampauskokonaisuuksia eripituisiin hiuksiin asiakkaan tyyli huomioiden. Opiskelijan on tiedettävä muotoilutuotteiden vaikuttavat aineosat sekä vaikutusmahdollisuudet kampausten tekemisessä. Opiskelijan on osattava käyttää parrankäsittelyssä tarvittavia aineita ja työvälineitä. Opiskelija harjaantuu asiakaspalvelussa ajamaan ja muotoilemaan partaa huomioiden ihon ja parran ominaisuudet.
Keskeinen sisältö	Tyylioppi ja muoti Parranajo ja -muotoilu Hiusten leikkaaminen Hiusten kampaaminen Leikkaaminen ja kampaaminen asiakaspalvelussa
Toteutustapa	Teoriaopinnot, käytännön harjoittelu harjoituspäihin ja

	asiakaspalvelussa sekä työssäoppiminen
Kytkenäät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen Palvelu ja asiakasyhteistyö Myynti ja markkinointi Hiusten permanentti ja värikäsittelyt
Arvioinnin toteutus	Arvosanan arvioinnissa vaikuttavat työtehtävän ja tiedonhallinta. Arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Annetut tehtävät ,teoria ja työkokeet tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1 Työtehtävän hallinta osaa ohjatusti suunnitella ja tehdä perusrakenteiden mukaisia leikkauksia ja kampauksia laatii kirjallisen tai kuvallisen partakäsittelyn suunnitelman. hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehitymiselleen huomio suunnittelussa asiakkaan pään ja kasvojen muodon. tekee parrankäsittelyt ohjattuna valitsee ja käyttää ohjatusti leikkauksen ja kampaukseen perustekniikan sekä työvälineet. Tiedon hallinta ottaa ohjatusti leikkauksen ja kampausten suunnittelussa huomioida muotoon ja tyyliin liittyviä tekijöitä. osaa selostaa parranajo- otteet Ydinosaaminen Työskentelee hygieenisesti. Työturvallisuusohjeita noudattaen. Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työ-asua	Hyvä 3 Työtehtävän hallinta osaa suunnitella ja tehdä perusrakenteiden mukaisia leikkauksia ja kampauksia. laatii kirjallisen tai kuvallisen partakäsittelyn suunnitelman. tekee ohjatusti suunnitelman mukaisen partakäsittelyn ja käyttää aineita, välineitä ja tekniikoita tavoitteen mukaisesti. työskentelee lähes edellytetyssä ajassa. arvioi lopputulosta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan. ottaa suunnittelussa huomioon asiakkaan tyylin ja hänen pään ja kasvojensa muodon. käyttää ohjauksessa tarvittaessa hauteita ja tuotteita ihon pehmytykseen. ajaa ohjatusti parran parranajo-ottein ja muotoilee parran osittain ohjauksen tukeutuen. osaa määritellä pituussuhteet ja painopisteet. valitsee leikkaukseen ja kampaukseen sopivan perustekniikantekniikan sekä työvälineet ja käyttää niitä. toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti markkinoin osaamistaan. ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja tarpeet. Tiedon hallinta ottaa leikkauksen, kampausten ja partakäsittelyjen suunnittelussa huomioon muotoon ja tyyliin liittyviä tekijöitä. ilmaisee suunnitelmansa ymmärrettävästi ja tarvittaessa kuvallisesti hankkii työskentelynsä tueksi tietoa kirjoista ja ammattilehdistä Ydinosaaminen työskentelee hygieenisesti työturvallisuusohjeita noudattaen. suojaa asiakkaan ja käyttää itse työ-asua	Kiitettävä 5 Työtehtävän hallinta tunnistaa suunnitteluvaiheessa asiakkaan tyylin ja leikkauksen, kampausten tarpeen ja toteuttamismahdollisuudet tekee leikkauksen ja kampausten suunnitelman mukaisesti ja yhdistelee eri rakenteita ja tekniikoita. analysoi parran ominaisuuksia. tekee suunnitelman mukaisen partakäsittelyn ja käyttää aineita, välineitä ja tekniikoita tavoitteen mukaisesti. ohjaa asiakasta parran kotihoidossa. työskentelee edellytetyssä ajassa. ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja suosittelee asiakkaalle erilaisia kampaustuotteita. arvioi lopputulosta ja omaa osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan sekä tunnistaa ne osaamisen alueet, joilla tarvitsee harjoitusta kehittyäkseen. käyttää tarvittaessa hauteita ja tuotteita ihon pehmytykseen. käyttää sujuvasti parranajo-otteita ja parranmuotoilutekniikoita. tuntee yleisimmät tuotteet ja osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti. hallitsee kampausten muoto- ja pintarakenteet. käyttää tarkoituksenmukaisia kampaustuotteita. käyttää soveltaen leikkauksessa ja kampauksessa käytettäviä eri tekniikoita ja välineitä. toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeisessä palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä. Tiedon hallinta ottaa leikkauksen, kampausten ja partakäsittelyiden suunnittelussa huomioon muotoon ja tyyliin liittyviä tekijöitä ja tuo esiin asiakkaan persoonallisuutta. toteuttaa ajankohtaista muotia ilmaisee suunnitelmansa ymmärrettävästi ja tarvittaessa kuvallisesti hankkii työskentelynsä tueksi tietoa kirjoista ja ammattilehdistä Ydinosaaminen työskentelee huolellisesti ja hygieenisesti ergonomisia työtapoja ja työturvallisuusohjeita noudattaen. suojaa asiakkaan ja käyttää itse työ-

Yhteiset painatukset noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja noudattaa työaikoja kielenkäyttö on asiallista	pitää työympäristön siistinä	asua pitää työympäristön siistinä suojaa itsensä asianmukaisella työasulla

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen 3
Laajuus	3 ov
Tavoitteet	Samat kuin opintokokonaisuuden
Keskeinen sisältö	Leikkaamisen, kampaamisen ja parta käsittelyjen asiakaspalvelu
Toteutustapa	Käytännön harjoittelu asiakaspalvelussa ja työssäoppiminen
Kytkenät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen Hiusalan yritystoiminta Hiusten permanentti ja värikäsittelyt
Arvioinnin toteutus	Arvosanaa annettaessa painottuu 3. välitavoitteen osaaminen ja osaamista arvioidaan kokonaisuutena, johon vaikuttavat työtehtävän –tiedon- työturvallisuuden hallinta Kokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Annetut tehtävät, teoria -, työkokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Samat kuin opintokokonaisuuden	Samat kuin opintokokonaisuuden	Samat kuin opintokokonaisuuden

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	HIUSTEN PERMANENTTI- JA VÄRJÄYSKÄSITTELYT	
Laajuus	20 ov	
Yleistavoitteet	Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisia permanentti ja värjäyskokonaisuuksia asiakkaiden yksilölliset ominaisuudet huomioiden. Opiskelijan on tunnettava useita tuotesarjoja ja osattava valita niistä kulloinkin kyseiseen käyttötarkoitukseen soveltuvien ja perustella valintansa. Opiskelijan on osattava väriopin periaatteet ja ymmärrettävä sen merkitys värjäämisen kannalta. Opiskelijan on ymmärrettävä taloudellisuus työskentelyssä sekä tiedostettava työturvallisuustekijät käsitellessään teknokemian tuotteita Opiskelijan on osattava myydä ja markkinoida omaa työtään ja valita jatkohoito tuotteet. Asiakaspalvelussa ja työyhteisössä opiskelijan on osattava noudattaa hyviä tapoja ja toimittava palveluhenkisesti, asiakaskeskeisesti ja tasa-arvoisesti. Työyhteisön jäsenenä hänen on osattava antaa ja vastaanottaa palautetta, sekä toimittava myönteisen työilmapiirin edistämisen hyväksi. Opiskelijan on osattava arvioida tekemäänsä työtä ja toimintaansa, sekä kehittää jatkuvasti omaa ammattitaitoaan.	
Keskeinen sisältö /Opintojaksot	Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 1	10 ov
	Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 2	7 ov
	Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 3	3 ov
Työssäoppiminen	2.luokalla	3 ov
	3.luokalla	1 ov
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Kemia Kosmeettinen hoitaminen Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen Hiusalan yritystoiminta	
Arvioinnin toteutus:	Arvosanaa annettaessa painottuu loppuvaiheen osaaminen ja osaamista arvioidaan kokonaisuutena, johon vaikuttavat työtehtävän ja tiedon- työturvallisuuden hallinta Kokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearvi-	
- arvosanan muodostuminen		
- arvioijat		
- vaadittavat suoritukset		

	ointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Annetut tehtävät, teoria -, työkokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioijat. Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat.
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen sekä henkilökohtaisen opetussuunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1 Työtehtävän hallinta Osaa tehdä kirjallisen permanentti / värisuunnitelman. Tekee permanentti ja värikäsittelyn myyntikelpoisesti. Hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehitymiselleen. Työskentelee lähes edellytetyssä ajassa. Osaa valita permanenttauksessa ja värikäsittelyssä käytettävät välineet ja laitteet. Toteuttaa permanentti ja värikäsittely perustekniikoita käyttäen. Toteuttaa ripsien- ja kulmien värjäyksen. Määrittelee vaikutusajan käyttöohjeeseen tukeutuen. Käyttää aineita riittävästi Työn perustana olevan tiedon hallinta Osaa valita oikeat permanenttituotteet ja niihin liittyvät mahdolliset esi- ja jälkihoitotuotteet. Tietää väriopin yleiset periaatteet. Osaa valita ohjauksessa oikeat väri- ja vaalennustuotteet. Ydinosaaminen Hankkii tietoa yleisimmistä tietolähteistä. Hakee ohjausta ongelmatilanteissa ja tukea ammatilliselle kehitymiselleen.	Hyvä 3 Työtehtävän hallinta Esittää suunnitteluvaiheessa, millainen permanentti tai /ja värikäsittely on tarpeen leikkauksen ja kampausten tukemisessa. Tekee permanentin ja värikäsittelyn tarkoituksenmukaisella tekniikalla. Arvioi lopputulosta suhteessa työsuunnitelmaan. Antaa asiakkaalle ohjeita ja suosittelee hänelle käsittelyjä täydentäviä tuotteita. Suorutuu käsittelystä suunnitellussa ajassa. Valitsee välineet ja aineet hius- /karvan ja ihon kunnon mukaisesti. Tekee permanentin ,värjäyksen, värinpoiston, vaalennuksen tai raidoituksen tarkoituksenmukaisella tekniikalla. Toteuttaa parran, ripsien- ja kulmien värjäyksen. Tunnistaa hiusten ja hiuspohjan kunnon. Tuntee erilaisten tuotteiden ja laitteiden käyttömahdollisuudet. Tuntee tuotteiden vaikutusajat. Käyttää aineita riittävästi ja taloudellisesti. Työn perustana olevan tiedon hallinta Ymmärtää väriopin soveltamisen. Tietää tuotteiden käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet. Toteuttaa permanentin ja värikäsittelyn niin, että se sopii asiakkaan tyyliin. Osaa kertoa, minkälainen muutos hiuksen rakenteessa tapahtuu prosessin aikana. Ilmaisee suunnitelmansa käyttäen ammattikäsitteitä. Tunnistaa tuotteiden vaikuttavat aineet. Ydinosaaminen Hankkii tietoa ja soveltaa hankkimaansa tietoa työhönsä. Hakee ohjausta ja tukea ongelmanratkaisua varten. Tunnistaa omia vahvuuksiaan ja tietää, millä osaamisalueella tarvitsee harjoitusta.	Kiitettävä 5 Työtehtävän hallinta Esittää työn suunnitteluvaiheessa erilaisia toteuttamismahdollisuuksia permanentti tai ja värikäsittelyllä joilla voi tukea leikkausta ja kampausta sekä asiakkaan persoonallisuutta. Toteuttaa permanentti ja värikäsittelyn perustellen työskentelytapansa Löytää toiminnalleen erilaisia vaihtoehtoja. Hallitsee rullaustekniikat. Arvioi lopputulosta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan. Hallitsee asiakasohjauksen ja myy käsittelyä tukevia tuotteita. Hallitsee ajankäytön. Valitsee oikeat tekniikat, välineet ja aineet suhteessa hiusten /karvan, hiuspohjan ja ihon kuntoon ja perustele valintansa. hallitsee erilaisia permanentti - /värjäys- / raidoitustekniikoita. Hallitsee parran, ripsien- ja kulmien värjäyksen. Käyttää perustellusti käsittelyä helpotavia ja nopeuttavia laitteita Osaa määrittellä tuotteiden vaikutusajat ja noudattaa niitä. Käyttää aineita riittävästi ja taloudellisesti. Työn perustana olevan tiedon hallinta Soveltaa käsittelyssä väriopin tietoja ymmärtää permanentissa ja värikäsittelyssä tapahtuvan kemiallisen prosessin ja sen vaikutukset hiukseen ja ihoon. Tulkitssee käsittelyn tarvetta asiakkaan tyyliin ja persoonan pohjalta. Ilmaisee suunnitelmansa käyttäen ammattikäsitteitä. Tunnistaa tuotteiden vaikuttavat aineet ja tietää niiden tehtävät tuotteessa. Ydinosaaminen Hankkii tietoa eri lähteistä ja soveltaa sitä työn toteuttamisessa. Pystyy ongelmatilanteissa tekemään itsenäisiä ratkaisuja. Tunnistaa ja kehittää omia vahvuuksiaan.

Yhteiset painatukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. Suojaa asiakkaan permanentti ja väriaineen kosketukselta. Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla. Huolehtii työympäristön siisteydestä. Osaa ohjata asiakasta hiusten kotihoitossa. Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja Noudattaa työaikoja. Kielenkäyttö on asiallista	Yhteiset painatukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. Suojaa asiakkaan permanentti ja väriaineen kosketukselta. Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla. Työskentelee huolellisesti, hygieenisesti, siististi ja ergonomisesti. Ymmärtää työturvallisuusohjeet ja toimii ohjeiden mukaisesti. Ottaa huomioon asiakkaiden odotuksia ja tarpeita ja palvelee yksilöllisesti. Huolehtii osaltaan hyvästä työilmapiiristä. Ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti.	Yhteiset painatukset Hallitsee tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeet ja noudattaa niitä. Suojaa asiakkaan permanentti ja väriaineen kosketukselta. Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla. Työskentelee huolellisesti, hygieenisesti ja ergonomisesti sekä työsuojelun erityistarpeet huomioon ottaen sekä huolehtii työympäristön siisteydestä. Noudattaa käyttö- ja työturvallisuusohjeita. ja ottaa työssään huomioon aineiden väärinkäytön vahingollisuuden hiukselle ja iholle. Toimii työilmapiirin myönteisyyttä edistävällä tavalla. Toimii asiakaskeskeisesti ja myy asiakkaalle lisäpalveluja sekä tuotteita. Ottaa huomioon asiakkaiden odotukset ja tarpeet sekä hallitsee asiakaspalvelutilanteet. Toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeskeisesti palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Hiusten värikäsittely asiakkaalle Hiusten permanenttikäsittely asiakkaalle
Näyttöympäristö	Parturi-kampaamo yritys
Näytön ajankohta	3. luokan ensimmäisen työssäoppimisjakson aikana
Arviointikriteerit	Ammattiosaamisen näyttöaineiston arviointikriteerit

Näytön arviointikriteerit permanenttikäsittely

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Permanenttisuunnitelman laadinta	osaa tehdä kirjallisen permanenttisuunnitelman.	esittää suunnitteluvaiheessa, millainen permanenttikäsittely on tarpeen leikkauksen ja kampaamisen tukemisessa.	esittää työn suunnitteluvaiheessa erilaisia mahdollisuuksia tukea permanenttikäsittelyllä leikkausta ja kampausta.
Permanentin tekeminen	tekee permanenttikäsittelyn myyntikelpoisesti.	tekee permanentin tarkoituksenmukaisella rullaustekniikalla ja työskentelee itsenäisesti.	toteuttaa permanenttikäsittelyn perustellusti ja löytää toiminnalleen erilaisia vaihtoehtoja.
Rullaustekniikoiden hallinta			hallitsee rullaustekniikat.
Permanenttituloksen arviointi	käyttää perusrullaustekniikoita.	arvioi permanentin lopputulosta suhteessa työsuunnitelmaan.	arvioi lopputulosta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan.
Asiakkaan ohjaaminen	neuvoo asiakasta ja antaa ohjeita hiusten kotihoitoon permanentin jälkeen.	antaa asiakkaalle ohjeita ja suosittelee hänelle käsittelyä täydentäviä tuotteita.	hallitsee asiakasohjauksen ja myy käsittelyä tukevia tuotteita.
Ajankäyttö	työskentelee lähes edellytetyssä ajassa.	suoriutuu permanenttikäsittelystä suunnitellussa ajassa.	hallitsee ajankäytön.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta) Hiusten ja ihon analysointi	osaa valita permanenttauksessa käytettävät välineet ja laitteet.	tunnistaa hiusten ja hiuspohjan kunnan.	valitsee oikeat tekniikat, välineet ja aineet hiusten ja hiuspohjan kunnan mukaisesti ja perustelee valintansa.
Tuote-, väline- ja laitetuntemuksen hyödyntäminen			käyttää perustellusti käsittelyä

Vaikutusajan merkityksen huomioon ottaminen Taloudellinen toiminta	määrittelee vaikutusajan käyttöohjeeseen tukeutuen. käyttää aineita riittävästi.	tuntee erilaisten tuotteiden ja laitteiden käyttömahdollisuudet. tuntee tuotteiden vaikutusajat. käyttää aineita riittävästi ja taloudellisesti.	helpottavia ja nopeuttavia laitteita. ottaa huomioon tuotteiden vaikutusajat ja noudattaa niitä. käyttää aineita riittävästi ja taloudellisesti.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Kosmetiikan kemian hallinta Asiakkaan tyylin tulkinta Anatomian tiedon hyödyntäminen	osaa valita oikeat permanentti-tuotteet ja niihin liittyvät mahdolliset esi- ja jälkihoitotuotteet.	tietää tuotteiden käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet. toteuttaa käsittelyn niin, että se sopii asiakkaan tyyliin. osaa kertoa, minkälainen muutos hiuksen rakenteessa tapahtuu prosessin aikana.	ymmärtää permanentissa tapahtuvan kemiallisen prosessin ja sen vaikutukset hiukseen ja ihoon. tulkitsee käsittelyn tarvetta asiakkaan tyylin ja persoonan pohjalta. osaa selostaa perustellen hiuksen rakenteessa tapahtuvan muutoksen käsittelyn aikana.
Työturvallisuus Käyttöohjeiden noudattaminen Hygienian noudattaminen Ergonomian noudattaminen Työympäristön siisteyden ylläpito Työturvallisuusmääräysten noudattaminen	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita.	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. suojaa asiakkaan ja itsensä permanenttiaineen kosketukselta. työskentelee hygieenisesti ja ergonomisesti ja huolehtii työympäristön siisteydestä. ymmärtää työturvallisuusohjeet ja toimii ohjeiden mukaisesti.	hallitsee tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeet ja noudattaa niitä. suojaa asiakkaan ja itsensä permanenttiaineen kosketukselta. työskentelee hygieenisesti ergonomiset sekä työsuojelun erityistarpeet huomioon ottaen sekä huolehtii työympäristön siisteydestä. noudattaa käyttö- ja työturvallisuusohjeita.
Ydinosaaminen Ongelmanratkaisu Itsearviointi	hankkii tietoa yleisimmistä lähteistä. hakee ohjausta ongelmatilanteissa ja tukea ammatilliselle kehitymiselleen.	hankkii tietoa ja soveltaa hankkimaansa tietoa työhönsä. Opiskelija hakee ohjausta ja tukea ongelmanratkaisua varten. tunnistaa omia vahvuuksiaan ja tietää, millä osaamisalueella tarvitsee harjoitusta.	hankkii tietoa eri lähteistä ja soveltaa sitä työn toteuttamisessa. Opiskelija pystyy ongelmatilanteissa tekemään ratkaisuja. tunnistaa ja kehittää omia vahvuuksiaan.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja.	ottaa huomioon asiakkaiden odotuksia ja tarpeita ja palvelee yksilöllisesti.	ottaa huomioon asiakkaiden odotukset ja tarpeet sekä hallitsee asiakaspalvelutilanteet.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näytön arviointikriteerit värikäsittely

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Työn suunnittelu ja toteutus Hiusten värjäys Värjäystuloksen arviointi Itsearviointi	tekee kirjallisen työsuunnitelman. levittää värituotteen hiuksiin ja poistaa hiuksista ohjeiden mukaan. Opiskelija valitsee tavallimmat hoitotuotteet käsittelyn jälkeen.	tunnistaa suunnitteluvaiheessa käsittelyn tarpeen ja mahdollisuudet. tekee värjäyksiä itsenäisesti. arvioi värjäyksen lopputulosta suhteessa tavoitteeseen.	huomioi työn suunnitteluvaiheessa käsittelyn erilaiset toteuttamismahdollisuudet, joilla voi tukea asiakkaan persoonallisuutta. toteuttaa värikäsittelyn perustellen työskentelytapansa ja löytää toiminnalleen erilaisia vaihtoehtoja. arvioi värjäyskäsittelyn lopputu-

Ajankäyttö	hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehitykselleen. työskentelee lähes edellytetyssä ajassa.	osaa arvioida osaamistaan ja tietää, millä osaamisalueilla tarvitsee harjoitusta. työskentelee edellytetyssä ajassa.	losta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan. tunnistaa vahvuuksiaan ja arvioi kehittymistään realistisesti. hallitsee ajankäytön.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta) Hiusten/karvan ja ihon kunnon analysointi Hiusten värin analysointi, värin ja tekniikan valinta Tuote-, väline- ja laitetuntemuksen hyödyntäminen Vaikutusajan merkityksen huomioon ottaminen Taloudellinen toiminta	osaa valita värjäyksessä käytettävät välineet ja laitteet analyysin perusteella. toteuttaa värikäsittelyn, värinpoiston, vaalennuksen tai raidoituksen myyntikelpoisesti. määrittelee vaikutusajan käyttöohjeeseen tukeutuen. käyttää aineita riittävästi.	valitsee välineet ja aineet hiusten/karvan ja ihon kunnon mukaisesti. tekee värjäyksen, värinpoiston, vaalennuksen tai raidoituksen tarkoituksenmukaisella tekniikalla. tuntee erilaisten tuotteiden ja laitteiden käyttömahdollisuudet. tuntee tuotteiden vaikutusajat. käyttää aineita riittävästi ja taloudellisesti.	valitsee oikeat tekniikat, välineet ja aineet suhteessa hiusten/karvan ja ihon kuntoon ja perustelee valintansa. hallitsee erilaisia värjäys-/raidointekniikoita. hallitsee hiustenvärjäyksen käyttää perustellusti ihoa suojaavia, värjäystä helpottavia ja nopeuttavia laitteita ja välineitä. osaa määrittellä tuotteiden toimintaperiaatteet ja vaikutusajat ja noudattaa niitä. käyttää aineita tarpeen mukaan, mutta taloudellisesti.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Väriopin hyödyntäminen Anatomian tietojen hyödyntäminen Kosmetiikan kemian hyödyntäminen Asiakkaan tyylin tukeminen Ammattikäsitteiden käyttö Valmisteen aineosien vaikutusten huomioon ottaminen (Inci)	tietää väriopin yleiset periaatteet. osaa valita ohjauksessa oikeat väri- ja vaalennustuotteet.	ymmärtää väriopin soveltamisen yleiset periaatteet. osaa valita oikeat väri- ja vaalennustuotteet. tietää tuotteiden käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet. ilmaisee suunnitelmansa käyttäen ammattikäsitteitä. tulkitsee asiakkaan tyyliä ja persoonaa värien valinnassa. tunnistaa tuotteiden vaikuttavat aineet.	soveltaa käsittelyissä väriopin tietoja. hallitsee erilaisten värjäysten ja vaalennusten kemialliset reaktiot ja vaikutukset hiukseen. osaa tukea värivalinnalla asiakkaan tyyliä ja persoonallisuutta. ilmaisee suunnitelmansa käyttäen ammattikäsitteitä. tunnistaa tuotteiden vaikuttavat aineet ja tietää niiden tehtävät tuotteessa.
Työturvallisuus Käyttöohjeiden noudattaminen Hygienian noudattaminen Ergonomian noudattaminen Työympäristön siisteyden ylläpito Työturvallisuusmääräysten noudattaminen	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. työskentelee huolellisesti, hygieenisesti, siististi ja ergonomisesti.	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. työskentelee huolellisesti, hygieenisesti, siististi ja ergonomisesti. ottaa työssään huomioon työturvallisuusohjeet ja tietää, että aineiden väärinkäyttö on vahingollista.	hallitsee tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeet ja noudattaa niitä. työskentelee huolellisesti, hygieenisesti, siististi ja ergonomisesti. noudattaa työturvallisuusohjeita. ja ottaa työssään huomioon aineiden väärinkäytön vahingollisuuden huokselle ja iholle.
Ydinosaaminen Tiedon hankinta ja soveltaminen Ongelmanratkaisu	osaa hankkia tarvittaessa tietoa erilaisista lähteistä.	hankkii tietoa ongelmanratkaisua varten työyhteisöstä ja eri tietolähteistä. suosittelee asiakkaalle värikäsittelyjä täydentäviä tuotteita.	hankkii ja soveltaa uutta tietoa värikäsittelyjen toteuttamismahdollisuuksista. pystyy ongelmatilanteissa valitsemaan ratkaisun itsenäisesti.
Yhteiset painotukset Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja. osaa ohjata asiakasta hiusten kotihoitossa.	huolehtii osaltaan hyvästä työilmapiiristä. ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita.	toimii työilmapiirin myönteisyyttä edistävällä tavalla. toimii asiakaskeskeisesti ja myy asiakkaalle lisäpalveluja sekä tuotteita.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Hiusten permanentti ja väräyskäsittelyt 1
Laajuus	10 ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava tehdä permanentti oikeilla työvälineillä ja tekniikoilla ja tiedettävä permanenttitapahtuman vaikutukset hiukseen. Opiskelijan on osattava väriopin periaatteet ja ymmärrettävä sen merkitys hiusten värjäämisen kannalta. Hänen on tunnettava erilaiset hiustenvärjäystuotteet ja niiden erot. Opiskelijan on osattava tulkita värikarttaa. Hänen on osattava tehdä hiustenvärjäyskäsittely tarkoituksenmukaisella menetelmällä ja välineillä sekä ripsien ja kulmien värjäys asiakkaalle yksilölliset ominaisuudet huomioiden.
Keskeinen sisältö	Permanenttikäsittely Värioppi Hiusten värjäminen Ripsien ja kulmien värjäys Permanentti- ja värikäsittelyjen asiakaspalvelu
Toteutustapa	Teoriaopinnot ja käytännön harjoitteet harjoituspäihin ja asiakkaille
Kytkenät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen Kemia Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen Palvelu ja asiakasyhteistyö
Arvioinnin toteutus	Arvosanan arvioinnissa vaikuttavat työtehtävän ja tiedon hallinta. Arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Annetut tehtävät, teoria ja työkokeet tulee olla hyväksytävästi suoritettu . Arvosanasta päättävät opettajat

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Osaa ohjatusti tehdä permanentti ja värikäsittelysuunnitelman Permanentti -ja värikäsittelyn toteuttaminen toteutuu ohjauksen tukeutuen hakee ohjausta ja tukea jatkuvasti ammatilliselle kehitykselleen. Osaa ohjatusti valita permanentissa käytettävät välineet ja laitteet Osaa ohjatusti toteuttaa permanentin ja värikäsittelyn perustekniikoita, Tekee ripsien ja kulmien värjäyksen Tiedon hallinta Osaa valita ohjauksessa oikeat väri- ja permanenttituotteet ja niihin mahdollisesti esi- ja jälkihoitotuotteet Ydinosaaminen	Työtehtävän hallinta Osaa suunnitella perustekniikoiden mukaisia permanentti ja värikäsittelyjä Suunnittelussa on huomioitu osittain väriopin periaatteita. Tekee ohjatusti permanentti ja värikäsittelyn suunnitelman mukaisesti Työskentelee lähes edellytyksissä ajassa. Arvioi lopputulosta suhteessa permanentti- ja värikäsittelysuunnitelmaan Tekee osittain ohjatusti permanentin perusrullaustekniikkaa käyttäen Tekee osittain ohjatusti suora ja hapetevävärikäsittelyn myyntikelpoisesti Tekee ripsien ja kulmien värjäyksen Osaa valita permanentissa ja värjäyksessä käytettävät aineet ,työvälineet laitteet Tiedon hallinta Osaa valita ohjauksessa oikeat väri- ja permanenttituotteet Tietää tuotteiden käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet Ydinosaaminen Ottaa asiakaspalvelussa huomioon ammattityön lisäksi tekijöitä, jotka tähtäävät asiakkaan mielihyvään.	Työtehtävän hallinta Osaa tehdä kirjallisen permanentti ja värikäsittelyn suunnitelman. Toteuttaa permanentti ja värikäsittelyn myyntikelpoisesti perustekniikoin. Työskentelee edellytyksissä ajassa. Osaa arvioida osaamistaan ja tietää, millä osaamisalueilla tarvitsee harjoitusta. Tekee permanentin perusrullaustekniikkaa käyttäen Tekee suora ja hapetevävärikäsittelyn myyntikelpoisesti Tekee ripsien ja kulmien värjäyksen muoto-opilliset seikat huomioiden Osaa valita permanentissa ja värjäyksessä käytettävät aineet välineet ja laitteet analyysin perusteella. Määrittelee vaikutusajan käyttöohjeeseen tukeutuen. Käyttää aineita riittävästi ja taloudellisesti Tiedon hallinta Tietää väriopin yleiset periaatteet. Osaa valita oikeat permanentti ja värituotteet ja niihin liittyvät mahdolliset esi- ja jälkihoitotuotteet. Osaa kertoa minkälainen muutos hiuksen rakenteessa tapahtuu permanentti / värikäsittely prosessin aikana Ydinosaaminen Hankkii tietoa eri lähteistä ja pyrkii soveltamaan ongelmatilanteissa

Yhteiset painatukset Töskentelee hygieenisesti työturvallisuusohjeita noudattaen. Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työasua Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja Palvelee asiakasta ystävällisesti Noudattaa työaikoja Kielen käyttö on asiallista	Yhteiset painatukset Työskentelee hygieenisesti työturvallisuusohjeita noudattaen. Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työasua Pitää työympäristön siistinä Ilmaisee suunnitelmansa ymmärrettävästi ja tarvittaessa kuvallisesti Hankkii työskentelynsä tueksi tietoa kirjoista ja ammattilehdistä Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti Ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja tarpeet.	Yhteiset painatukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. Suojaa asiakkaan ja itsensä permanenttiaineen kosketukselta. Työskentelee hygieenisesti ja ergonomisesti ja huolehtii työympäristön siisteydestä Ymmärtää työturvallisuusohjeet ja toimii ohjeiden mukaisesti Toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeskeisesti palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.
Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Ammatilliset opinnot / Opintojaksot

Opintojakso	Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 2
Laajuus	7 ov
Tavoitteet	Opiskelijan osaa suunnitella ja toteuttaa asiakkaan toiveita huomioiden permanentti ja värikäsittelyitä tarvittavilla esikäsitteilyillä ja menetelmillä. Opiskelijan on harjaannutettava taitojaan asiakaspalvelussa ja tunnettava useita väri- ja permanenttiainesarjoja, joista hänen on osattava valita kyseiseen käyttötarkoitukseen soveltuvimmat. Opiskelijan on osattava suosittelua ja myydä asiakkaalle kotihoitotuotteita.
Keskeinen sisältö	Raidoitustekniikat Hiusten vaalentaminen ja värinpoisto Permanentti- ja värjäyskäsittelyt asiakaspalvelussa
Toteutustapa	Teoriaopinnot, käytännön harjoitteet harjoituspäähän ja asiakaspalvelussa
Kytkenäät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen Kemia Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen Palvelu- ja asiakasyhteistyö Markkinointi ja myynti
Arvioinnin toteutus	Arvosanan arvioinnissa vaikuttavat työtehtävän tiedon-työturvallisuuden hallinta. Arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Annetut tehtävät, teoria ja työkokeet tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Osaa ohjatusti suunnitella ja tehdä permanentin ja erilaisia värikäsittelyitä Hakee ohjausta ja tukea jatkuvasti ammatilliselle kehitykselleen	Työtehtävän hallinta Osaa tehdä permanentti ja värikäsittelysuunnitelman Tekee permanentin perusrullaustekniikalla Tekee värikäsittelyitä hiuksiin ja partaan osittain ohjaukseen tukeutuen Arvioi tulosta suhteessa työsuunnitelmaan Työskentelee lähes edellytetyssä ajassa	Työtehtävän hallinta Esittää suunnitteluvaiheessa, millainen permanentti tai värikäsittely on tarpeen leikkauksen ja kampaamisen tukemisessa. Tekee permanentin tarkoituksenmukaisella rullaustekniikalla. Tekee värikäsittelyitä itsenäisesti Arvioi lopputulosta suhteessa työsuunnitelmaan. Antaa asiakkaalle ohjeita ja suosittelee hänelle käsittelyjä täydentäviä tuotteita. suoriutuu tehtävästä käsittelystä suunnitellussa ajassa.
Osaa ohjatusti toteuttaa permanentin ja värikäsittelyn perustekniikoita käyttäen, Osaa valita ohjauksessa oikeat permanentti, väri- ja vaalennustuotteet	Osaa valita värjäyksessä ja permanentissa käytettävät välineet ja laitteet analyysin perusteella. Toteuttaa osittain ohjatusti permanentti, värikäsittelyn, värinpoiston, vaalennuksen tai raidoituksen myyntikelpoisesti. Määrittelee vaikutusajan käyttöohje-	Valitsee välineet ja aineet hiusten/karvan ja ihon kunnon mukaisesti. Toteuttaa permanentin ja värikäsittelyn niin, että se sopii asiakkaan tyyliin. tekee permanentin ,värjäyksen, värinpoiston, vaalennuksen tai raidoituksen tarkoituksenmukaisella tekniikalla. Tunnistaa hiusten ja hiuspohjan kunnon.

	seen tukeutuen. Käyttää aineita riittävästi	Tuntee erilaisten tuotteiden ja laitteiden käyttömahdollisuudet. Tuntee tuotteiden vaikutusajat. käyttää aineita riittävästi ja taloudellisesti.
Tiedon hallinta osaa ohjaukseen tukeutuen valita permanenttituotteet ja värikäsittelyn tuotteet	Tiedon hallinta osaa valita oikeat permanenttituotteet ja värikäsittelyn tuotteet niihin liittyvät mahdolliset esi- ja jälkihoitotuotteet. tietää tuotteiden käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet ja niiden vaikutuksen hiukseen	Tiedon hallinta ymmärtää väriopin soveltamisen yleiset periaatteet tietää tuotteiden käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet. osaa kertoa, minkälainen muutos hiuksen rakenteessa tapahtuu prosessin aikana. ilmaisee suunnitelmansa käyttäen ammattikäsitteitä. tunnistaa tuotteiden vaikuttavat aineet.
Ydinosaaminen hakee ohjausta ja tukea ammatilliselle kehitymiselleen	Ydinosaaminen osaa hankkia tarvittaessa tietoa erilaisista lähteistä. suosittelee asiakkaalle käsittelyjä täydentäviä tuotteita	Ydinosaaminen hankkii tietoa ja soveltaa hankkimaansa tietoa työhönsä. hakee ohjausta ja tukea ongelmanratkaisua varten. tunnistaa omia vahvuuksiaan ja tietää, millä osaamisalueella tarvitsee harjoitusta
Yhteiset painatukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita Työskentelee hygieenisesti työturvallisuusohjeita noudattaen. Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työasua noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja a työaikoja	Yhteiset painatukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita Työskentelee hygieenisesti työturvallisuusohjeita noudattaen. Suojaa asiakkaan ja käyttää itse työasua noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja palvelee asiakasta ystävällisesti noudattaa työaikoja	Yhteiset painatukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. Suojaa asiakkaan permanentti ja väriaineen kosketukselta. Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla. työskentelee huolellisesti, hygieenisesti, siististi j, ergonomisesti ja taloudellisesti ymmärtää työturvallisuusohjeet ja toimii ohjeiden mukaisesti. Toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeisessä palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä. ottaa huomioon asiakkaiden odotuksia ja tarpeita ja palvelee yksilöllisesti. huolehtii osaltaan hyvästä työilmapiiristä. ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja noudattaa hyvän asiakaspalvelun periaatteita.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Hiusten permanentti ja värjäyskäsittelyt 3	
Laajuus	3 ov	
Tavoitteet	Tavoitteet samat kuin opintokokonaisuuden	
Keskeinen sisältö	Permanentti ja värjäyskäsittelyt asiakaspalvelussa	
Toteutustapa	Teoriaopinnot harjoitteet harjoituspäähän ja asiakaspalvelussa	
Kytkenäät muihin opintoihin	Kemia Kosmeettinen hoitaminen Hiustenleikkaaminen ja kampaaminen Hiusalan yritystoiminta	
Arvioinnin toteutus	Osaamista arvioidaan kokonaisuutena, johon vaikuttava työtehtävän –tiedon-työturvallisuuden hallinta Kokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Tehdävät, teoria -,työkokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija	

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Arviointi sama kuin opintokokonaisuuden	Arviointi sama kuin opintokokonaisuuden	Arviointi sama kuin opintokokonaisuuden

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.
Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	HIUSALAN YRITYSTOIMINTA
Laajuus	10ov
Yleistavoitteet	Opiskelijan on osattava toimia oma-aloitteisesti, luovasti ja vastuuntuntoisesti, taloudellisesti ja kannattavasti yrityksen työntekijänä. Hänen tulee ymmärtää ihmiskäsityksen ja myönteisen itsetunnon olevan vuorovaikutustaitojensa perusta asiakaspalvelussa. Opiskelijan on kehitettävä omaa ammatti-identiteettiään tiedostamalla palvelun erityispiirteet ja ammatin osa-alueet kokonaisuutena. Hänen tulee ymmärtää sisäisen yrittäjyyden merkitys palveluammattissa toimimiselle sekä hänen on osattava markkinoida työtään ja yrityksen palveluita hyödyntäen tietoa erilaisista kohderyhmistä. Hänen tulee ymmärtää yrityksen kustannusrakenne, jonka perusteella hän pystyy hinnoittelemaan palveluja ja tuotteita. Hänen tulee osata laatia liiketoimintasuunnitelma käyttäen hyväkseen sidosryhmien asiantuntemusta. Opiskelijan on kehitettävä omaa ja työyhteisönsä toimintaa huomioiden viihtyvyyden, taloudellisuuden ja kannattavuuden.
Keskeinen sisältö	Palvelu- ja asiakasyhteistyö 2 ov, ensimmäinen vuonna Markkinointi ja myynti 4 ov, toinen vuosi Yritystoiminta 4 ov, kolmas vuosi
Työssäoppiminen	3. luokalla, 2 ov
Kytkenät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen Hiusten permanentti- ja värjäyskäsittelyt Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosanaa koostuu opintojaksojen arvosanoista, näytön arvosanasta jossa myös huomioidaan opiskelijan itsearviointi taito Tehtävät, teoria -,kokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija. Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat.
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetus-suunnitelman teon.

Aarviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on asiakaskeskeistä ja miltei asiakkaan tarpeet huomioivaa. Toiminta on ohjauksessa aktiivista ja toimintaympäristön huomioivaa. Työskentely oja työsuunnitelmat perustuvat ohjauksessa taloudellisuuteen, kannattavuuteen ja markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden hinnoittelu on lähes aina kustannusperusteista. Opiskelijan toiminta perustuu lähes aina hiusalan yrittäjää koskevaan lainsäädäntöön ja on miltei aina sidosryhmien tietämystä hyödyntävää. Opiskelijan itsearviointi on yksipuolista ja toteavaa Työn perustana olevan tiedon hallinta Asiakaspalvelutilanteet ovat ohjauksessa yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia. Hiusalan yritystoimintaan liittyvät suunnitel-	Hyvä 3 Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on melko itsenäistä, asiakaskeskeistä ja asiakkaan tarpeet huomioiva. Hänen toimintansa on melko aktiivista, kannustavaa ja asiakkaan tarpeet huomioivaa. Työskentely on oma-aloitteista, melko luovaa ja vastuuntuntoista suuntautuen sisäiseen yrittäjyyteen. Työskentely ja työsuunnitelmat perustuvat lähes aina taloudellisuuteen, kannattavuuteen ja markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden hinnoittelu on lähes aina kustannusperusteista. Opiskelijan toiminta perustuu lähes aina hiusalan yrittäjää koskevaan lainsäädäntöön ja on miltei aina sidosryhmien tietämystä hyödyntävää. Itsearviointi on yksipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävää. Työn perustana olevan tiedon hallinta Asiakaspalvelutilanteet ovat useimmiten yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia. Hiusalan yritystoimintaan liittyvät suunnitel-	Kiitettävä 5 Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on itsenäistä sekä persoonallista huomioiden asiakkaan yksilölliset tarpeet. Hänen toimintansa on aktiivista ja kannustavaa sekä toimintaympäristön huomioivaa. Opiskelija työskentelee oma-aloitteisesti, sekä hänen työskentelynsä on vastuuntuntoista ja luovaa huomioiden sisäisen yrittäjyyden. Työskentely ja työsuunnitelmat perustuvat taloudellisuuteen, kannattavuuteen ja markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden hinnoittelu on kustannusperusteista. Hänen toiminta perustuu hiusalan yrittäjää koskevaan lainsäädäntöön ja on sidosryhmien tietämystä hyödyntävää. Itsearviointi on monipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävää. Työn perustana olevan tiedon hallinta Asiakaspalvelutilanteet ovat yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia. Hiusalan yritystoimintaan liittyvät suunnitelmat, laskelmat ja

mat, laskelmat ja tuotokset ovat ohjauksessa tavoitteiden mukaisia. Opiskelija vastaanottaa ja pyytää ohjausta ammattitaitonsa kehittämiseksi.	mat, laskelmat ja tuotokset ovat useimmiten yksilöllisiä ja lähes tavoitteiden mukaisia. Opiskelija vastaanottaa ja antaa sekä käyttää palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen. Opiskelijan toiminta kuvastaa sisäistä yrittäjyyttä.	tuotokset ovat yksilöllisiä ja tavoitteiden mukaisia. Opiskelija käyttää saamaansa palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen ja on myös valmis antamaan palautetta. Hän edistää omassa ja työyhteisön toiminnassa sisäistä yrittäjyyttä.
Ydinosaaminen	Ydinosaaminen	Ydinosaaminen
Käyttäytyy asiakaspalvelutilanteessa asiallisesti	Toimii asiakaslähtöisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilaisuuksissa.	Käyttäytyy palvelutilanteessa omaaloitteisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä.
Yhteiset painotukset	Ottaa huomioon erilaiset ihmiset ja toimii joustavasti tiimin jäsenenä.	Toimii vastuuntuntoisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä
Noudattaa työpaikalla annettuja ohjeita.	Yhteiset painotukset	Yhteiset painotukset
Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja työaikoja.	Tunnistaa suunnittelussa laitteiden ja työvälineiden käyttöturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.	Ottaa suunnitteluvaiheessa huomioon laitteiden käyttöturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.
Palvelee asiakasta ystävällisesti	Hankkii ergonomisia laitteita ja työvälineitä.	Hankkii ergonomisia laitteita ja työvälineitä.
	Palvelee asiakasta asiakaskeskeisesti	Vertailee markkinoilla olevien työvälineiden ja laitteiden käyttöominaisuuksia ja hintoja. Palvelee asiakasta laadukkaasti, asiakaskeskeisesti, vastuullisesti sekä yhteistoiminnallisesti ottaen huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen.
	Arvostaa omaa osaamistaan ja työpanostaan ja ymmärtää oman toiminnan vaikutuksen hoitopalveluihin.	
	Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti	
	Ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet.	Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Sisäinen yrittäjyys. Näyttö annetaan permanenttikäsittelyn yhteydessä Palvelu ja tuotteiden myynti. Näyttö annetaan värjäyskäsittelyn näyttöjen yhteydessä
Näyttöympäristö	Parturi-kampaamo yritys
Näytön ajankohta	3.luokalla ensimmäisen työssäoppimisjakson aikana
Arviointikriteerit	Ammattiosaamisen näyttöaineiston arviointikriteerit

Näytön arviointikriteerit sisäinen yrittäjyys

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Ammatillinen toiminta	palvelee asiakasta asiallisesti.	ymmärtää hiusalan ammatin laaja-alaisuuden ja kehittää itseään työntekijänä. käyttäytyy palvelutilanteissa luontevasti persoonallisella tavallaan.	osaa jäsentää hiusalan ammatin osa-alueet laajoina kokonaisuuksina ja hyödyntää sitä oman ammatti-identiteettinsä kehittämisessä. käyttäytyy palvelutilanteessa vastuuntuntoisesti, luovasti ja ammatillisesti persoonallisella tavallaan.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta) Työskentely ja asiakaspalvelu	noudattaa annettuja ohjeita ja työaikoja.	toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti. työskentelee taloudellisesti ja kannattavasti.	toimii työssään motivoituneesti, vastuuntuntoisesti ja omaaloitteisesti. osoittaa asiakaspalvelutaidoillaan kykenevänsä harjoittamaan laadukasta, tuloksellista ja kannattavaa liiketoimintaa.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Työlainsäädännön noudattaminen	osaa tehdä kirjallisen työsopimuksen.	tuntee työtä määrittelevät oikeudet ja velvollisuudet.	noudattaa työssään parturikampaajan työtä määritteleviä työehtosopimuksen oikeuksia ja velvollisuuksia.

Ydinosaaminen Vuorovaikutus ja viestintä Yhteistyö	käyttäytyy palvelutilanteessa asiallisesti.	toimii asiakaslähtöisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa. ottaa huomioon erilaiset ihmiset ja toimii joustavasti tiimin jäsenenä.	käyttäytyy palvelutilanteessa oma-aloitteisesti ja on motivoitunut työhönsä. toimii vastuuntuntoisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä.
Yhteiset painotukset Yrittäjyyden huomioon ottaminen Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta	noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja.	toimii vastuuntuntoisesti tehtävissään. toteuttaa asiakkaan odotuksia ja yksilöllisiä tarpeita.	arvostaa työtään, on oma-aloitteinen ja tunnollinen tehtävissään. työskentelee laadukkaasti ja hallitsee erilaiset asiakastilanteet.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Arviointikriteerit palvelu ja tuotteiden myynti

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Asiakkaan ohjaaminen Hinnoittelu Kassatoimintojen hallinta Tuloksellinen toiminta	keskustelee asiakkaan kanssa myytävistä palveluista ja tuotteista. laskee omasta palkasta työnantajalle aiheutuvat kustannukset. osaa käyttää kassakonetta ja rahastaa asiakkaan.	ohjaa asiakasta tuotteen laatua ja käyttöä koskevilla valinnoilla. laskee tuotteille ja palveluille oikean hinnan ja laskee niihin arvonlisäveron. osaa käyttää kassakonetta itsenäisesti rahastaessaan tuotteita ja palveluja. toimii asiakaslähtöisesti.	selvittää asiakkaalle tuotteen laatu- ja käyttöominaisuuksia ja johtaa niistä myyntiargumentit. hallitsee tuotteiden ja palveluiden hintarakenteen muodostumisen. hallitsee kassakoneen eri toiminnot ja käyttää sitä itsenäisesti palvelutilanteessa. toimii asiakaslähtöisesti ja pyrkii pysyviin asiakassuhteisiin.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta) Palveluiden ja tuotteiden myynti	palvelee asiakasta niin, että se edistää myyntiä.	tunnistaa asiakkaan tarpeet ja myy hänelle yrityksen palveluja ja tuotteita.	selvittää ihmistuntemuksensa avulla erilaisten asiakkaiden tarpeita ja odotuksia myytävistä palveluista ja tuotteista.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Myynti Tuotetietouden hyödyntäminen	hankkii tietoa myytävistä palveluista ja tuotteista sekä suhtautuu niihin puolueettomasti. toimii tuotevastuun mukaisesti.	hankkii tietoa myytävistä tuotteista ja opastaa asiakasta niiden käytössä. etsii tietoa tuotteiden vaikuttavista aineista ja suhtautuu niihin kriittisesti.	selvittää asiakkaille tuotteiden laatua ja käyttöä koskevia ominaisuuksia ja johtaa niistä myyntiargumentit. hankkii tuotteita koskevaa tietoa eri lähteistä ja on kriittinen tuotteiden markkinointimateriaalin suhteen.
Ydinosaaminen Vuorovaikutus ja viestintä Ammattieettinen toiminta	keskustelee asiakkaan kanssa myytävistä palveluista ja tuotteista. suosittelee asiakkaalle lisäpalveluita.	selviytyy itsenäisesti erilaisista myyntitilanteista. työskentelee vastuuntuntoisesti ja oikeudenmukaisesti.	viestii asiallisesti ja myyvästi myyntitilanteessa ja tukee asiakasta ostopäätöksen teossa. noudattaa työssään ammattietiikkaa, kuten vaitiolovelvollisuutta ja tietosuojaa.
Yhteiset painotukset Asiakaslähtöinen toiminta Kansainvälisyyden huomioon ottaminen Kuluttajansuojan huomioon ottaminen Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen	palvelee asiakkaita hyvin. toimii tuotevastuun mukaisesti. edistää tuotteiden markkinoinnissa kestävästä kehitystä puolueettomalla toiminnallaan.	toteuttaa asiakkaan odotukset ja yksilölliset tarpeet. tuntee kansainväliset tuotemarkkinat. ottaa työssään huomioon vastuunsa tuotteiden ja palvelujen myynnissä.	työskentelee asiakaslähtöisesti ja hallitsee erilaiset asiakastilanteet. tuntee tuotetarjonnan kansainväliset markkinat. toimii vastuullisesti kuluttajansuojan ja kestävästä kehityksen puitteissa sekä tuotteiden myyjä-

		tuntee kuluttajansuojan. toimii ympäristöystävällisesti. edistää myyjänä kestäväää kehitystä.	nä että käyttäjänä. ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. toteuttaa työssään ympäristömyönteisiä toimintatapoja.

Opintojakso	Palvelu- ja asiakasyhteistyö
Laajuus	2ov
Tavoitteet	Opiskelijan on tutkittava, havainnoitava, kehitettävä itseään ja omia vuorovaikutustaitojaan. Hänen on osattava eritellä palveluammattin osa-alueet ja ymmärrettävä ne kokonaisuutena. Hänen on myös osattava eritellä palvelun erityispiirteet ja palvelun laatuun vaikuttavat tekijät sekä hänen on osattava toimia motivoituneesti parturi-kampaajana yrityksen palvelussa erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa. Näiden pohjalta hänen on kyettävä analysoimaan ja kehittämään omaa toimintaansa asiakaspalvelijana.
Keskeinen sisältö	Asiakaspalvelun perusteet Asiakaspalvelijan ulkoinen olemus Vuorovaikutustaidot Erilaiset asiakaspalvelutilanteet Motivaation merkitys ja oman toimintansa kehittäminen asiakaspalvelussa.
Toteutustapa	Teoriaopinnot, harjoitteet ja asiakaspalvelu
Kytkenäät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen
Arvioinnin toteutus	Avosanan arvioinnissa vaikuttavat laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta, yhteistyö, vuorovaikutus ja viestintä, palveluiden ja tuotteiden myynti ja opiskelijan itsearviointi taito. Annetut tehtävät ja teoria kokeet tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on asiakaskeskeistä ja miltei asiakkaan tarpeet huomioivaa. Opiskelija keskusteleee asiakkaan kanssa palveluista ja tuotteista. Opiskelija osaa käyttää kassakonetta ja rahastaa asiakkaan. Toiminta on ohjauksessa aktiivista ja toimintaympäristön huomioivaa. Opiskelijan itsearviointi on yksipuolista ja toteavaa Asiakaspalvelutilanteet ovat ohjauksessa asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeiden mukaisia huomioiden kotihoito-ohjeet. Opiskelija vastaanottaa ja pyytää ohjaukselta ammattitaitonsa kehittämiseksi. Työn perustana olevan tiedon hallinta Hankkii tietoa myytävistä tuotteista ja opastaa asiakasta. Ydinosaaminen Käyttäytyy asiakaspalvelutilanteessa	Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on itsenäistä sekä persoonallista huomioiden Hän asiakkaan yksilölliset tarpeet. Hän ohjaa asiakasta tuotteen laatua käyttöä koskeissa valinnoissa. Opiskelija osaa käyttää kassakonetta itsenäisesti rahastaessaan tuotteita ja palveluja. Hänen toimintansa on aktiivista ja kannustavaa sekä toimintaympäristön huomioivaa. Opiskelija työskentelee oma-aloitteisesti, sekä hänen työskentelynsä on vastuuntuntoista ja luovaa huomioiden sisäisen yrittäjyyden. Itsearviointi on monipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävä. Asiakaspalvelutilanteet ovat yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeiden mukaisia huomioiden kotihoito-ohjeet. Opiskelija käyttää saamaansa palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen ja on myös valmis antamaan palautetta. Opiskelijan työskentely on osittain itsenäistä. Työn perustana olevan tiedon hallinta Hankkii tietoa myytävistä tuotteista ja opastaa asiakasta niiden käytössä. Ydinosaaminen Keskusteleee asiakkaan kanssa myytä-	Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on itsenäistä sekä persoonallista huomioiden asiakkaan yksilölliset tarpeet. Opiskelija selvittää asiakkaalle tuotteen laatu- ja käyttöominaisuuksia. Hallitsee kassakoneen tarvittavat toiminnot ja käyttää sitä itsenäisesti. Hänen toimintansa on aktiivista ja kannustavaa sekä toimintaympäristön huomioivaa. Opiskelija työskentelee oma-aloitteisesti, sekä hänen työskentelynsä on vastuuntuntoista ja luovaa huomioiden sisäisen yrittäjyyden. Itsearviointi on monipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävä. Asiakaspalvelutilanteet ovat yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeiden mukaisia huomioiden kotihoito-ohjeet. Opiskelija käyttää saamaansa palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen ja on myös valmis antamaan palautetta. Opiskelijan työskentely on itsenäistä. Työn perustana olevan tiedon hallinta Selvittää asiakkaalle tuotteiden laatua ja käyttöä koskevia ominaisuuksia sekä johtaa niistä myyntiargumentit. Hankkii tietoa tuotteista eri lähteistä ja on kriittinen tuotteiden markkinointimateriaalin suhteen. Ydinosaaminen Keskusteleee asiakkaan kanssa myytä-

asiallisesti. Keskustelee asiakkaan kanssa myytävistä tuotteista ja palveluista. Yhteiset painotukset Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja työaikoja. Palvelee asiakasta ystävällisesti. Toimii tuotevastuun mukaisesti.	vistä tuotteista ja palveluista. Toimii asiakaslähtöisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilaisuuksissa. Ottaa huomioon erilaiset ihmiset ja toimii joustavasti tiimin jäsenenä. Yhteiset painotukset Palvelee asiakasta asiakaskeskeisesti Arvostaa omaa osaamistaan ja työpanostaan ja ymmärtää oman toiminnan vaikutuksen palveluihin. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti Ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. Toimii tuotevastuun mukaisesti.	vistä tuotteista ja palveluista sekä tukee asiakasta ostopäätöksen teossa. Käyttäytyy palvelutilanteessa omaaloitteisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä. Toimii vastuuntuntoisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä. Yhteiset painotukset Palvelee asiakasta laadukkaasti, asiakaskeskeisesti, vastuullisesti sekä yhteistoiminnallisesti ottaen huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen. Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. Toimii tuotevastuun mukaisesti.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Markkinointi ja myynti
Laajuus	4ov
Tavoitteet	Opiskelijan on osattava viestiä asiallisesti ja myyvästi markkinoiden omaa työtään ja tuettava asiakasta ostopäätöksen tekemisessä. Hänen on osattava laatia liikeidea sekä markkinoida palveluyritystä liikeidean pohjalta.
Keskeinen sisältö	Markkinoinnin perusteet Yrityksen markkinointi Sisäinen ja ulkoinen markkinointi Yrityksen visuaalisen ilmeen suunnittelu
Toteutustapa	Teoria opinnot, yrityksen markkinointi suunnitelma, harjoitustyöt ja asiakaspalveluosaaminen
Kytkenäät muihin opintoihin	Palvelu- ja asiakasyhteistyö opintojakso on suoritettu hyväksytysti Kosmeettinen hoitaminen Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen
Arvioinnin toteutus	Avosanan arvioinnissa vaikuttavat laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta, hiusalan palveluiden ja tuotteiden markkinointi ja myynti, vuorovaikutus ja viestintä sekä opiskelijan itsearviointitaito ja asiakaspalautteet. Annetut tehtävät ja teoria kokeet tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta yöprosessin hallinta Opiskelijan työskentely on asiakaskeskeistä ja miltei asiakkaan tarpeet huomioivaa. Hän suosittelee asiakkaalle lisäpalveluja. Toiminta on ohjauksessa aktiivista ja toimintaympäristön huomioivaa. Työskentely ja työsuunnitelmat perustuvat ohjauksessa taloudellisuuteen ja markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden myynti on lähes aina ohjauksessa kustannusperusteista. Opiskelijan itsearviointi on yksipuolista ja toteavaa	Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on melko itsenäistä, asiakaskeskeistä ja asiakkaan tarpeet huomioiva. Hän suosittelee asiakkaalle lisäpalveluja. Työskentely on oma-aloitteista, melko luovaa ja vastuuntuntoista suuntautuen sisäiseen yrittäjyyteen. Työskentely ja työsuunnitelmat perustuvat lähes aina markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden myynti on lähes aina kustannusperusteista. Opiskelijan toiminta perustuu lähes aina hiusalan yrittäjää koskevaan lainsäädäntöön ja on miltei aina sidosryhmien tietämystä hyödyntävää. Itsearviointi on yksipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävää.	Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on itsenäistä sekä persoonallista huomioiden asiakkaan yksilölliset tarpeet. Hän suosittelee asiakkaalle lisäpalveluja. Hänen toimintansa on aktiivista ja kannustavaa sekä toimintaympäristön huomioivaa. Opiskelija työskentelee omaaloitteisesti sekä hänen työskentelynsä on vastuuntuntoista ja luovaa huomioiden sisäisen yrittäjyyden. Työskentely ja työsuunnitelmat perustuvat markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden myynti on kustannusperusteista. Hänen toimintansa perustuu hiusalan sidosryhmien tietämystä hyödyntäviin asioihin. Itsearviointi on monipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävää.
Asiakaspalvelutilanteet ovat ohjauksessa yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia huomioiden kotihoito-ohjeet.	Asiakaspalvelutilanteet ovat useimmiten yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia.	Asiakaspalvelutilanteet ovat yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeiden mukaisia huomioiden kotihoito-

Hiusalan markkinointiin liittyvät suunnitelmat ja tuotokset ovat ohjatusti useimmiten yksilöllisiä ja lähes tavoitteiden mukaisia. Opiskelija vastaanottaa ja pyytää ohjausta ammattitaitonsa kehittämiseksi.	Hiusalan markkinointiin liittyvät suunnitelmat ja tuotokset ovat useimmiten yksilöllisiä ja lähes tavoitteiden mukaisia. Opiskelija vastaanottaa ja antaa sekä käyttää palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen. Opiskelijan toiminta kuvastaa sisäistä yrittäjyyttä.	ohjeet. Opiskelija käyttää saamaansa palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen ja on myös valmis antamaan palautetta. Opiskelijan työskentely on itsenäistä ja luovaa. Asiakaspalvelutilanteet ovat yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet luovalla tavalla huomioivia. Hiusalan markkinointiin liittyvät suunnitelmat ovat yksilöllisiä ja tavoitteiden mukaisia.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Opiskelija osaa tehdä pienimuotoisia markkinointiviestejä ja hankkii markkinointia koskevaa tietoa.	Työn perustana olevan tiedon hallinta Soveltaa markkinoinnin suunnittelussa hankkimaansa tietoa eri kohderyhmille.	Työn perustana olevan tiedon hallinta Suunnittelee yksilöllisiä markkinointiviestejä yrityksen palveluiden markkinoinnissa eri kohderyhmille. Hankkii tietoa markkinoinnista alan ammattilaisilta, ammattilehdistä - ja kirjoista.
Ydinosaaminen Käyttäytyy asiakaspalvelutilanteessa asiallisesti. Keskustelee asiakkaan kanssa. Osaa somistaa näytekkunan.	Ydinosaaminen Toimii asiakaslähtöisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilaisuuksissa. Ottaa huomioon erilaiset ihmiset ja toimii joustavasti tiimin jäsenenä. Toteuttaa yrityksen visuaalisen ilmeen yksilöllisesti.	Ydinosaaminen Käyttäytyy palvelutilanteessa omaaloitteisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä. Toimii vastuuntuntoisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä. Somistaa yrityksen visuaalisen ilmeen luovasti ja omaperäisesti
Yhteiset painotukset Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja työaikoja. Palvelee asiakasta ystävällisesti.	Yhteiset painotukset Palvelee asiakasta asiakaskeskeisesti Arvostaa omaa osaamistaan ja työpanostaan ja ymmärtää oman toiminnan vaikutuksen hoitopalveluihin. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti Ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet.	Yhteiset painotukset Palvelee asiakasta laadukkaasti, asiakaskeskeisesti, vastuullisesti sekä yhteistoiminnallisesti ottaen huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen. Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintojakso	Yritystoiminta
Laajuus	4ov
Tavoitteet	Opiskelijan on ymmärrettävä liikeidean toimivan koko yritystoiminnan pohjana ja toimintaa ohjaavana tekijänä. Hänen on laadittava parturi-kampaamo yrityksen liiketoimintasuunnitelma hyödyntäen tietoaan mm. Eri yritysmuodoista, pääomantarpeesta, rahoitusmahdollisuuksista sekä muista yrityksen talouteen ja kannattavuuteen vaikuttavista tekijöistä. Yhteistyössä sidosryhmien kanssa opiskelijan on suunniteltava ja kehitettävä toimintaa huomioiden yritystä koskeva lainsäädäntö.
Keskeinen sisältö	Yrityksen perustamisen perusteet Yritysmuodot Liikeidean laatiminen Liiketoimintasuunnitelman laatiminen Yrityksen perustamisilmoitukset ja yrityksen perustamiskustannukset Palveluiden ja tuotteiden hinnoittelu Rahoitusmahdollisuudet Kirjanpidon yleiset periaatteet
Toteutustapa	Teoria opinnot, harjoitusyrityksen perustaminen, harjoitustyöt ja asiakaspalvelutilanteet
Kytkenät muihin opintoihin	Palvelu- ja asiakasyhteistyön sekä myynnin ja markkinoinnin kurssit suoritettu hyväksytysti. Kosmeettinen hoitaminen Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen Hiusten permanentti- ja värjäyskäsittelyt
Arvioinnin toteutus	Avosanan arvioinnissa vaikuttavat laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta, yhteistyö, ongelmanratkaisu, yritystoimintaa – kannattavuus- ja kustannuslaskentaa koskevan tiedon hyödyntäminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä asiakaspalautteet. Annetut tehtävät ja teoria kokeet tulee olla hyväksytysti suoritettu.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on asiakaskeskeistä ja miltei asiakkaan tarpeet huomioivaa. Toiminta on ohjauksessa aktiivista ja toimintaympäristön huomioivaa. Työskentely oja työsuunnitelmat perustuvat ohjauksessa taloudellisuuteen, kannattavuuteen ja markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden hinnoittelu on lähes aina kustannusperusteista. Opiskelijan toiminta perustuu lähes aina hiusalan yrittäjää koskevaan lainsäädäntöön ja on miltei aina sidosryhmien tietämystä hyödyntävää. Opiskelijan itsearviointi on yksipuolista ja toteavaa. Työn perustana olevan tiedon hallinta Asiakaspalvelutilanteet ovat ohjauksessa yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia. Hiusalan yritystoimintaan liittyvät suunnitelmat, laskelmat ja tuotokset ovat ohjauksessa tavoitteiden mukaisia. Opiskelija vastaanottaa ja pyytää ohjausta ammattitaitonsa kehittämiseksi. Ydinosaaminen Käyttäytyy asiakaspalvelutilanteessa asiallisesti Yhteiset painotukset Noudattaa työpaikalla annettuja ohjeita. Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja työaikoja. Palvelee asiakasta ystävällisesti	Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on melko itsenäistä, asiakaskeskeistä ja asiakkaan tarpeet huomioiva. Hänen toimintansa on melko aktiivista, kannustavaa ja asiakkaan tarpeet huomioivaa. Työskentely on oma-aloitteista, melko luovaa ja vastuuntuntoista suuntautuen sisäiseen yrittäjyyteen. Työskentely ja työsuunnitelmat perustuvat lähes aina taloudellisuuteen, kannattavuuteen ja markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden hinnoittelu on lähes aina kustannusperusteista. Opiskelijan toiminta perustuu lähes aina hiusalan yrittäjää koskevaan lainsäädäntöön ja on miltei aina sidosryhmien tietämystä hyödyntävää. Itsearviointi on yksipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävää. Työn perustana olevan tiedon hallinta Asiakaspalvelutilanteet ovat useimmiten yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia. Hiusalan yritystoimintaan liittyvät suunnitelmat, laskelmat ja tuotokset ovat useimmiten yksilöllisiä ja lähes tavoitteiden mukaisia. Opiskelija vastaanottaa ja antaa sekä käyttää palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen. Opiskelijan toiminta kuvastaa sisäistä yrittäjyyttä. Ydinosaaminen Toimii asiakaslähtöisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilaisuuksissa. Ottaa huomioon erilaiset ihmiset ja toimii joustavasti tiimin jäsenenä. Yhteiset painotukset Tunnistaa suunnittelussa laitteiden ja työvälineiden käyttöturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Hankkii ergonomisia laitteita ja työvälineitä. Palvelee asiakasta asiakaskeskeisesti Arvostaa omaa osaamistaan ja työpanostaan ja ymmärtää oman toiminnan vaikutuksen hoitopalveluihin. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti Ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet.	Työtehtävän hallinta Opiskelijan työskentely on itsenäistä sekä persoonallista huomioiden asiakkaan yksilölliset tarpeet. Hänen toimintansa on aktiivista ja kannustavaa sekä toimintaympäristön huomioivaa. Opiskelija työskentelee oma-aloitteisesti, sekä hänen työskentelynsä on vastuuntuntoista ja luovaa huomioiden sisäisen yrittäjyyden. Työskentely ja työsuunnitelmat perustuvat taloudellisuuteen, kannattavuuteen ja markkinointikeskeiseen ajatteluun. Palveluiden ja tuotteiden hinnoittelu on kustannusperusteista. Hänen toiminta perustuu hiusalan yrittäjää koskevaan lainsäädäntöön ja on sidosryhmien tietämystä hyödyntävää. Itsearviointi on monipuolista, perusteltua ja ammattitaitoa kehittävää. Työn perustana olevan tiedon hallinta Asiakaspalvelutilanteet ovat yksilöllisiä, asiakaskeskeisiä ja asiakkaiden tarpeet huomioivia. Hiusalan yritystoimintaan liittyvät suunnitelmat, laskelmat ja tuotokset ovat yksilöllisiä ja tavoitteiden mukaisia. Opiskelija käyttää samaansa palautetta ammattitaitonsa kehittämiseen ja on myös valmis antamaan palautetta. Hän edistää omassa ja työyhteisön toiminnassa sisäistä yrittäjyyttä. Ydinosaaminen Käyttäytyy palvelutilanteessa oma-aloitteisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä. Toimii vastuuntuntoisesti ja luovasti yrityksen työntekijänä. Yhteiset painotukset Ottaa suunnitteluvaiheessa huomioon laitteiden käyttöturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Hankkii ergonomisia laitteita ja työvälineitä. Vertailee markkinoilla olevien työvälineiden ja laitteiden käyttöominaisuuksia ja hintoja. Palvelee asiakasta laadukkaasti, asiakaskeskeisesti, vastuullisesti sekä yhteistoiminnallisesti ottaen huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen. Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

VALINNAISET AMMATILLISET OPINNOT

Opintokokonaisuus	KAMPAAJATYÖ
Laajuus	10ov
Yleistavoitteet	Opiskelija syventää aikaisemmin opittuja perustietoja ja – taitoja sekä käyttää niitä asiakaspalvelussa itsenäisesti huomioiden ajankäyttönsä ja taloudellisuutensa. Hänen tulee huomioida asiakkaan persoonallisuus, yksilöllisyys, tarpeet ja tyyli luodessaan asiakkaalle muodikkaita muotoilukokonaisuuksia sekä ehostusta.
Keskeinen sisältö	Muotoilukokonaisuudet naisasiakkaalle Tyylin tulkinta ja muoti Arki- ja juhlaehostus Hiuslisät
Työssäoppiminen	3.luokalla 4 ov
Kytkennät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen, Hiusten leikkaaminen ja kampaaminen, Hiusten värjäys ja permanenttikäsittelyt Yritystoiminta
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosanaa annettaessa arvioidaan osaamista kokonaisuutena, johon vaikuttavat työtehtävän –tiedon- työturvallisuuden hallinta Kokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Tehtävät, teoria ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija. Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat.
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen sekä henkilökohtaisen opetussuunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Tekee suunnitelman muotoilukokonaisuudesta. Toteuttaa yksinkertaisen muotoilukokonaisuuden myyntikelpoisesti. Suorittaa lähes edellytetyssä ajassa. Suorittaa kasvojen alkupuhdistuksen ja tekee perusehostuksen.	Työtehtävän hallinta Tunnistaa suunnitteluvaiheessa asiakkaan tarpeet ja toteuttaa muotoilukokonaisuuden suunnitelman mukaan käyttäen eri tekniikoita. Suorittaa kasvojen alkupuhdistuksen ja tekee arki- ja juhlaehostuksen korostamaan asiakkaan tyyliä. Arvioi kampauksen lopputulosta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan. Ottaa huomioon taloudellisen ja liiketoimintamaisen ajankäytön.	Työtehtävän hallinta Tulkitsi ja tekee muotoilukokonaisuuden suunnitelman mukaan ja yhdistelee luovasti ja perustellusti käytettäviä aineita, välineitä ja tekniikoita. Suorittaa kasvojen alkupuhdistuksen ja tekee arki- ja juhlaehostuksen täydentämään, korostamaan ja/tai häivyttämään asiakkaan yksilöllisiä piirteitä. Antaa ja vastaanottaa palautetta ja on halukas toimimaan myönteisen ilmapiirin luomiseksi. Palvelee asiakastaan laadukkaasti ja taloudellisesti ajankäyttönsä halliten.
Käyttää tavallisimpia tuotteita ja työtekniikoita. Tekee yksinkertaisen muotoilukokonaisuuden tiettyyn käyttötarkoitukseen. Kiinnittää kampaukseen irtohiukset ja/tai hiuslisäkkeen.	Käyttää erilaisia tuotteita ja työtekniikoita. Tekee muotoilukokonaisuuden asiakkaan tarpeiden ja yksilöllisyyden mukaan. Kiinnittää irtohiukset ja/tai hiuslisäkkeen tukevasti kampaukseen Yhdistelee opittuja tietoja ja taitoja muotoilukokonaisuuden tekemisessä. Toteuttaa palvelun asiakaslähtöisesti ottaen huomioon asiakkaan tyylin ja hiusten ominaisuudet. Käyttää ammattikäsitteitä.	Käyttää perustellusti erilaisia tuotteita, välineitä ja tekniikoita. Tekee muotoilukokonaisuuden luovasti ja asiakkaan yksilöllistä tyyliä tukien. Osaa liittää ja kiinnittää irtohiukset ja hiuslisäkkeet suunnitellusti ja tukevasti kampauksiin. Soveltaa opittuja tietoja ja taitoja muotoilukokonaisuuden toteuttamisessa ja perustelee valintojaan. Tulkitsi asiakkaan tyyliin ja persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä. Käyttää sujuvasti ammattikäsitteitä
Työn perustana olevan tiedon hallinta Käyttää opittuja tietoja ja taitoja työskentelyssä. Toteuttaa palvelun asiakaslähtöisesti.	Työn perustana olevan tiedon hallinta Yhdistelee opittuja tietoja ja taitoja muotoilukokonaisuuden tekemisessä. Toteuttaa palvelun asiakaslähtöisesti	Työn perustana olevan tiedon hallinta Soveltaa opittuja tietoja ja taitoja muotoilukokonaisuuden toteuttamisessa ja perustelee valintaansa.

	ottaen huomioon asiakkaan tyylin ja hiusten ominaisuuden. Käyttää ammattikieltä.	Tulkitsee asiakkaan tyyliin ja persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä. Käyttää sujuvasti ammattikieltä.
Ydinosaaminen Palvelee asiakasta asiakaskeskeisesti.	Ydinosaaminen Palvelee asiakasta asiakaskeskeisesti. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti. Ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. Ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja kuuntelee asiakasta empaattisesti.	Ydinosaaminen Toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeskeisesti palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä. Arvostaa omaa osaamistaan ja työpanostaan ja ymmärtää oman toiminnan vaikutuksen kampaajantyöhön Pystyy ongelmatilanteissa muuttamaan suunnitelmaansa ja valitsemaan itsenäisesti ratkaisun.
Yhteiset painotukset Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla. Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja. Noudattaa työaikoja. Palvelee asiakasta ystävällisesti.	Yhteiset painotukset Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla. Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja työturvallisuusohjeita Työskentelee siististi, hygieenisesti ja ergonomisesti. Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja. Noudattaa työaikoja. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti. markkinoi osaamistaan. Ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja tarpeet.	Yhteiset painotukset Valitsee ja käyttää perustellen aineita, välineitä ja laitteita ja noudattaa työturvallisuutta työskentelee siististi, hygieenisesti ja ergonomisesti. Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla Palvelee asiakasta laadukkaasti, asiakaskeskeisesti, vastuullisesti sekä yhteistoiminnallisesti ottaen huomioon asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen. Opiskelija ottaa työssään huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. Toteuttaa kestävä kehityksen periaatteita kampaajantyössä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Muodikas muotoilukokonaisuus naisasiakkaalle Juhlakokonaisuus naisasiakkaalle
Näyttöympäristö	Muodikas kokonaisuus parturi-kampaamo yritys, Juhlakokonaisuus oppilaitoksen parturi-kampaamo
Näytön ajankohta	3. luokan kevät lukukausi

Näytön arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Muotoilusuunnitelman laadinta ja toteutus Ehostus Itsearviointi Taloudellinen toiminta	tekee suunnitelman muotoilukokonaisuudesta. toteuttaa yksinkertaisen muotoilukokonaisuuden myyntikelpoisesti lähes edellytetyssä ajassa. suorittaa kasvojen alkupuhdistuksen ja tekee perusehostuksen.	tunnistaa suunnitteluvaiheessa asiakkaan tarpeet ja toteuttaa muotoilukokonaisuuden suunnitelman mukaan käyttäen eri tekniikoita. suorittaa kasvojen alkupuhdistuksen ja tekee arki- ja juhlaehostuksen korostamaan asiakkaan tyyliä. arvioi kampaamisen lopputulosta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan. ottaa huomioon taloudellisen ja liiketoiminnan ajankäytön.	tulkitsee ja tekee muotoilukokonaisuuden suunnitelman mukaan ja yhdistelee luovasti ja perustellusti käytettäviä aineita, välineitä ja tekniikoita. suorittaa kasvojen alkupuhdistuksen ja tekee arki- ja juhlaehostuksen täydentämään, korostamaan ja/tai häivyttämään asiakkaan yksilöllisiä piirteitä. antaa ja vastaanottaa palautetta ja on halukas toimimaan myönteisen ilmapiirin luomiseksi. palvelee asiakastaan laadukkaasti ja taloudellisesti ajankäyttönsä halliten.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta)	käyttää tavallisimpia tuotteita ja työtekniikoita. tekee yksinkertaisen muotoilu-	käyttää erilaisia tuotteita ja työtekniikoita. tekee muotoilukokonaisuuden	käyttää perustellusti erilaisia tuotteita, välineitä ja tekniikoita. tekee muotoilukokonaisuuden

Muotoilukokonaisuuden hallinta Työtekniikkojen soveltaminen Tuotteiden, välineiden ja laitteiden valinta	kokonaisuuden tiettyyn käyttötarkoitukseen. kiinnittää kampaukseen irtohiukset ja/tai hiuslisäkkeen.	asiakkaan tarpeiden ja yksilöllisyyden mukaan. kiinnittää irtohiukset ja/tai hiuslisäkkeen tukevasti kampaukseen.	luovasti ja asiakkaan yksilöllistä tyyliä tukien. osaa liittää ja kiinnittää irtohiukset ja hiuslisäkkeet suunnitellusti ja tukevasti kampaukseen.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Värien tulkinta Asiakkaan tyylin tukeminen Muotoilun ammattikäsitteiden käyttö		yhdistelee opittuja tietoja ja taitoja muotoilukokonaisuuden tekemisessä. toteuttaa palvelun asiakaslähteisesti ottaen huomioon asiakkaan tyylin ja hiusten ominaisuudet. käyttää ammattikäsitteitä.	soveltaa opittuja tietoja ja taitoja muotoilukokonaisuuden toteuttamisessa ja perustelee valintojaan. tulkitsee asiakkaan tyyliin ja persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä. käyttää sujuvasti ammattikäsitteitä.
Työturvallisuus Työvälineiden käyttö Hygienian noudattaminen Ergonomian noudattaminen Työympäristön siisteyden ylläpito		noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttö- ja työturvallisuusohjeita. työskentelee siististi, hygieenisesti ja ergonomisesti.	valitsee ja käyttää perustellen aineita, välineitä ja laitteita ja noudattaa työturvallisuutta. työskentelee siististi, hygieenisesti ja ergonomisesti.
Ydiosaaminen Ongelmanratkaisu Vuorovaikutus ja viestintä Yhteistyö	noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja palvelee asiakasta ystävällisesti.	ilmaisee itseään selkeästi ja asiallisesti ja kuuntelee asiakasta empaattisesti.	toimii palveluhenkisesti ja asiakaskeskeisesti palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä. pystyy ongelmatilanteissa muuttamaan suunnitelmaansa ja valitsemaan itsenäisesti ratkaisun.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.

Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Opintokokonaisuus	PARTURITYÖ
Laajuus	10ov
Yleistavoitteet	Opiskelija syventää aiemmin opittuja perustietoja ja -taitoja sekä hänen on osattava käyttää niitä asiakaspalvelussa itsenäisesti ja ajankäyttönsä halliten. Asiakaspalvelussa hänen on osattavassa toimia yhteistoiminnallisesti ja taloudellisesti. Opiskelijan on osattava kehittää valmiuksiaan miesasiakkaiden tarpeiden erittelyyn ja tyylin tulkintaan. Hänen on osattava suunnitella ja toteuttaa persoonallisia ja muodikkaita muotoilukokonaisuuksia miesasiakkaalle yksilölliset ominaisuudet huomioon ottaen sekä palautteen avulla kehittää ammattitaitoaan itse arvioiden.
Keskeinen sisältö	Miesten hiustenleikkaus ja kampaus kokonaisuuksia Pystytukka Amerikkalainen parranajo Hiustenlähtö Hiuslisäkkeet
Työssäoppiminen	3. luokalla 4 ov
Kytkenät muihin opintoihin	Kosmeettinen hoitaminen, Hiustenleikkaaminen ja kampaaminen, Hiusten värjäys ja permanentti käsittelyt Yritystoiminta
Arvioinnin toteutus: - arvosanan muodostuminen - arvioijat - vaadittavat suoritukset	Arvosanaa annettaessa arvioidaan osaamista kokonaisuutena, johon vaikuttavat työtehtävän ja tiedon- työturvallisuuden hallinta. Kokonaisuuden arvioinnissa otetaan huomioon hygienian, ergonomian ja työsuojelun, taloudellisuuden toteutuminen ja opiskelijan itsearviointi taito sekä harjoittelun ja asiakastöiden määrällinen seuranta. Tehtävät, teoriakokeet ja näyttö tulee olla hyväksytysti suoritettu. Arvosanasta päättävät opettajat ja näytön arvioija. Näytön arvioijina toimivat työssäoppimissuunnitelmassa nimetyt henkilöt, ammatillisten aineiden opettajat ja työpaikkaohjaajat yhdessä tai erikseen tai oppilaitosnäytössä ammatillisten aineiden opettajat
Opintojen ohjaus	Opintokokonaisuus sisältää mm. ammatillisiin opintoihin ohjaamista, ammatillisen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen sekä henkilökohtaisen opetus-suunnitelman teon.

Arviointikriteerit

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Työtehtävän hallinta Tulkitsee muotia sekä asiakkaan tarpeita ja tyyliä. Tekee parturitöistä suunnitelman. Toteuttaa pystytukan ja yksinkertaisen muotoilukokonaisuuden myyntikelpoisesti. Arvioi yksipuolisesti työnsä tulosta Käyttää tavallisimpia parturityön tuotteita ja työtekniikoita. Osaa tehdä amerikkalaisen parranajon. Varmistaa tuotteiden ja laitteiden käytöminaisuudet. Työn perustana olevan tiedon hallinta Käyttää oppimiaan tietoja ja taitoja parturitöiden tekemisessä. Ydinosaminen Hankkii tietoa parturityötä varten. Yhteiset painotukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. Työskentelee hygieenisesti, ergonomisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen ja ottaa huomioon aineiden väärinkäytön haitat. Noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja palvelee asiakasta ystävällisesti. Noudattaa työaikoja. Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla	Työtehtävän hallinta Tunnistaa suunnitteluvaiheessa asiakkaan tarpeet ja muotoilukokonaisuuden mahdollisuudet. Toteuttaa parturityön suunnitelman mukaan hyödyntäen eri tekniikoita. Toteuttaa pystytukan ja tekee miehekäitä muotoilukokonaisuuksia. Arvioi lopputulosta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan. Ottaa asiakaspalautteen asiallisesti vastaan. käyttää erilaisia tuotteita ja työtekniikoita asiakkaan tarpeen mukaan. Osaa suorittaa amerikkalaisen parranajon. Osaa tuotteiden toimintaperiaatteet ja laitteiden käytön. Käyttää tuotteita taloudellisesti. Työskentelee kannattavasti Työn perustana olevan tiedon hallinta Yhdistelee oppimiaan tietoja ja taitoja parturitöiden tekemisessä. Toteuttaa palvelun asiakaslähtöisesti ottaen huomioon asiakkaan tyyliin ja tämän hiusten/parran ominaisuudet. Käyttää työssään sujuvasti ammattikäsitteistöä. Ydinosaminen Soveltaa olemassa olevaa tietoa parturityön toteuttamisessa. Tulkitsee ajankohtaista muotia asiakkaan tyyliin sopivaksi. Toimii palveluhenkisesti ja ilmaisee itseään selkeästi. Yhteiset painotukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. Noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon aineiden väärinkäytön haitat. Huolehtii henkilökohtaisesta ja yleisestä hygieniasta. Työskentelee ergonomisesti. Toimii työssään motivoituneesti ja vastuuntuntoisesti markkinoi osaamistaan. Ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja tarpeet. Suojaa itsensä asianmukaisella työasulla	Työtehtävän hallinta Tulkitsee suunnitteluvaiheessa parturityön kokonaisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Tekee parturityöt suunnitelman mukaisesti ja yhdistelee luovasti käytettäviä aineita, välineitä ja tekniikoita. Toteuttaa pystytukan muoto-opillisia seikkoja huomioiden sekä tekee yksilöllisiä, muodikkaita ja miehisiä muotoilukokonaisuuksia. Arvioi lopputulosta ja toteuttamisvaihtoehtoja suhteessa työsuunnitelmaan. Kehittää palautteen pohjalta osaamistaan. Hallitsee muotoilukokonaisuuden ja monipuoliset työtekniikat. Hallitsee tuotteiden toimintaperiaatteet ja erilaisten laitteiden käyttömahdollisuudet. Käyttää tuotteita asiakaslähtöisesti ja taloudellisesti. Työn perustana olevan tiedon hallinta Soveltaa opittuja tietoja ja taitoja parturitöiden toteuttamisessa ja perustelee valintojaan. Tulkitsee asiakkaan tyyliin ja persoonallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Käyttää työssään sujuvasti ammattikäsitteistöä. Ydinosaminen Soveltaa eri tietolähteistä hankkimaansa tietoa parturityön toteuttamisessa. Tulkitsee luovasti ajankohtaista muotia asiakkaan persoonalliseen tyyliin sopivaksi. Toimii asiakaskeskeisesti ja kohteli-aasti. Yhteiset painotukset Noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. Työskentelee ergonomisesti ja hygieenisesti. Noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa työssään huomioon aineiden väärinkäytön haitat. Huolehtii ympäristönsä ja työpaikkansa siisteydestä. Markkinoi asiakkaalle yrityksen palvelutarjontaa ja omaa osaamistaan. Toimii motivoituneesti, vastuuntuntoisesti, palveluhenkisesti ja asiakaskeskeisesti palvelutilanteissa ja työyhteisön jäsenenä. Pystyy ongelmatilanteissa muuttamaan suunnitelmaansa ja valitsemaan itsenäisesti ratkaisun Ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja yksilölliset tarpeet sekä hallitsee asiakaspalvelun erilaisissa toimintaympäristöissä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.
Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Näyttö

Keskeinen osaaminen, mikä näytetään	Muodikaskokonaisuus miesasiakkaalle Juhlakokonaisuus mieasiakkaalle
Näyttöympäristö	Muodikas kokonaisuus parturi-kampaamo yritys, juhlakokonaisuus oppilaitoksen parturi-kampaamo
Näytön ajankohta	3. kevät lukukausi
Arviointikriteerit	Ammattiosaamisen näyttöaineiston arviointikriteerit

Näytön arviointikriteerit

Arvioinnin kohteet	Tyydyttävä (T1)	Hyvä (H3)	Kiitettävä (K5)
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Työprosessin hallinta Muotoilusuunnitelman laadinta ja toteuttaminen Itsearviointi	tulkitsee muotia sekä asiakkaan tarpeita ja tyyliä. tekee parturitöistä suunnitelman. toteuttaa yksinkertaisen muotoilukokonaisuuden myyntikelpoisesti.	tunnistaa suunnitteluvaiheessa asiakkaan tarpeet ja muotoilukokonaisuuden mahdollisuudet. toteuttaa parturityön suunnitelman mukaan hyödyntäen eri tekniikoita. tekee miehekkään muotoilukokonaisuuden. arvioi lopputulosta ja osaamistaan suhteessa työsuunnitelmaan. ottaa asiakaspalautteen asiallisesti vastaan.	tulkitsee suunnitteluvaiheessa parturityön kokonaisuuteen vaikuttavia tekijöitä. tekee parturityöt suunnitelman mukaisesti ja yhdistelee luovasti käytettäviä aineita, välineitä ja tekniikoita. tekee yksilöllisen, muodikkaan ja miehisen muotoilukokonaisuuden. arvioi lopputulosta ja toteuttamisvaihtoehtoja suhteessa työsuunnitelmaan. kehittää palautteen pohjalta osaamistaan.
Työtehtävän hallinta (työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta) Muotoilukokonaisuuden hallinta Työtekniikojen käyttö Tuotteiden, välineiden ja laitteiden valinta	käyttää tavallisimpia parturityön tuotteita ja työtekniikoita. varmistaa tuotteiden ja laitteiden käyttöominaisuudet.	käyttää erilaisia tuotteita ja työtekniikoita asiakkaan tarpeen mukaan. hallitsee tuotteiden toimintaperiaatteet ja laitteiden käytön. käyttää tuotteita taloudellisesti. työskentelee kannattavasti.	hallitsee muotoilukokonaisuuden ja monipuoliset työtekniikat. hallitsee tuotteiden toimintaperiaatteet ja erilaisten laitteiden käyttömahdollisuudet. käyttää tuotteita asiakaslähteisesti ja taloudellisesti.
Työn perustana olevan tiedon hallinta Värien tulkinta Asiakkaan tyylin tukeminen Muotoilun ammattikäsitteiden käyttö	käyttää oppimiaan tietoja ja taitoja parturityön tekemisessä.	yhdistelee oppimiaan tietoja ja taitoja parturityön tekemisessä. toteuttaa palvelun asiakaslähteisesti ottaen huomioon asiakkaan tyylin ja tämän hius-ten/parran ominaisuudet. käyttää työssään sujuvasti ammattikäsitteistöä.	soveltaa oppittuja tietoja ja taitoja parturityön toteuttamisessa ja perustelee valintojaan. tulkitsee asiakkaan tyyliin ja persoonallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. käyttää työssään sujuvasti ammattikäsitteistöä.
Työturvallisuus Työvälineiden käyttö Hygienian noudattaminen Ergonomian noudattaminen Työympäristön siisteyden ylläpito	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. työskentelee hygieenisesti, ergonomisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen ja ottaa huomioon aineiden väärinkäytön haitat.	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon aineiden väärinkäytön haitat. huolehtii henkilökohtaisesta ja yleisestä hygieniasta. työskentelee ergonomisesti.	noudattaa tuotteiden ja laitteiden käyttöohjeita. työskentelee ergonomisesti ja hygieenisesti. noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa työssään huomioon aineiden väärinkäytön haitat. huolehtii ympäristönsä ja työpaikkansa siisteydestä.
	hankkii tietoa parturityötä var-	soveltaa olemassa olevaa tie-	soveltaa eri tietolähteistä hank-

Ydinosaaminen Ongelmanratkaisu Vuorovaikutus ja viestintä Yhteistyö	ten. noudattaa hyviä asiakaspalvelutapoja ja palvelee asiakasta ystävällisesti.	toa parturityön toteuttamisessa. tulkitsee ajankohtaista muotia asiakkaan tyyliin sopivaksi. toimii palveluhenkisesti ja ilmaisee itseään selkeästi.	kimaansa tietoa parturityön toteuttamisessa. tulkitsee luovasti ajankohtaista muotia asiakkaan persoonalliseen tyyliin sopivaksi. toimii asiakaskeskeisesti ja kohteliaasti.
Yhteiset painotukset Yrittäjyyden huomioon ottaminen Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta Kansainvälisyyden huomioon ottaminen		markkinoi osaamistaan. ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja tarpeet.	markkinoi asiakkaalle yrityksen palvelutarjontaa ja omaa osaamistaan. ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja yksilölliset tarpeet sekä hallitsee asiakaspalvelun erilaisissa toimintaympäristöissä.

Hyvä 4 Opiskelijan on osattava kaikki *hyvä 3*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *kiitettävä 5* tavoitteet.
Tyydyttävä 2 Opiskelijan on osattava kaikki *tyydyttävä 1*:een vaadittavat tavoitteet ja osin *hyvä 3* tavoitteet.

Ammatilliset opinnot / Opinnäytetyö

	OPINNÄYTETYÖ
Laajuus	2 ov
Yleistavoitteet	Opintoihin sisältyy opinnäytetyö, jonka laajuus on vähintään kaksi opintoviikkoa. Opiskelijan on osattava laatia opinnäytetyö, joka voi olla joko opintoja kokoava tai tutkinnon jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava tehtäväkokonaisuus, kuten kirjallinen työ, multimedia- tai hypermediatyö, selvitys, projektityö tai tuote, ja joka toteuttaa tutkinnon tavoitteita.
Keskeinen sisältö	Suunnittelu Tietojen hankinta Työskentelymenetelmien valinta Työn tekeminen Raportointi Työn esittely kirjallinen ja suullinen Työn onnistumisen arviointi
Kytkenät muihin opintokokonaisuuksiin	Opinnäytetyö on opintoja kokoava tai tutkinnon jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava tehtäväkokonaisuus. Työn laajuudesta riippuen sillä on useita kytköksiä ammatillisiin ja välineaineisiin.
Arvioinnin toteutus	Arviointi suoritetaan opinnäytetyön arviointiohjeiden mukaan. Opinnäytetyöstä annetaan erillinen arvosana ja se vaikuttaa myös keskeisen ammattiaineen arviointiin.

Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
Opiskelijan on osattava laatia ohjauksessa opintoja kokoava tai tutkinnon jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava tehtäväkokonaisuus suunnitella ohjauksessa opinnäytetyönsä hankkia ohjauksessa tietoa keskeisistä lähteistä valita ohjauksessa tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät opinnäytetyöhönsä pyytää tarvittaessa apua opinnäytetyön laadinnassa esiintyvien ongelmien ratkaisemiseen arvioida opinnäytetyönsä onnistumista esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti	Opiskelijan on osattava laatia opintoja kokoava tai tutkinnon jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava tehtäväkokonaisuus suunnitella opinnäytetyönsä hankkia tietoa keskeisistä lähteistä valita tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät opinnäytetyöhönsä pyytää tarvittaessa apua opinnäytetyön laadinnassa esiintyvien ongelmien ratkaisemiseen arvioida opinnäytetyönsä onnistumista esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti	Opiskelijan on osattava • osattava suunnitella opinnäytetyönsä oman kiinnostuksensa ja ammatillisen suuntautumisensa mukaisesti hankkia omatoimisesti tietoa keskeisistä lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti valita omatoimisesti tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät opinnäytetyöhönsä ja osattava yhdistellä tutkinnon eri osa-alueiden osaamista osattava työskennellä omatoimisesti, johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti • itsenäisesti ratkaista opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia arvioida ja raportoida opinnäytetyön etenemistä ja sen tuloksia arvioida opinnäytetyönsä onnistumista

		• esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti

**Vapaasti valittavista opinnoista
on erillinen suunnitelma**